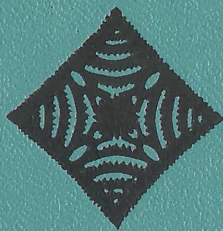

УД
Б76

СЕРГІЙ ВОСКРЕКАСЕНКО

НА ЧИСТУ ВОДУ

СЕРГІЙ ВОСКРЕКАСЕНКО

НА ЧИСТУ ВОДУ

ГУМОР, САТИРА, ЛІРИКА

ВИДАВНИЦТВО ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

«ДНІПРО»

КИЇВ — 1976

ЌОМУ — ХВАЛА, ЌОМУ — ХУЛА

ВИВОДИТИ НА ЧИСТУ ВОДУ

Виводити на чисту воду
Тих, що народу коять шкоду:
Пройдисвітів, дурисвітів,
Підступників та лизунів,
Користолюбців, хитрунів.
Усіх негідників дволиких,
І одноликих, і безликих.
Всіх, що народу коять шкоду,
Виводити на чисту воду!

1964

В ЧЕСТОЛЮБСТВІ ВСЯ ПРИЧИНА

Різні є людські натури:
Є веселі і сумні,
Є привітні і похмурі,
Є серйозні і смішні.

Заздрі є і є байдужі,
Є підступні, підлі й злі,
Є такі жінки і мужі
І на нашеньській землі.

З щедрістю, бува, людською
В серце беремо своє
Ми людину не такою,
Як вона насправді є.

Добре серце — не провина,
А скоріше навпаки.
В честолюбстві вся причина,
Тут ми часто слабаки.

І примітять це, звичайно,
Гостре око ловкача,
Й підбере до вас негайно
Відповідного ключа...

Так чарівно посміхнеться
Зразу зубками всіма,
Так, що вам уже здається,
Що за вас ніде нема
Кращого на світі цьому.

Та медовеньких слівець
Капне в душу вам потому...
Тут вам, голубе, й капець!
Прибере вас в позолоту,
Залоскоче цей махляр.
Потім злупить за роботу
Відповідний гонорар.
А коли ще, не дай боже,
Ви й начальство на той час,—
Скільки людям лиха може
Наробить він через вас...

Пам'ятайте щохвилини,
Дорогі товариші:
Справжня добрість у людини
Не в усмішці, а в душі.

У зіницях пересвіти
Видпо доброти тії.
Отже, треба тільки вміти
Там розгледіти її.

А для цього нам не треба
Думати про те дарма,
Що неначебно за тебе
В світі кращого нема.

* *
*

Не клянись, що життя є виною тому,
Що ти криводушний,
Підступний,
Лукавий,
Бо не тільки тобі одному
Доводиться мати з життям отим справи...
На світі є чесність
І совість є,
А ти за вигоди їх вирішив збути...

Кожен таким стає,
Яким хоче бути.

1963

«ВСІХ ЛЮДЕЙ ЛЮБИТИ ТРЕБА»

Так, людей любити треба.
Це ми твердим знов і знов.
Хто ж не любить, той до себе
Викликає нелюбов.

Люди добрі від природи,
Їх все більше й більш стає.
Тільки ж є на світі й пройди,
І лихих немало є.

Це вони й кричать повсюди,
Із прицілом, мимохідь:
— Всі на світі добрі люди,
Вірте всім і всіх любіть!..

Всіх людей любити треба
Так, як любиш сам себе!..

А тим часом все під себе
Добрячок оцей гребе.

Дуже хоче він, щоб люди
Звірились йому... Тоді
У житті він грати буде,
Наче щука та в воді.

1969

ЗАЯЧА ДУША

Отакий він чоловік —
То в один,
 то в другий бік...
Хоч пряма дорога.
Він не скаже «так» чи «ні»
Б'є поклони сатані
І впова на бога.
Стриб та скік,
Стриб та скік!
То в один, то в другий бік...
Хоч пряма дорога.
Не правша і не лівша,
Просто — заяча душа,
Та ще й клишонога.

1965

УТРИМАВСЯ

В дебатах розійшовся віц,
Розгримався...
А довелось голосувать —
Утримався.
Цієї поведенції
Він все життя тримається.
Частенько червоніє через те,
Але не кається.
А в протаків
Іще й хорошою людиною вважається.

1965

ВИСОТНИЙ ПАРКАН І ПОЛКАН

Коли висотний бачу я паркан,
А за парканом
Шаленіє злий Полкан,—
Я на слова хазяїна,
Що все це він сподієв
Від злих людей,
Вовків,
Лисиць
Та від злодіїв,
Сказав би і в його господі:
— Шановний, годі!
Бо, ей же ей,
То суццю правду кажуть у народі:
Ховається від світу й від людей
Не чесний чоловік,
А злодій.

1964

ТИХЕ ЖИТТЯ

На заводі у Мудрейка
Рідко так буває де,
Згідно плану, мов по рейках,
Виробництво ваг іде.

Ідеальний ритм в роботі,
Без усяких стук та грюк.
Все тут плине без клопотів,
Без усяких творчих мук.

Лиш гойдає вліво, вправо —
Гойда-гойда, гойдаша...
Він собі здобув це право...
Благоденствує душа!

І душевне те погіддя
Впало на його лице,
На подвійне підборіддя,
На округле черевце.

Та рвонув хтось раптом двері
До Мудрейка в кабінет.
Із стола знялись папери,
Полетіли на паркет.

Вмить розплющує він очі:
— Що це? Хто це?
Де це я?
Що тобі потрібно, хлопче?

Той всміхається, сія:

— Я таки секрет освоїв
І свого таки досяг!
Я придумав, як подвоїть
Виробництво наших ваг.

Винахідник ждав, що здійме
Наш Мудрейко шум і гам,
Спопаде його в обійми
Та почне радіти й сам.

Ні, себе Мудрейко стримав.
Мовчазний, напружений,
Він водив лише очима,
Наче був контужений.

А слова жорсткі й жорстокі
Линули мов з небуття...
«Ну, тепер пропав твій спокій,
Шкереберть піде життя».

Він би з власної зарплати
Винахіднику тому
Ладен премію був дати,
Тільки б удалось йому
Згоду автора дістати,

Згоду й право заодно —
Винахід отой сховати
Не під скло,
А під сукно.

БРЕХУНЕЦЬ

Лице в нього кругле, неначе кавун,
Здоров'ям пашіло, червоне, веселе,
Завсідник нарад
І любитель трибун,
Він жне язиком,
І молотить,
І меле.
І тут же ріка
Молока
З-під його язика
Витіка,
І така гора виростає м'яса,
Що з неї до маси щось він гука,
Але його звідти й не чує вже маса...
Літо минає.
Осінь іде.
Знову оратор цей на трибуні.
Доземний уклін покаяння кладе,
Розпустивши нюні.
Руками повітря гребе,
Здається, ось-ось потоне...
Критикує себе,
Катує себе.
Обличчя ж — веселе, кругле, червоне.
...Тепер уже зна помилки він свої,
Мов сіль, вони йому в оці.
Тепер він рекордні збере врожаї,
Не в цьому, звичайно,—
В наступному році...

1963

ДВІР ЙОГО МИНАЮТЬ ЛЮДИ

От удався вже — до всього!
Байдиків не б'є.
І тому в хазяйстві в нього
Все, що тільки треба, є.
Сименталка тонкорога,
Льоха довга куцовога,
Поросят
Із п'ятдесят.
Птиці всякої породи
У дворі тьма-тьмуца бродить...
Хата нова під залізом,
Кольоровий телевізор.
Тут гостей приймають часом
І частують всім добром:
Медом липовим чи квасом,
Лимонадом чи ситром.
Жінка посуд розставля —
Не простий, а з кришталя.
Всі гостинність їхню знають,
Тільки двір отой минають
Та ідуть до коваля,
У якого навстіж хата,
Стіл під грушею в дворі.
В будень там пісні і в свята
Аж до пізньої зорі.
На столі ж не полуниці,
Не ситро, не лимонад,
А відро води з криниці
Та ядучий самосад.

1964

ЗАВИДНИК

Всяк нероба і завида
(Споконвіку це було)
Так про успіхи сусіда
Скаже, посміхнувшись мило:
— Знов Давиду пощастило,
Знов Демиду повезло...—
А в душі булькоче зло:
«От везучий,
Гад повзучий,
Той Данило чи Павло...»

Довго ще себе тиранить
І гризе:
— А мені от не таланить,
Не везе...

1964

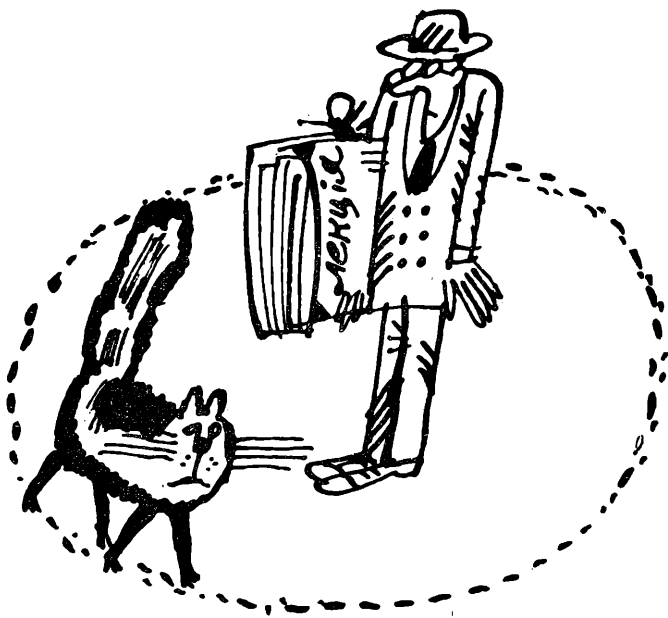
АТЕЇСТ

Лектор звитяжно крушив забобони,
Всіх марновірів здіймав на глум.
До діалектики вічних законів
Апелював цей кум.

Він розправлявся успішно з факірами
Та ворожбитами всіх мастей.
І марновіри ставали невірами,
Луда спадала у них з очей.

А раз тайкома пробиравсь до коханки
(Хоч і з дружиною в нього був лад),
Та, вгледівши кішку, що плигнула з ганку,
Він тут же крутнув і подався назад..

1964

«НАРОДОЛЮБЕЦЬ»

Людина вік свій почина
Беззуба і безлика.
Лише пізніш стає вона
Маленька чи велика.

В житті й такі випадки є:
Якимось робом диким
Великий муж малим стає,
Малий стає великим.

І так вони собі й живуть,
Змирившись із судьбою...
Але людина мусить бути
В житті сама собою.

Біда, коли високий чин
Та припаде малому.
Від цих, сказати б, величин
Добра нема нікому.

Скажи такому ти слівце
Напроти, не в догоду,—
Страктує він як випад це
Проти всього народу!..

Навіть тоді, коли цей чин
Шампанське п'є чи брагу,
Це теж, еге ж, народ, не він,
Свою тамує спрагу!..

Якщо ж його начальство десь
Відзначить,— з факту цього
Народ радіть повинен весь,
Бо він же вийшов з нього...

А щоб у скруті допомогти
Якійсь одній людині,
Такої він собі мети
Не ставив ще донині.

Та й нащо голову ламать,
Масштаб цей не по ньому...
Він має дбати, так сказати,
За весь народ в цілому!..

1959

* *
*

Не курить, не п'є чоловік
І не лається.
Ні зла, ні добра він не робить нікому,
Поштиво з начальством вітається,
Вчасно приходить на службу й додому.
О 10-й лягає, о 7-й встає,
Нічим не захоплюється й не дивується.
Зберігає старанно здоров'я своє,
Хоч нівроку і так
На здоров'ї чується.
Торкнеться чогось —
І стає неживим живе,
Але й тут чоловік не банує,
І вважає, і вірить, що він живе,
Тоді як він тільки існує.

1968

ЩИРОСЕРДІ ЗЕМЛЯКИ

Душа в Панька і добра, й щира,
І справедлива, і м'яка.
За це народ на бригадира
В колгоспі й висунув Панька.

Старого скинули — був грубий
І надто дбав про власний рот.
Народ людей хороших любить,
Бо й сам хороший в нас народ.

І вже, коли місцева влада
Є саме та — в його очах,—
Він з доброти своєї ладен
Втопить її в могоричах.

...Тож навалились чесні люди
Й на добродушного Панька.
Підстерігають скрізь і всюди,—
Той проводжа, той заклика...

Колись, було, лише у свято
Хильне Панько — і нітелень.
Тепер він п'є щодня й завзято
І сам співає вже пісень.

Колись, було, підкрутить вуси
І йде селом, як на парад!..
Тепер, як кажуть, «гонить гуси»:
Крок уперед, а два назад..

До бригадирства в хаті в себе,
І тільки в себе в хаті спав,
Тепер же часто просто неба
Хропе товариш там, де впав.

Бо кожен прагне бригадира
«Прийняти» краще, ніж сусід,
І порадіти потім щиро,
Що пригостив його як слід...

Колись попід ручки додому
Вели Панька. А через рік
Обходить почали сірому
Або відводять очі вбік

З чуттям співжально, не огуди.
А завтра знов могоричі.
І могоричать чесні люди,
А не якісь там ловкачі.

1965

СІЛЬСЬКА ІДИЛІЯ...

Цвітуть в городах маки,
Білі, червоні, сині...

В затінку мліють собаки,
В калюжі блаженствують свині.

У тій же калюжі п'яниця
Бовта ногами, гребе руками...

Регочуться свині:
— Яка ж різниця
Між оцим плазуном і нами?!!

1963

ВОВКОДАВ

На Поліссі є село,
Ще одна Каховка.
В тім селі Мороз Павло
Уколошкав вовка.

Задушив на смерть, всерйоз,
Власними руками!
Ось який Павло Мороз
Здраствує між нами!

Сам ніякий не силач,
Не який хоробрий,
Хоч косар, сівач, орач
І молотник добрий.

— Розкажи ж нам, як було,—
Попросили люди.
— Так було,— сказав Павло,—
Йду вночі я з Буди

Через наш колгоспний двір.
Раптом із кошари
Пре якийсь на мене звір,
Засвітивши фари.

Розігнався та як стрибне,
Загарчить, завие.
Тільки я, не він мене,
Ухопив за шию.

...Аж уранці, вже при дні
Пташниця Людмила
На звірюці тій мені
Руки розчепила.
— Молодець!
— Герой Павло! —
Тільки й чути всюди.
Загордилось ним село,
Запишались люди.
Та Павло тут поспішив,
Сам собі дав маку...
— Я,— говорить,— задушив
Вовка з переляку.

1965

ДВІ ЛЕВИЦІ

У селі хати в нас білі,
Гарний льон та буряки,
Бо сумлінні й щирі в ділі
І дівчата, і жінки.

Хліборобську мають душу,
Честь і совість водночас.
Тільки я сказати мушу,
Що не всі такі у нас.

Санька й Манька — дві Левиці,
Так їх в жарт прозвали ми.
На роботу молодиці
Не спішать разом з людьми.

В тілі, чисті, ніжні, білі,—
Ні морщинки на лиці.
Бо купаються у зіллі,
Миють коси в молоці...

В спеку й силою із хати
Ви не витягнете їх.
Та лінивими назвати
Цих артисток був би гріх.

Не властиві їм ті звички,—
Це засвідчить все село.
Вміють лепські молодички
Й потрудитися зелб.

...На базарі в Богуславі
Вдвох закупають всіх курчат,—
І на Київ!

В даній справі
Сатана їм рідний брат.

А в перерві, поміж ділом,
Навіть у буденний день
Дуже гарно, дуже вміло
Піють джазових пісень.

Сильно піють, вражі дочки!
Є, звичайно, в них плюси...
Вириваються, мов з бочки,
Їх потужні голоси.

...Бідні їхні чоловіки,
Хоч в активі обидва,
Та каліки-недоріки
В себе дома. А, бува,

Вийде котрийсь на трибуну —
Всіх до правди наверта.
А про честь і про комуну
Наче з книжки вам чита.

Чи не час би їм сказати:
Ви й жінки в вас — золоті,
Гарно вмієте співати,
Та співанки в вас не ті!

1965

ДІАЛОГ

Перш и й

Я не раз чував тебе з трибуни,—
Як же красно промовляєш ти
Про близькі і сяючі вогні комуни,
Про величність нашої мети.
Про мораль нову, комуністичну,
Про недоліки і слабості людські.
І тримаєшся в словах ти героїчно,
Хоч і сходиш на місця слизькі.
Помічаючи у ближнього пороки,
Ти цих вад не бачиш у собі.

Д р у г и й

Бо воно ж завжди видніше збоку,
Особливо сторони слабі.

Перш и й

Саме це мені визнання й треба —
Після приказки ції
Я тепер скажу одверто і про тебе,
Про пороки й слабості твої.

Д р у г и й

Так, можливо, ти для рівноваги
І про добре скажеш заодно?!

П е р ш и й

Не вгамуєш ти ніколи спраги,
Підсолоджене п'ючи вино,
А тобі його дають нівроку!

Д р у г и й

Хто дає? Отямся ти на мить!..

П е р ш и й

Той, кому видніше збоку,
Чим і як вельможі догодить.

Д р у г и й

Ну, а ти, як бачу я по всьому,
Кислим хочеш напувать мене?
Але ж кисле набива оскому,
Якщо пить його лише одне.

П е р ш и й

Набива оскому? Пий з криниці,
З чистого земного джерела.

Д р у г и й

Ах, які ти мовиш небилиці,
Заздроців багато в тебе й зла.

П е р ш и й

Хто намірився доскочить слави,
Той завжди підозрою стражда.

Слово, сказане на користь справи,
Скрізь такому в рану попада.
І йому його ж персона
Все на світі заступа.
А ікона завжди єсть ікона,—
Хоч і в золоті, але сліпа...

Д р у г и й

Не ходив, як видно, ти, мій друже,
У начальстві на своїм віку,
І маленька критика не дуже
До смаку бува керівнику...
«Вчити вас, указувать вам треба!»
Але ж той, хто відзнача слабе,
Ніби вже достойніший за тебе
І вже цим принижує тебе.
В критиці я бачу долю глуму,—
Всюди знайдеться превражий син
І почне копать...

П е р ш и й

А ти не думай,
Що найкращий в світі ти один.

Д р у г и й

Як же ти, коли у тебе влада,
І високий пост, і взагалі!..

П е р ш и й

Часом на високих на посадах
Чоловічки теж трапляються малі.

Д р у г и й

Сила наша вся — в авторитеті,
Є ця штука в тебе — молодець!
А коли тебе малюють в стінгазеті
З підтекстовками, тоді — кінець!

П е р ш и й

Але «штуку» ту начальники путящі
Ділом створюють собі.

Д р у г и й

О ні!

Тільки вище органи стоящі
Мусять штуку цю зробити мені.
Висунули? Отже, дбайте
І держіть на рівні увесь час!
Бо коли впаду, то так і знайте,
Що забризкаю доконче й вас.

1962

ЗАПЕКЛІ ДРУЗИ

У Мошни злодійські очі,
У Калитки голубі.
Та однаке гасло в друзів:
«Ти мені, а я тобі».

Друзі зроду не сварились
Ні в гешефті, ні в гульбі,
Бо дотримували слова:
«Ти мені, а я тобі».

У привітного Калитки
Вбільшки з міх була мошна,
А в Мошни була калитка —
Чорта з два дістанеш дна.

Так вони добром народним
Промишляли, далєбі,
Під девізом непорушним:
«Ти мені, а я тобі».

І один поперед одним
Не лишалися в боргу,
Та ніколи і нікому
Друзі чесні ні гугу.

Отакі були у клятві
І незламні, і тверді.
Розказали ж ці сіроми
Чисто все аж на суді.

— Ти мені підклав свиняку! —
Закричав Мошна в злості,
А Калитка відмовляє:
— Ти мені, а я тобі.

1946

ЧІП — ЛЮДИНА ПЕРЕЛІТНА

Споконвіку знають люди,
Що з найкращого чопа,
Як не бийся, а не буде
Й поганенького стовпа.

Це вже істиною стало.
Але є ще диваки
(Їх не так уже і мало),
Що міркують навпаки.

Ці продовжують човпити,
Що з усякого чопа
Можна все-таки зробити
Ще й добрячого стовпа.

— Що за чіп? — мене питають.—
Не доводилось чувать!
Де чопів цих виробляють,
З чим їх, вибачте, їдять?

— Чіп — людина перелітна,
Нині тут, а завтра там.
Чіп — людина безклопітна,
Він багато шкодить нам.

Чіп за все береться сміло,
Майстер всяких теревень,
І найкраще, добре діло
Чіп завалить через день.

Проженуть з одного місця,—
Зникне Чіп, як та мана...
А за тиждень чи за місяць
В іншій місці вирина.

То начальником, то помом
Як не в тресті, то в млині,
Хочте — стане астрономом,
А як ні, хай буде ні...

Гуль! Сьогодні в Станіславі,
Завтра в Курську чи в Лубнах,
Післязавтра у Полтаві.
В Кременчуці чи в Ромнах.

І коли б шепнуть Чопові:
— Їдь послом у Парагвай! —
Він сказав би: — Ми готові,
Можна спробувать, давай!

ОВІЦЯЛЬНИК

Не чув я прізвища такого,
Хоч єсть і гірші у природі.
Це так презирливо про нього
У нас говорять у народі.

Він чемно вам назустріч встане
І вийде запросто з-за столу...
І вам одразу легше стане,
Мов з пліч упав тягар додолу.

Він запита вас: чи здорові?
Поможе вам у крісло сісти.
Ви стрілись вперш, а вже готові
Йому всі тайни розповісти.

Ах, чоловік! А що вже чулий!
Годину слухає й не дیشه.
— Згадайте, може, щось забули? —
Спита і все в блокнот запише.

Та він для вас — як рідна мати,
Він зна, коли вас приласкати,
Де слово добре вам сказати,
Де головою похитати.

Він руку щиро вам потисне,
Пообіцяє дати підмогу,
Під ліктик візьме, ненавмисне,
І проведе аж до порога.

За вас — так, так! — він битись буде,
Хай начуваються тетері!..
І все, що обіцяв, забуде,
За вами зачинивши двері.

1949

НАЗАД ПОВЕРНУТИЙ ОЧИМА

Він був не з тих богатирів,
А цілюся у генерали...
Та надто рано застарів
І сам пошився в чиноврали.

Співіснують з таким — не мед.
Біда такого мати рядом,
Бо й він також іде вперед,
Але не так, як ми, а задом.

1959

ДАВНІЙ ЗНАЙОМИЙ

Споглядати цю личину
Нудно й прикро нам бува —
Він начальство, мов жердину
Чорна гусінь, обвива.
Розпластається, розтане,
Треба — стане дубала,
В душу влізе, і пристане,
І прилипне, як смола.
Щось тупе начальник скаже,
Зуби здуру оскальне,—
Він покотиться, він ляже.
— Геніально! Ну й смішне...
Капельюх подати? Прошу!
Сірничка? Будь ласка, є! —
Поправля йому галошу,
Парасольку подає,
Порошинку здує з шуби,
Нашепоче на вушко.
...Він посаду теплу любить
Та натоптане брюшко.

1950

* *
*

— Я,— каже він,—
У злиднях ріс,
Батьки жили в нужді.
Тепер нехай тим злидням біс
І цур отій біді!
Всі щедрі блага життяні,
Що я їх бачив тільки в сні,
Тепер ту саму насолоду
Давать повинні вже мені!..—
І діячі такі ладні
Собі за будь-яку вигоду
Усе робити на догоду
Водночас богу й сатані.

1967

СВИНЯ

Він і не рохкає, й не хрюка,
І не валяється в багні,
Та він, признаться, й не звірюка,
Якщо не згадують свині.
І голос має він медовий,
Надокучає ж, мов комар,
Бува чубатий, чорнобровий
Чи лисий, наче самовар.
Свиньми бувають різні птиці:
Малі, середні й чималі,
Його зустрінеш у столиці
І в найглухішому селі.
Такого скрізь одразу видно,
Бо він під себе все гребе.
Йому не совісно й не стидно
Ані людей, ані себе.
Подивися — пристойний зовні,
Міняє галстуки щодня,
Шкарпетки й запонки коштовні,
А пошкребеш його — свиня.

1939

НЕВДАХА

Є й такі, що мріють тихо
Все життя прожити!..
Але, бий же його лихо,
Як то це зробити?!
Мучить Васю це питання,
Розв'язать — несила.
Якось хлопця в час гуляння
Думка осінила,
Що піднятися на службі
Можна аж до неба,
Тільки жити в мирі й дружбі
Із начальством треба.
Треба вміти похвалити —
Де тайком, де гласно,
Поклонитись, догодити
З усміхом і вчасно.
Аж до ніг йому вклонились
Лици й клени в сквері,
І здалося — розчинились
Перед ним всі двері.
Гульк! Директора дружина
В липовій алеї.
Він розправивсь, як пружина,
І помчав до неї.
Усміхаючись привітно
(Мав таку він звичку),
Виціловує тендітно
Білу рукавичку.
А затим почав співати
Пісеньку облесну:
— Ви покликана вкрашати

Все, і навіть весну!..—
Аж упрів, аж утомився,
А вона байдужа.
«Що за біс?» І заходився
Вихваляти мужа:
— Серце в нім таке привабне...
Всім би таку вдачу!
Як почую, що заслабне,
Вірите, аж плачу...—
Жінка вислухала й каже:
— Не старайтесь, Вася,
Хай він, клятий, камнем ляже,
Я з ним розійшлася!..

1939

НЕЗЛАМНА ВДАЧА

В мене є один сусіда,
Тимофій Плакида,
Він без чарки не посніда
І не пообіда.

Між вечерею й сніданком
Також не зіває...
Одно слово, вдень і ранком
У чайній буває.

І завжди собі співає:
«Лугом, долиною...»
А чи вголос розмовляє
Із самим собою:

— Да, так ти говориш, значить,
Я пияк, ледащо.
П'ють усі, але пиячить,
Тимофію, нащо?

Ну, а я це одкидаю!
В мене інша гадка:
Я не п'ю, а випиваю
І в таких випадках:

Як у настрої хорошім
І як жінка лає,
П'ю тоді, як маю гроші
І як їх немає.

А візьмусь, то запевняю —
Вдержуся! Я ж бачу...
Бо тверду натуру маю,
Креміль, а не вдачу!

Повз чайну іде й очима
На дверцята косить
І на себе грізно грима:
— На сьогодні досить!

Бо спуцу я з тебе шкуру,
Як в чайній побачу!
Покажи свою натуру
І незламну вдачу!

Бо завдам тобі такої,
Кодло ти мізерне!.. —
Йде помимо він чайної
Й голову одверне.

Пройде, спиниться й лукаво
Раптом зарегоче,
Потім скаже: — Їй же право,
Молодець ти, хлопче!

От за те хвалю, і славлю,
І люблю, й шаную!
Зайдем, чверточку поставлю,
Гайда, почастаню!

Будуть люди з тебе, — каже, —
Будуть, я вже бачу,
Ну, так пий же, пий же, враже,
За незламну вдачу!

НА ПОЛЮВАННІ

Виїхав Ступак Охрім
У неділю зрання
Із начальником своїм
В ліс на полювання.

Був начальник той лиш зам,
Зам — і то не перший.
Та й Ступак начальник сам,
Правда, значно менший.

Як до няньки, звик Охрім
До начальства свого,—
Все, було, погодить з ним,
Сам не втне нічого.

Отже, виїхав Охрім
У неділю зрання
Із начальником своїм
В ліс на полювання.

В лісі тиша-німота,
Вітерець лиш віє,
Скрізь така вже красота,
Аж душа радіє!

Пролітає сніг-сніжок
Над усім районом...
І мисливці на лужок
Рушили загоном.

Враз Охрім напав на слід
(Зайцю не до жарту!),
Звів рушницю, сам аж зблід,
Звісно, від азарту.

Серце в грудях так-так-так,
Не стає вже духу.
Й шепче сам собі Ступак:
— Ні пера ні пуху...

Раптом куць! За метрів п'ять
Сів і вухом водить.
Треба б тут якраз стрілять...
Але з ким погодить?!

Заєць виждав і сказав:
— Та пішов ти к бісу! —
Язика ще показав
Та й подавсь до лісу!

РОЗМОВА КЛИМА-КОЛІСНИКА З САМИМ СОБОЮ

Рідко це буває з ним —
Він умів мовчати.
Раптом сам з собою Клим
Почина дебати:
— Клим артілі виробля
Пісню — не колеса,
Пройде віз — співа земля!..
Чом же наша преса
Про твої оці діла
Не напише схвально?
Правда, звісточка була
Ніби все нормально.
Я не проти, що вона,
Та статейка, скромна,
Але ж преса то стінна,
Ну, а де ж районна?
Є ж у неї свій поет
(Орган же солідний!),
Взяти й дати б мій портрет,
Віршик відповідний.
Хоч такий от: «Будь здоров,
Більше дай розгону!..» —
Й засміявся Клим: — Ти знов
Про свою персону?
Ну, а ти коли-небудь
(Іноді це треба),
Ти, кажу, візьми й забудь
Хоч на день про себе.
Уяви собі на мить —
Дивишся ти з неба,

А життя собі шумить
На землі без тебе.
Як? Без мене світ живе?
Ненько ж моя, мати!
І волосся рвеш своє,
Коли є що рвати.
Але факт! Існує світ,
Навіть прогресує...
Значить, цілих сорок літ
Жив ти, Климе, всує!
Смішно, правда? Правоти
Ти не бійсь і трошки —
Бачиш, світ який!

А ти
В ньому вроді мошки.
І живе без тебе світ,
Жито зеленіє,
А на вишнях білий цвіт,
Сонце, вітер віє,
Райдуга після грози
Воду п'є із плеса.
Навіть є в людей вози,
А в возах... колеса.
Про твої вже, далєбі,
Вмерла навіть згадка.
Що ж залишив по собі
Ти своїм нащадкам?

Пнувсь вгору, дувсь вшир,—
Хто ж про тебе знає?
Булькнув, лопнув, як пухир,
І сліду немає...

З кожним так бува, сливе,
І було так зроду,
Задля себе хто живе,
Не задля народу.

Так у дощ, бува, збуя
Житечко зелене...
Що це значить?
Хто це? Я?

Ні, це не про мене.
Я маленький чоловік,
Це я знаю гарно,
Але свій короткий вік
Я живу немарно.
Хай помру в якусь я мить,
Не побувши в пресі,
Та й по смерті буду жить
У своїм «Прогресі»,
В клубі, в школі, у соші,
У ставках-озерцях —
Скрізь, де частку вклав душі
І живого серця.
Так чому ж мене не взять,
Стельмаха з «Прогресу»,
Скласти вірш, портрета дати
І в районну пресу?!
Щоб документ був, бо хтось
Поспита ж напевно:
«Жив такий?»
«Аякже,— ось!
Жив і недаремно!»

«БОЖОК»

Уся біда його у тому,
Що він себе, на людський сміх,
Вважає першим геть у всьому
І зневажає майже всіх.
Це вбили змалку ще втямки
Йому його ж таки батьки.
Їм помагали в цій турботі
Улесливі й дяді, й тьоті.
Отак він жив, отак зростав
І так «божком» домашнім став,
А на роботі цей сірома
Не виділявся анічим,
Та вимагав, щоб так, як дома,
І тут всі пацькалися з ним.
Оскільки ж цього не було,
Його труїти стало зло.
«Божок» спалахував одразу,
Як десь відзначили кого.
Він успіх друга як образу
Приймав до серця до свого...
«Їм аплодують, відзначають,
Лише мене не помічають...
Та я держуся, не тужу,
Я вам себе ще покажу!..»
За лікті сам себе кусав,
На пні від злості усихав,
І от почав «божок» метати
З паперу блискавки й громи...
Став наклепи на всіх писати,
Став нишком діяти, з п'їтьми...
Добивсь, нарешті, він свого —

Таки помітили його.
— Еге, — пішло серед народу, —
Таких не треба нам і духу! —
І витягли на чисту воду
Цього «божка» за свинські вуха.

1953

ОДИН У ДВОХ ЛИЦЯХ

Його ми чуєм дуже часто,
З промов його — вогнем пашить.
Доладно, пафосно, квітчасто
Уміє він поговорить.

Йому також не до вподоби
Фальшиве все, нечесне все...
Він не зважає на особи,
Всіх розметає, рознесе:

І прибиральницю, й кур'єра,
Нічного сторожа. Або ж
І люксембурзького прем'єра,
І папу римського також,

Свого начальника, без страху,
Розіб'є в пух і прах, коли
Узнає, що того невдачу
З посади вчора вже зняли...

1953

ЗАВ І ЗАМ

В головконторі «Лісосплав»
Настало справжнє свято:
Прибув сьогодні новий зав
(Старого вчора знято).
А заму знову повезло,
І зам ходив, пишався:
Трьох завів знято вже було,
А він собі лишався!
Цей зварить кашу з усіма
І сам себе погладить...
«Тут треба, голубе, ума,
Щоб всі минуть завади...
На службі,— каже,— гріх дрімать
І діять на халтуру,
Ти примхи зава мусиш знать
І всю його натуру.
Тримай про себе гонор свій,
За зава стій горою.
Коротше кажучи, зумій
Стать правою рукою.
Годи, лести йому стократ,
Лестивість рани гоїть...
Супроти влєсливості, брат,
Не всякий зав устоїть».
І приглядатися почав
Зам до начальства свого.
Та встигнув першим новий зав
Приглянутись до нього:
«Чи цей догідливий суб'єкт,
Буває, не з балету?»

Навшпиньках входить в кабінет,
Навшпиньках — з кабінету,
Ще й набік голову держить,
І гнеться, мов лозина,
І ладен тут же кожну мить
Упасти на коліна.
А глянь, які у дивака
Гримаси, вихиляси...
А посмішка нудна така,
Як в ляльки із пластмаси.—
Здвига плечима новий зав: —
Не чоловік — потвора.
Я про таких колись читав
У старовинних творах...
А може, й він старий як світ?..»
І зама зав питає:
— А скільки вам, шановний, літ?
— Ще й п'ятдесят немає...—
І — закаблук об закаблук —
Пристукнув і вклонився.
Тут зав поклав на стіл мундштук,
Слідлоба подивився:
— Скажи, чи змалечку в панів
Ти не служив лакеєм? —
І вперше зам почервонів:
— Придумали ж таке...
Я — мов кришталь... Товариш зав,
Візьміть мою анкету...—
З-за столу вийшов зав і став
Посеред кабінету:
— Тоді признайся, звідкіля
У тебе стільки лепу,
І як тебе трима земля,
Такого недотепу?

Звідкіль душа раба в тобі
І ця духовна бідність?
А де ж здобута в боротьбі
Людська, радянська гідність?
Мета ж у нас яка! Збагни!
А ти пошився в таргани...

1952

СПРИТНИК

За всі свої діяльні літа
Юхим Наумович Нехай
Уздовж і впоперек півсвіту
Сходив і з'їздив з краю в край.

І все це з власного бажання
(Діяльний чоловік, як бач!..).
Недарма ж звалася остання
Його професія — штовхач.

Вірніш, вона була єдина.
Він присвятив їй все життя...
І не життя було — малина!
Й прожив його він до пуття.

Про нього можна й так сказати —
Він спритно гав ловити вмів
Що мали вигідні посади:
Начальників, директорів...

Таких він, боже, як любив,
Біля таких він «руки грів».
А сам, жартуючи, казав:
— Наш брат не з тих, що ловлять гав!

Й девіз був скрізь один у нього:
«А я що матиму від цього?»
І ним він користавсь уміло,
І часто досягав мети.
Коли ж ускладнювалось діло,—
То вмів і слід свій замести.

Та почуття тривоги й страху
Йому вже билосся з очей:
Все менше й менше його фаху
Лишалосся своїх людей...

Той невідомо сам де «змився»
(Такий словник у шахраїв),
Той «завалився», той «накрився»,
А той і зовсім, кажуть, «сів».

А він на даному етапі
Ще хуру підпира плечем...
Ще при директорові-пляшці
Працює тим же штовхачем,
Хай не на велетні заводі,
Та дещо має... при нагоді.

Директор-гава в позу стане,
Хлисне води та як почне:
— Юхим Наумович дістане...
Юхим Наумович пропхне!
Де він,— нікого там не треба,
Я в нього вірю, як у себе!..

Юхим Наумович вклонявся,
На знак подяки руку тис,
Сльозу втирав та увивався
Біля директора, мов лис.

Та підбирав слова вітальні
За щедрі й часті преміальні.
Служив, годив, старавсь надміру,
Щоб тільки виправдать довіру...

Дістане смушка в Казахстані,
З Ростова привезе рибця,

Хапне тарані в Астрахані
Своєму шефу до пивця...

Дружині та дочці — окремо:
То рукавички, то духи,
То модну сумочку, то крему,
Щоб приховать свої гріхи.

Юхим Наумович до струнок
Сердець вразливих дістає:
Нехай дешевий подарунок,
Та діло зробить він своє...

Одне тут тільки треба знати:
Піднести як його й коли!
І він це знав. Сімейні дати
Відомі всі йому були.

Коли чиї там іменини,
Він міг спросоння вам сказать...
Ну, як такої от людини
Директору не шанувать?

Й з державних грошків охоче
Він преміальні видавав.
Юхим Наумович регоче:
— А ми не з тих, що ловлять гав!..

В чім сила цих людців облесних?
А в тім, скажу я пару слів,
Що всі приймають їх за чесних,
Вони ж усіх за шахраїв.

САМ СЕБЕ ПЕРЕХИТРИВ

Був у нашій установі
Поцілуйко Филимон —
Сильний парубок у слові,
Абсолютний чемпіон.

На трибуну вийде, стане,
В губи сам себе лизне,
На президію погляне
І вже потім як почне!..

Все до ладу та до шмиги,
Та все ж правда золота...
Слово честі, другий з книги
Гладко так не прочита.

Тільки рота, шельма клята,
То стуля, то розтуля,
А слова, як чортенята,
Вилітають звідтіля.

Надзвичайна в слові сила
В чоловіка отого.
Шанувала і любила
В нас дирекція його.

Із червоної він дошки
Не зірвавсь за рік і раз,
Мав у премію гармошку,
Мітив ще й на керогаз.

І нагода урочиста
Трапилась йому була:
Фахівців прохали з міста
Для колгоспного села.

...Мітинг.

Слово від профкому
Поцілуйкові дають
(Фахівцеві — агроному),
Цей розкаже, в чому суть!

Збіг на сцену легко, звично,
На трибуні закріпивсь,
Рішуче й категорично
Як почав, як заходивсь!

— На лани, в степи, на луки!
В путь-дорогу!
В добрий час!
Засівальники науки,
Там чекають вже на нас!..

Ні ячменю, ні пшениці
Не збереш за цим столом,
Як не знищиш і різниці
Поміж містом та селом!..

Хоч директор був і новий
І в житті набачивсь див,
Та й його умілим словом
Поцілуйко захопив.

Після зборів добровольці
Записались на село.
Тільки нашого промовця
В тому списку не було.

«БАЗИС» І «НАДБУДОВА»

Факт оцей з колгоспу взято,
Де керує Савка Лось.
Готували місяць свято,
А воно й не відбулось,

Хоч з'явилося душ триста —
Керівні і рядові,
Трактористи, мотористи,
Бригадири й ланкові.

Тільки Ус не рушив з дому,
Обліковець Ус Іван,
Що в оркестрі духовому
Вибиває в барабан.

Не покликали... забули.
Ус прослав кожух в саду,
Ліг і жде. «Я гордий, чули?
Сам до вас я не піду!..

Веселіться без Івана,
Якщо вийде це у вас...»

Та який без барабана
Їраков'як, гопак чи вальс?

В барабані, любі браття,
Чародійницьке щось є...
Людям жару і завзяття
Він у танцях піддає.

Ось чому без барабана
Те гуляння не вдалось.
І подався до Івана
Голова, товариш Лось:

— Ти ж зірвав нам, хлопче, свято! —
Закричав він через тин.—
В мене ж вас таких багато,
Ну й забувсь, бо я ж один...

Всіх до серця не притулиш,
Не згадаєш вас усіх.
— Трактористів не забули ж!
Бригадирів, ланкових?!!

— Не забув, бо то ж основа,
Тобто базис наш вони,
А музики — надбудова,
Це ти, голубе, збagni.

Ус на голову образивсь
І сказав такі слова:
— Ну, то знай же, що на базис
Надбудова теж вплива!..

1956

ДИРЕКТИВА

Вже пора розкути й коні,
І посіяти просце,
Та команди, бач, з району
Не дали йому про це.

Ліг під вишнею в садочку,
На кожусі в холодочку,
В небі хмарка де-не-де,
Він лежить, «команди» жде.

Почалися літні зливи,—
Попливло з луки сінце...
Міг звести б, та директиви
Не знайшов ніде про це.

«Якщо Київ не завбачить,—
Мовить сонно голова,—
Не вгадати нам тим паче,
Що там небо затіва!!!»

Сиплеться достигла нива,
Жати проситься — дарма!
«Мусить бути директива —
Ну, а поки що нема.

За немає ж, як відомо,
Людам суду не бува.
Пересидим з тиждень дома»,—
Сонно мимрить голова.

Це не тільки вам слова,
Так подекуди бува.

1940

МЕДАЛЬ

(Жарт)

Трактористи віншують Івана Костиру.
Трактористи — одвертий, сердечний люд.
Та й як не радіти,
Коли бригадиру
Вручили медаль за труд!
— Медаль не моя, товариство,
А й ваша! —
Сказав бригадир.
— На всіх це, атож...—
Плескав у долоні старий Андріяша,
Бо членом бригади вважався також.
Возив трактористам у поле він воду
Зажуреним сірим волом.
Хвалився народу
Про ту нагороду,
В думках віддавав бригадиру чолом:
«Медаль не моя, товариство, а й ваша...» —
Згадав він слова бригадира свого,
Значить, медаль та і Андріяша,
Тобто й його!..
Медаль не для хвастоців та церемоній,
Для діла вона у хазяйських руках...
Ну, скажем, без черги дістати в районі
Шифер чи бляхи на дах!
Саме для цього вона Андріяшу
Зараз потрібна вкрай...
Іде до Івана і каже: — Раз наша,
То ти на сьогодні мені її дай! —
Розстрівний геть від Костири вертався,
Потилицю чухав і гірко всміхався.

З півроку по тому ще до Андріяша
Заходила в гості печаль...
— Ти ж сам говорив: «Моя, але й ваша...»
Найкраще ж, як є в тебе
Власна медаль.

1962

ДОБРЯГА

Іван Семенович Підкова
Такий, хоч до зубів клади...
Насупроти нікому й слова,
Лише підтакує завжди.
В Підкови є своя платформа,
Про неї чули ви, мабуть:
— Завжди і скрізь рішає форма,
У ній, у формі, сила й суть!..
Людина, так сказати, критична
Мені зовсім не симпатична.—
Він шию випне, мов гусака,
І зашипить приблизно так: —
Нащо перечити? Не треба,
Здоров'я варто берегти,—
Однак все вирішать без тебе,
Нічого сам не вдієш ти,
А кине напроти слово
Когось вкольне або вшибе...
І хтось колись обов'язково
Згада про це й кольне тебе.
Таке стрічаєте й тепер ви,
Бо чоловік є чоловік...
Тоді нащо ж тіпати нерви?
У нас такий короткий вік!..
— А правда? — Хтось пита.—
Йй-богу,
Я в неї вірю, правда є,
Як вірю в те, що в нас дорогу
Вона сама собі проб'є.
— Нащо ж одне в одного з праці
Дошкульним словом улучать?

З людьми взаємини найкращі
Доцільно всюди зберігать —
Тоді і все останнє буде
І для душі, й для плоті, да!
Бо добрих всюди люблять люди,
А з непокірними — біда. —
Отак філософ цей Підкова
Частенько твердить сам собі:
«От я ніде лихого й слова
Не чув про себе, далебі!»
Він задоволений собою,
Мов кіт на теплій черені:
«І людям затишно зі мною,
І комфортабельно мені».
Та й справді, при такому гаслі
Катаються, мов сир у маслі:
Пройдисвіти і шахраї,
Хапуги з вічками змії,
Що коштом нашим і держави
Золотять власні шкурні справи
Та набивають без угаву
І пельки, й гаманці свої.

1952

СОВІСТЬ

Були собі дід та баба —
Дід здоровенний, а баба мала.
Проте ця мала нахаба
Старша над дідом була.

Всяк помічав це зразу,
Хто там хоч раз побув.
Раз до свого перелазу
Дід і мене гукнув.

Сіли собі та й курим,
Судим про те, про се,
Раптом шарахнулись кури.
— Бабу, — дід каже, — несе!

Але ж в бабуні й замашки!..
Суче кулак аж під ніс
І верещить: — А шабашки
Знову мені не приніс?!

Де твоя совість, враже?
Глянь, як он пташить Тягно...
— Так я не можу, — дід каже, —
То, бач, колгоспне ж майно.

Баба тоді шаленіє:
— Грицьку, покайся хоч тепер!..
Що, твій колгосп обідніє?
Він же у нас мільйонер!

Дід одступа від старої.
— Ти, — каже, — знаєш сама,
Совісті в мене такої
І на копійку нема!

Чують такі ще дебати
Деколи наші хати.
Тяжко старим цим дибати
До однієї мети...

Рясно в бабуні пороків.
Скільки ж їй літ? Овва!
Кажуть, всього тридцять років,
Дідові — тридцять два.

1952

НА ПТАШАРНІ

В «Перемозі» на пташарні
Сильно дуже кури гарні.
Тьотя Мотя при народі
Гордо мовила мені:

— У хорошій цій породі
Трохи я повинна вроді
Та породисті півні,
Котрих я тому три роки
Добула в Лебедині.

Скільки клопоту й мороки
Завдало все це мені!
Не для себе — для народу
Я плакала цю породу.—

І замовкла молодиця,
Потім сумно додала: —
Гарна, дуже гарна птиця,
А несучість от мала.
Тридцять крашанок знесе
За весь рік — оце і все...

Червоніє молодиця,
Але пісню ту ж співа:
— Може бути, що й лисиця
Ті яєчка попива...

Ну, а кури, що зійшлися
Й слухали промову цю,
Тут же сіли і знеслися
Чесно кожна по яйцю!

Мов хотіли цим сказати:
«Стидно, кумонько, брехати!
Яйця крадеш ти сама,
Не викручуйся дарма,
Бо в курей, нарешті, є
Честолюбство і своє!..»

1959

ДІДУСЬ ТА ОНУК

Ви не знайомі з дідом Гуком?
Ну, як же, — знаменитий дід!
Той самий, що своїм онуком
Вже вихваляється п'ять літ.

Та як! І гаряче, і шумно
Розповідає все про те,
Що там уже ж таке розумне,
Таке кмітливе там росте!

Немає в діда у Микити
Межі захопленню дитям.
І все ж не цим він знаменитий,
Не тільки цим, а всім життям,
Що гартувалося у січах,
Що не здавало у труді,
Що заглядало смерті в вічі,
Що не згиналося в біді.

Був дід ще й вусами відомий,
В яких порошею цвіло.
Він часто сам на себе дома
У люстру милувавсь, було:
— Як генерал! — І сам сміявся,
І підбивав їх так і сяк.
На людях злегка хизувавсь,
Бо втриматись не міг ніяк.

Ішло гаразд життя в старого,
Та хмури́в часом він чоло:
Було аж п'ять онучок в нього,
А от онука не було...

А він плекав надію красну:
Онука все-таки діждать
І шаблю, знамениту, власну,
У мужні руки передать,

Яку йому ще в громадянську
Подарував Боженко сам
В боях за владу за Радянську:
«На страх і гибель ворогам».

І ніби помолодшав Гук,
Як народився той онук.

Лише з'явивсь на світ він божий,
Як дідова рідня уся
Зійшлась на тім, що дуже схожий
Онук на свого дідуса.

І що творилось з дідом Гуком!..
Він марив, жив і снів онуком.

Бувало, візьме в сповиточок
І страшно важно йде селом.
І вже не скаржиться на дочок,
А вихваляє загалом:

— Хороші в мене ви, Гуківни,
Таких не знала ще земля...—
Іде і, наче рівний з рівним,
З онуком любим розмовля.

Так рік за роком, день по дневі
 Над ними час і проліта...
 Онук напам'ять дідусеві
 Дитячі віршики чита.

А зараз, нагостривши вуха,
 Уважно діда хлопчик слуха,
 Забравшись йому на плечі, —
 Так «їздить» він любив, до речі.

Дідусь «везе» селом онука
 І розмовляє: — От, брат, штука!
 Ні, ти ж подумай тільки, воду
 У Каракуми поведуть.
 Колись басмачеську породу
 Я там ганяв. І зацвітуть
 Левади, луки в тій пустелі,
 Суцільний завітуює сад,
 І зашумлять хліба веселі,
 Бавовна, рис і виноград...
 Або (та не падай ногами!)
 Візьми, кажу, таке, Дмитро, —
 Де ми, де Крим той за горами,
 І раптом у Криму — Дніпро!
 Лише б дожить... Та хто ж те віда?
 Досадно буде, як здамо... —
 Онук сидить на ший в діда
 І запевня: — Доживемо!

Та страшно стало враз малому:
 «А що, як, справді, дід помре?..»
 І всю дорогу аж до дому
 Він кулачками очі тре...

Дідусь у хаті на годинку
Приліг на лавці відпочить.
— А ти, — сказав Дмитрові, — синку,
Гуляйся сам, та тільки цить!

Куди ж гулятись, як не кида
Митька й на мить ота печаль...
Він позира тайком на діда, —
І так йому старого жаль!..

«Ну, як би так його зробити, —
І внук наморщує чоло, —
Щоб дід його міг жити й жити!
З ним завжди б весело було».

Дід спить собі, не зна нічого
І смішно вуса роздима.
Тут несподівано малого
Здогадка, наче струм, пройма:
«А в татка ж сивих вус нема?
І татко молодий тому!..»
І стало весело йому.
Всміхнувся сам собі лукаво:
«Ану ж, попробую, цікаво!»
Взяв ножиці, підкрався тихо,
Примірявся, та раптом — чик!

Дід як не схопиться: — Ой лихо! —
Як гляне в дзеркало та в крик:

— Ах ти ж сякий-такий, которий,
Сто сот рублів тобі під бік,
Отак старого взяв спотворив,
Хіба ж тепер я чоловік?!

Що заспіва мені сім'я вся?
На глум підніме загалом...—
А Митька весело сміявся,
В «окіп» сховавшись під столом.

— Знайшов товариша, ти бачив,
Ах, розбишака ж ти малий!
Так діда рідного позначив,
А дід твій знаєш хто такий?!
Він воював з Боженком вкуші,
Громив Антанту, Колчака,
Товк ворогів, як просо в ступі,
І в Ковпака й до Ковпака,
А не було б його, клянуся,
Що Гук і Ковпаком би став!..
А ти мені одрізав вуса,
Не будучи у курсі справ.—
І сам утяв другого вуса,
В люстерко глянув і сказав: —
А й справді я молодший став!

І внука хвалить загалом,
А внук сміється під столом.

ФІЛЬКА

В дуже добрих татка й мами,
Що жили собі в селі,
Був синок такий, що прямо
Розлюлі, люлі, люлі!..
З хрому чоботи на рипах,
Музикальні, я б сказав.
Їучері ж такі в Пилипа,
Що не видно й картуза.
Сам красунь, мов на портреті,
Ще й рум'яніці на щоках.
Бо з дитинства на дієті...
На пупках та на вершках.
Дома Філька вверх ногами
Походив — і на бочок!..
Через те, що в татка й мами
Він синок-одиначок.
Тільки що — вже Філька й хлипа,
Ще щось трохи — вже й реве...
Мати Фількою Пилипа
З пелюшок іще зове.
Правда, в Фільки на сьогодні
Не дискант уже, а бас,
В нього й вусики вже модні,—
Він скінчив десятий клас.
А щоб мати білі руки,
Цей дієтний чоловік
Дунав, дунав та науці
Й присвятив увесь свій вік...
Вже три роки Фільку мати
Виряджає в дальню путь...
Вже три роки поступати

Їздить Філька в інститут.
Ломле з жалю мати руки:
— Ой дитино золота!..—
Через місяць із «науки»
Син додому поверта.
— Зрізали? — питає мати.
— Зрізали! — відповіда,
Та спішить мерщій до хати,
Й за діету знов сіда.
— Де колгоспникам пробиться! —
Мати в клубі завела.
— Що ви, тьотю, скільки вчиться
Хлопців з нашого села! —
Хтось озветься.
— Ет, доволі! —
Мати зразу «на ура»: —
Знаєм, вчаться ті у школі,
Хто підсуне хабара!..—
Про одне не скаже тільки
Мати Фільки, не з руки,—
Що з усіх наук у Фільки
Завше тільки трояки.
Ця відмітка в сина й неньки
Стала «штатна», так сказать.
Фільці тільки за брехеньки
Сміло можна ставить «5».
В цій «науці» він професор,
Поза конкурсом він тут.
Ну, а в іншому прогресу
Хай від Фільки і не ждуть.
Скільки в парубка скорботи!..
За душею ні гроша,
До фізичної роботи
Не лежить його душа.
— Закінчити десять класів
І ходити у ріллі? —

Каже Філька «темній масі»
Зокрема і взагалі.
А ріллю та маса знає
І докласти вміє рук —
Часом лекції читає
В Академії наук.
Філька ходить-бродить, наче
Одірвався від гіллі.
Чим і як себе, козаче,
Ти прославиш на землі?..
Мати синові туркоче:
— Ти б женився! А чого?! —
Тільки ж ті, що Філька хоче,
Не хочать ніяк його.
І шукає Філька пару,
Бродить, ніби манія,
Та виводить під гітару:
«Де ти ходиш, де ти бродиш,
Сербіяночко моя?!»

ЧОРТ

(З минулого)

Поховала баба діда,—
На душі така печаль...
З нас ніхто того не віда,
Як старого бабі жаль.
Сорок років, що це — шутка
Без розводу жить разом!
І зосталась тільки дудка
На цвяшку під образом.
У кутку лампадка блима,
В хаті тиша й темнота.
Поминає баба Кліма,
«Да воскресне бог» чита.
— Хто ж мене, як ти, бувало,
Так полає, ще й поб'є! —
І згадок таких чимало
Бабі в пам'яті встає...
Візьме Клим її за косу
Та з розгону об поріг,
Потім майже голу й босу
Виштовхне, було, на сніг...
«Б'єш, так нащо ж було брати?» —
Часом думала сама,
Але мужу краще знати,
Б'є, то, значить, не дарма.
«Царство боже бідоласі,
Але жити добре вмів».
Вмер, лишивши в оцадкасі
Бабі тисячу рублів.
Що ті гроші нам? Полова!

Краще б хай жили діди!
В баби свинка є, корова,
Ну, а ці ж тепер куди?..
Батюшку вона спитала,
Той сопів, мовчав як пень.
— Добре, — каже, — що придбала,
Хай лежить про чорний день.

У кутку лампадка блима,
В хаті тиша й темнота.
Поминає баба Кліма,
«Да воскресне бог» чита.
Але раптом замість бога
Чорт з'явився на весь зріст:
Без одного, правда, рога,
І не зовсім цілий хвіст.
Подивився пильно в очі, —
Взяв тут бабу переляк.
Чорт, до витівок охочий,
Промовля до неї так:
— Не трясися, грішна бабо,
Не лукав і не мудруй,
Чуєш ти, зелена жабо,
Завтра гроші приготуй!..
Віддаси, то будеш жити,
Якщо ж ні, то завтра й смерть. —
Став копитом землю бити,
Стіл поставив шкереберть.
Ввергло бабу в лихоманку,
Оком за ніч не звела.
В оцадкасу на світанку
Прилетіла — не прийшла.
Не призналася нікому
Про свою біду тяжку.
Тільки нищечком одному
Розповіла скарбнику.

Одлічив скарбник бабусі
Точно тисячу рублів;
Загадково посміхнувся
І бровою не повів.
А в призначену годину
Чорт вночі з'явивсь-таки.
А за ним через хвилину
В хату вбігли й парубки.
Мав скарбник круту натуру,
Як гукнув: — Ану хрестись! —
Потім здер із чорта шкуру,
Чорт похнюпивсь, нахиливсь.
— Подивіться, добрі люди!..
Скрізь цю шкуру я шукав —
Це ж у нашому сільбуді
В драмгуртку її ти вкрав! —
Баба кліпала очима —
В ноги впав їй, наче сніп,
Той самісінський, що Кліма
Поховав учора, піп.

1940

ЗЛОДІЙ НА СПОВІДІ

(З минулого)

Піп злодію говорить строго:
— Ти крадеш в ближніх у своїх,
А в церкву ходиш, віриш в бога,
А бог сказав, що красти гріх...

Священник-злодій по тій мові
Відповідає так попові:

— Але ж бо, ну, в письмі святому
Написано таке для всіх:
«Хто щиро молиться,
Бог тому
Прощає і найтяжчий гріх».

Та й ви ж у церкві на покрову
Казали нам таку промову...

Піп злодія перехрестив
І з миром в світ його пустив.

1962

ДОБРА ГОРПИНА

До Горпини Ворохоби,
Що в колгоспі «Світла путь»,
Де які не є хвороби —
Всі до неї пристають.

Просто нападсть на людину:
Не пройшов іще пристріт,
Як уже і колька в спину,
Під лопатку і в живіт.

Чи стріляє в правім усі,
Чи закрутить у плечі...
І Горпина у кожусі
Ціле літо на печі.

Не минуть одні недуги,
Як уже під ворітьми
Товпляться у черзі другі,
Лізуть крадькома з пітьми.

І тихцем заводять мову...
Непомічений, зблизька
Я підслухав їх розмову,
А вона була така.

Говорила колька в спину
Кольці тій, що у живіт:
— Я люблю за те Горпину,
Що, сходивши цілий світ,

Ще гостинності такої
Не стрічала я ніде:
То горілочки настоїть
І до тебе прикладе,

То якоюсь маззю змаже,
Обігріє на печі.
То примовить, то прикаже,
Ще й погладить уночі.

То зіб'є масельце свіже
У вишневім холодку,
То курча тобі заріже,
То дістане десь медку...

А до іншої заблудиш —
Вирвешся ледь-ледь жива:
Спопаде тебе за груди
Та — на поле у жнива!..

Не присяде й на хвилину,
Всюди ж спека, пилюга...
Ну, то як же цю Горпину
Не полюбите ви, га?

Де ще краще може бути?
Ось які воно діла!
Жаль, що цього всього чути
Та Горпина не могла.

РОБОТЯГИ

Лежить Химка на лежанці, а Савка на лавці.
— Вставай, муже, півні піють! — каже Химка Савці.

Савка вкрився з головою ковдрою на ваті:

— Зовсім,— каже,— то не півні — комарі прокляті.

Гарний сон я бачив, мила,

А ти розбудила.

— Я ж не знала, не сварися,

Лягай додивися! —

Вранці Савка із-під ковдри носа висуває

Та й говорить Химці: — Кицю, вставай, бо світає!

— Спи, мій котику руденький! — Химка Савці годить.—

Зовсім,— каже,— не світає, місяць,— каже,— сходить.

Щось приснилось, як заснула.

Встала та й забула.—

Савка каже: — Гайда спати,

Треба ж сон згадати! —

Повернулись на другий бік, та й хропуть тим часом,

Химка — високо і тонко, Савка — низько, басом.

Летить утка через хату та й падає на воду.

— Хропака такого,— каже,— я не чула зроду.

Химка стогне: — Ох, морока,

Змуляла вже бока! —

Савка грима на дружину:

— Ну, то ляж на спину!

1956

КАТРУСЕНЯ

Є в маленької Катрусі
Татко, мама, дві бабусі,
Та ні брата, ні сестри,
Ну, а тьоть — аж цілих три!

Всі Катрусю дуже люблять,
Виціловують, голублять,
Що захочеться Катрусі,
Зроблять тьоті та бабусі.

А Катруся губки дує
Та все більше вередує:
— Чом це лялька, любі тьоті,
Язика не має в роті?

Бабо перша, бабо друга,
Де мій слоник? Де пануга? —
Ту па ніжками та злиться:
— Де мій бантик? Де лисиця?

Всі під ліжками зникають
Та цяцьки її шукають.
Втихомириться на мить,
Потім знов як закричить:

— Зашнуруйте черевички!
Пошукайте рукавички!
І знайдіть мені калоші!
Ох, які ж ви нехороші!

Так Катрусенька оця
Вередує без кінця.
На бабусь, на тьоть кричить,—
Замовка ж тоді, як спить.

А бабусі, тьоті, мати
Вже не можуть навіть спати.
Так ухоркує щодня
Їх оце Катрусеня.

А як стане підростати?
Прийдеться подвоїть штати
ТЬоть, звичайно, та бабусь —
Ми вже знаєм цих Катрусь.

Мудрі люди приповідку
Склали ж, мабуть, не дарма:
«Котика чим довше гладить,
Вище хвіст він підійма!»

Строго кажучи між нами,
Винні тати тут і мами,
ТЬоті, звісно, та бабусі,
Що такі ростуть Катрусі.

1947

МАРТА

Будем щирими у всьому,
Нічого таїть гріха:
Наша Марта в основному
Підбирала жениха.

Дівці був з усіх найкращий
Ну, звичайно ж, Гриць Довгаль.
Хлопець справді підходящий,
Із професії коваль.

Тут признатися я мушу,
Дорогі товариші,
Марті Гриць заправ у душу,
Але в Грицевій душі

Вже звила собі кубельце
Мотря, славна ланкова,
Полонила душу й серце.
...Так не тільки з ним бува.

Мотря Марту розізлила:
— Ах, так он якої ти!..—
Марта ланкову рішила
Спритністю перемогти:

Навела шнурочком брови,
Плаття скинула старе,
Одягла шовкове. Й знову,
Але й знову не бере!

Накрутила пишні кудрі,
Зіллячком злупила вид,
З Києва помади й пудри
Їй привіз Сахно Демид.

В хаті тижнями сиділа,
Не виходила надвір.
Личко стало ніжне, біле,
Тонше за тонкий папір.

Не бере!.. І Марта тліла,
Ні спокою вже, ні сну.
Так просиділа без діла
І весну, і посівну.

Гриць вже в'ється біля тої,
Що як та жива вода,
Біля Мотрі-ланкової.
І вона за ним впада.

Все тут Марта зрозуміла,
В Марти варить голова,
І собі взялась за діло —
Вийшла дівка на жнива.

Запалилася на сонці,
Стала вся, як золота.
Придивились краще хлопці:
— Е, та Марта вже не та!..

Серце ожило дівоче,
Нічого таїть гріха.
І тепер, якого схоче,
Знайде Марта жениха!

ЧАРІВНИЦЯ

Веселим лугом у село,
Заплетену в одну косицю,
Весіннім вітром занесло
Оцю маленьку чарівницю.

Бджільничий технікум вона
На тому тижні закінчила,
В контору вбігла,
Мить одна —
Й рахівника приворожила.

Розглянув пильно голова
Її чистенькі документи:
— Бо,— каже,— інколи бува,
Снують усякі елементи...

Вона усміхнена була
І по-дитячому премила,
Оформивши свої діла,
Уже на пасіку спішила.

Ще де та пасіка була,
А дівчина усе вже знала.
На груди впавши їй,
Бджола
Про все, ридаючи, сказала.

Що ні туди, ані сюди
Дали їм пасічника знову.
Спішила дівчина туди,
Бо знала їх бджолину мову.

На пасіці ж такий був стан:
Один сумлінно бджіл ганяє,
Другий, Микола Басаман,
Льоток у вулику справляє.

На те, що гнівались бджілки,
Завжди була одна заява:
— Ти не зважай на пустяки,
То їхня особиста справа...

Що тут звичайна річ — війна,
Говорять гулі під очима
У Басамана і Тягна,
Помічника його, Трохима.

Махрою друзі затяглись,
Тут і насіла їх дівчина.
Їй цигарки оті здались
Не менші як по пів-аршина.

Із рук їх вирвала вона
І мовчки кинула додолу.
Микола глянув на Тягна,
А той поглянув на Миколу.

«Не може бути! Га? Невже?
Щоб так ото у їхній хаті?»
А дівчина стояла вже
У сніжно-білому халаті.

Трохим всміхався сам собі,
Микола звівсь і став у позу,
Та в гості очі голубі
Не жарт таїли, а погрозу.

— Здорові будьте, ви і ви!
Махри палити тут не можна,—
І старший кинувсь:
— Ти диви!
Кури «Казбек», ясновельможна...

— Бджола, кажу, від тютюну
Нервує, знайте хоч тепер ви.
— Бджола нервується? Та ну,
В бджоли, виходить,
Є ще й нерви?

А дівчина своє вела:
— І нерви, й серце є у бджілки,
Не терпить грубості бджола,
А також запаху горілки...

Скипів Микола:
— Це вже ні.
Яке тобі до цього діло?
Сам лікар приписав мені
Для апетиту,
Зрозуміло?

А ти взялася відкіля,
Що кидаєш мені огуду? —
Всміхнулась, наче немовля:
— Я тут за пасічника буду!

І, брови скинувши круті,
Стоїть насмішувата тропки,
А бджоли — наче золоті
На білому халаті брошки.

І на руках, і на лиці
Зумрили, весело співали.

Микола здавсь: комахи ці
Її своєю вже вважали.

І, очі втупивши у діл,
Подавсь лужками-бережками,
Весь час одмахувавсь од бджіл
Не в міру довгими руками.

А що затримало Тягна,
Про це не скаже він ніколи.
Вона? Можливо, що й вона,
Але ж, можливо, що і бджоли.

Трохим натуру мав, як сталь,
З кишень повивертав махорку,
На другий день надів медаль
На чисту, нову гімнастьорку.

Вона помітила це враз,
Схвалила все лише очима:
— Так от, бджола, кажу, для нас,—
Звернулась ніжно до Трохима,—

Не тільки мед, запам'ятай,
Це факт, тут зайві суперечки,
А ще й високий урожай
Садів, і клеверу, і гречки.

Вона достатки нам несе,
А що було в твого Миколи? —
Трохим на вус мотав усе,
Уважно прислухались бджоли.

Своє збагнувши завдання,
Забувши про старі клопоти,
Звідтого пам'ятного дня
Дружніше брались до роботи.

Хвалили дівчину: яка!
А скільки ж ми терпіли муки...
Відчули в ній представника
Мистецтва й справжньої науки.

...На кого ж очі голубі
Хоч раз устигли подивиться,
Той всім казав і сам собі:
— Не дівчина, а чарівниця!

Лише Микола Басаман
Не міг простити їй огуди:
— Пускає в очі нам туман,
А їй звічев'я й вірять люди.

Хіба ж то пасіка,
То гроб!
Не цього клімату ці бджоли.
Вари всю зиму їм сироп,
Ще й силують ходять до школи.

Коли ж артільці восени,
Чого ніколи не чекали,
На вироблені трудодні
Медку солодкого дістали,

Коли ж та дівчина мала
На зібранні оголосила,
Що їм за літечко бджола
Сто тисяч грошей наносила,

Що сад і гречка врожаю
Дали їм більше майже вдвічі,—
То пасічницю всі свою,
Хто й раз не бачив її в вічі,

Розцілювать ладні були
(А хлопцям це частенько сниться).
Усі їй слали похвали
І звали:
— Наша чарівниця!

І дженджуристі парубки
Готові все до ніг їй скласти,
Щоб хоч на день в помічники
До дівчини ції попасти.

Один Трохим між усіма
Тримався, наче він із криці,
Хоч був, як кажуть, без ума
Від оцієї чарівниці.

1947

ВІД ДУШІ

Я те знала, що вугілля по війні, як хліб, для нас,
Через те і намовляла подруг їхати в Донбас.
А вже чим я захоплюся, дорогі товариші,
Те роблю я неабияк, а від самої душі.

Чи працюю, чи кохаю,
А кохаю вже давно...
Все одно,
Дорогі товариші,
Все роблю я від душі!

Цілих три дні не ходила, а літала я в селі.
Сорок душ загітувала і себе в тому числі.
Ми пишалися й раділи, від'їжджаючи в Донбас,—
Тільки хлопці споділоба подивлялися на нас...

Розставатися, звичайно,
Тяжко й нам було воно...
Все одно,
Якщо хлопці люблять нас,
То приїдуть і в Донбас.

Як приїхали на шахту, як добралися туди,—
Скрізь руїни, купи цегли, будяків та лободи.
Де не станеш, де не глянеш — ні кола, ані двора,
Чи як кажуть в нас в Донбасі: ні ствола, ані копра.

Ми і там не розгубились,
І сказали всі водно:
Все одно
Буде краща в нас пора,
Піде вугілля на-гора!

Бо приїхало чимало нас туди з усіх країв:
Із Чернігова, з Полтави, з Коломиї, з Чернівців.
А машини з Ленінграда і з Уралу тут у нас,—
Всі радянські народи відбудовують Донбас.

На клич Партії ми стали
Під єдине знамено:
 Все одно,
Хай там злива, буря, град,
Піде діло в нас на лад!

Засукали ми рукава, подались на пустирі,
Тридцять місяців робили від зорі і до зорі.
І нова красуня шахта підвелася, як жива,
З попелища, з румовища. Тільки в казці так бува!

А хіба ж ми не казали?
Говорили, і давно
 Всі водно:
Незабаром, як жива,
Шахта стане тут нова!

А коли вугілля перше подали ми на-гора,
Заплескали у долоні, закричали всі «ура!».
Хлопці ж наші ще весною теж приїхали в Донбас,
Бо, як видно, совість мають і кохають міцно нас.

Чи кохаємо, чи робим,
Що робити нам дано,
 Все одно,
Дорогі товариші,
Все іде в нас від душі!

НОВОСІЛЬНА

Ой Меланка, ой Меланка, —
Поза всяким планом
Заручилася смуглянка
З їзовим Романом.

— Він без хати! — плаче мати.
Дочка й каже мамці:
— Буду милого кохати
Навіть у землянці!

— Хай не журиться Меланка,
Ми її розрада! —
Так сказала її ланка,
А його бригада.

І рукава засукали,
Й даром — не за плату,
Поза планом збудували
Їм за тиждень хату.

Заспівали у суботу
Дружки пісню гарну:
— Це за щиру вам роботу,
За роботу вдарну!

Два оркестри в хаті грали,
Як зайшла неділя,
Три дні свайбу там гуляли,
Два дні — новосілля.

1947

СЛАВА

Про хороші, гарні села
Слава котиться весела,
А про наше Молоде
Не почувте віде.
Стали радити ми раду,
Як розвіяти досаду.
— Гей, подруженьки, дівчата,
Працюватимем завзято,
Що б там тільки не було,—
Вславимо й своє село!
Зліквідуєм наше горе! —
Ланкова до нас говорить,
І рішили ми на ділі
Показать себе в артілі —
На буряк цукровий ми
Налягли іще з зими.
Кожна тут за двох робила,
Бо в гурті наснага й сила.
Рано вдосвіта вставали,
Пізно ввечері лягали.
...До півночі хлопці любі
Марно ждали нас у клубі.
Свайбу ж ланкової Фросі
Ми відклали аж на осінь.
А в буряк не тільки мрію —
Вклали всю агрономію.
В липні кожен бурячок
Був уже фунтовичок.
Ми дали, й не на папері,
По сімсот його центнерів.
Гарні стали наші справи.

Зажили дівчата слави,
І про наше Молоде
Слава скрізь тепер іде.
Пийте ж, друзі, чай на згадку
Не вприкуску, а внакладку!

1947

ШАХТАРОЧКА

Я шахтарочка сама,
Звуть мене Маруся.
В мене чорних брів нема,
Та я не журюся.
Не красуня я — дарма,
Та до праці звична.
І дружу я з усіма,
Бо я симпатична!

Машиністом я роблю
На електровозі
І лінивих не люблю
В себе на дорозі.
Хтось мене, бува, лайне,
Скаже: — Ти сварлива.—
Але люблять всі мене,
Бо я справедлива!

Вдача вже така моя:
Мамці, друзям, татку
І начальству в вічі я
Ріжу правду-матку.
Критикуй мене й саму:
Критика — не сварка,
Я свою вину прийму,
Адже я шахтарка!

А коли вини нема,
То скажу — доволі,
Бачу правду я сама,
Бо я в комсомолі!

Не красуня я — дарма,
Але симпатична.
Знаю добре це сама,
Бо самокритична!

1952

БУДЕШ ВІК ПАРУБКУВАТИ

Гей, а хто в кохання грає,
Той приносить людям зло,
Той душі, мабуть, не має,
І, напевне, серце в того
Остюками поросло.

Нашій Марті не до жарту,
Полюбив Данило Марту.
Потім з неї став сміятись
Та до Галі залицятись.

Галя подругу любила
І зальотника Данила
Після вмови, після спору
Вигнала сапою з двору.

Він од Галі до Надії,
Від Надії до Марії...
Та зальотника Данила
Кожна з двору геть гонила.

В другі села біг Данило,
А дівчат як одмінило:
— Є в нас хлопці наші, гарні,
Будем, — кажуть, — солідарні!..

Говорили всі без жарту:
— Це тобі за нашу Марту!
Як не вмієш покохати —
Будеш вік парубкувати!

Гей, а хто в кохання грає,
Той приносить людям зло,
Той душі, мабуть, не має,
І, напевне, серце в того
Остюками заросло.

1947

ЯНГОЛ МОЛОДИЦЯ

Химка — жєнщина плоха,
Серце добре в неї...
Якось чув я, як вона
На весіллі в Мовчана
Привертала жениха
До дочки своєї.

— Будеш, — каже, — все життя
Дякувать, Євмене.
Вік звікуєш до пуття,
І не буде каєття:
Катя — янгол, не дитя, —
Вся пішла у мене.

Ну, а я то вже ж така
Делікатна й тиха.
...А от Настя у Божка
Так вогнем і диха —
Перед нею укляка
Навіть Соболиха.

Або та, що на моржа
Страшно схожа, — Ніла.
Та заріже без ножа,
Їсть і їсть, як та іржа.
Трьох зятів із'їла.

Й двох своїх чоловіків...
Ну, а Соломія
Переспорить всіх чортів,
Ніби в неї сто ротів,
Як у того змія.

Всі мене як опадуть,
Просто з ніг валюся.
Горла не порву чуть-чуть,
Ледве одгризуся...

Щоб не було каяття,—
Сватайся, Євмене,
Вік звікуєш до пуття,
Катя ніжна, мов дитя,
Вся, як єсть, у мене.

Підхопився Химчин «зять»,
Та мерщій із хати,
Й картуза забув узять,
Кілометрів, мабуть, з п'ять
Лопотіли п'яти.

1947

СИЛЬНА ЛЮБОВ

— Я тебе, кохана, так люблю-люблю,
Що, коли захочеш, — небо прихилю!
— Ой не треба, — просить юнка юнака, —
В мене у кімнаті стеля й так низька.
— Я тебе, кохана, приберу в вінок,
Сплетений з волошок і ясних зірок...
— Ой не треба, милий, ой не треба, ні,
Ті зірки обсмалять кучері мені.
— Ти не смійсь, кохана, бо любов не фарс,
Хочеш — задля тебе полечу на Марс!..
— Милий космонавтику, хочу я одне:
Поділуй та к серцю пригорни мене.

1968

ТЕРЕЗА З РЕСТОРАНУ

Як і в кожному ресторані,
Є тверезі тут і п'яні,
Є й такі, які на грані.
І незмінно тут твереза
подавальниця Тереза.
Очі грають, вид рум'яний —
Сатана сидить в Терезі...
Непитущий тільки гляне —
І стає одразу п'яний.
П'яні робляться тверезі.
Протрезвіння настає
В одну мить, коли Тереза
Їм рахунок подає...

1964

У СЕЛІ БЕРЕГОВІМ

Над Росавою-рікою,
У селі Береговім,
Проживає баба Кудря,
Чи, як кажуть, баба Грім.

Хтось дотепний молодицю
Громом-бабою нарік.
Так це прізвисько за нею
І лишилося навік.

В баби є онучка Леся,
Кругла сирота вона.
В дівчини батьків забрала
Ненависна всім війна.

Стала баба Кудря Лесі
І за нецьку, й татуся.
І в самої та онучка
То й рідня її уся...

Тож як вечір, баба Лесі
Казку-правду й почина:
Як спиналася на ноги
І як падала вона...

І не диво, що онучка,
Бувши зовсім ще мала,
Бабині життя тернисте
Вже тоді пережила.

Ось чому своє вже, власне,
Жити легше їй було.
Через те вона любила
І артіль свою, й село.

І коли скінчила школу,
То сказала: — Хліб і сіль
В баби я колгоспний їла,
Тож піду і я в артіль.

В ту, яка бабусю й неньку
По звитяжній праці зна,
Тільки щедрості й моєї
Потребує ще вона!..

...Вговорила подруг Леся.
Ланку їй дали-таки,
Дві взяли собі культури —
Кукурудзу й буряки.

— Ну, давайте, білоручки,
Десять років недарма
Гризли ж ви граніт науки...—
Підкидав не жартома

Чоловік один лукавий,
Скоса в їхній бік глядів,
А траплялися невдачі,—
Зловтішавсь і злорадів.

А невдач та неполадок,
Як на гріх або на зло,
Чималенько напочатку
В ланці Лесиній було.

Може, хто з дівчат подушку
Уночі й зросив слізьми,
Та тримались молодята
Гідно й гордо між людьми.

Допомоги не просили
І давали лад всьому.
Сильні й щедрі духом стали
За два літа. І тому,

Як дівоча їхня ланка
Стала прикладом для всіх,
Осоромлені зловивці
Гірко свій ковтнули сміх.

А дівчата на підмогу
Відстаючим скрізь ішли.
Старші люди чудували:
— Чи було таке коли!

Але ось у нагороду
За звитяжний, чесний труд
Ланці видали медалі,—
Святкував той день весь люд.

Ввечері зійшлись до клубу
Нагороджених вітать.
Скоро там не те що сісти,
Не було де навіть стать.

У президії, крім ланки,
В око це запало всім,
Сім бабунь іще сиділо,
А між ними й баба Грім.

Всі повдягані в святкові,
Тихі, щирі трударі,
Наші дорогі бабуні,
Невсипущі матері...

Почали дівчат вітати,
Промовляли, як хто вмів.
Тільки хитрих і нещирих
Не було в промовах слів.

І дівчата хвилювались,
Пломеніли на лиці
Та в хустках своїх квітчастих
Теребили все кінці.

Ось дали і Лесі слово:
Вийшла сміла, бойова,
Склала щиру всім подяку
Щиросерда ланкова.

Потім каже бабі Кудрі
І ровесницям її:
— Вам ми кланяємось в ноги,
Рідні й дорогі мої!

І цілуєм ваші руки,
Трудові та горьові,
Перші в нашому колгоспі
Ланкові і рядові...

І дівчата тричі в ноги
Поклонилися тоді
Тим, що щастя їм здобули
У звияжному труді.

Дві сльозини-намистини
Впали й бабі на лице...
Баба Кудря на онуку
Аж розсердилась за це.

Бо на людях плакати зроду
Не любила баба Грім.
А за все останнє Лєсю
Вихваляла скрізь і всім.

Іноді медаль у неї
Брала у святкові дні,
Надівала і казала:
— Двом дали ж: тобі й мені.

Відтоді помолоділа
Баба Кудря, ожила.
Не давали знову спати
Їй колгоспівські діла,

А вона вже не давала
Спати ледарям усім...
Знову стали бабу Кудрю
Називати баба Грім.

МИСЛИВЕЦЬ ТА РИБАЛКА

Іще надворі й не сіріє,
А Клим уже до річки йде,
Кипить вода, де ятери є,
Та шука плеще де-не-де.
Дід Клим закришує приманку,
Вудки тихенько закида.
Тепер хоч грім нехай — до ранку
Не сколихнеться борода.
Він може так просидіть осінь,
Очей не звівши з поплавців.
Йому й байдуже, що на носі
Рудий комар нахабно сів.
Дід Клим сидить, не ворухнеться.
(Благословляється на світ).
Охрім підкрався, став, сміється.
Мисливець він — і також дід.
Рушницю звів понад водою
Та — бах!

І сам не знав куди.

Дід Клим із ляку бородою
Дістав зеленої води...
— А щоб не втрапив ти до хати...
Тут підсікти було пора...—
Клим на Охріма став кричати,
А той підносить комара,
Якого, правда, розчавучив
У себе на щці Охрім.
— Ти не кричи. Ось, бач, улучив
На носі,— каже,— на твоїм.—
У Кліма піднялось волосся,
За бороду біліший став,

Та з ким ти діло маєш, з ким? —
...Вже й день мина.

Рибалка грима,
Піймавши бобирів штук п'ять:
— Нестиме скоро чорт Охріма,
Ой буде, шельма, глузувать! —
Збирає вудки нещасливець,
На другий бік убрід бреде.
Аж гульк, через проса мисливець,
Як ніч похмурий, злий іде.
Угледів, гороцашний, Кліма,
Розправив плечі та й пита:
— Ну, як? — і блудить сам очима.
Дід Клим йому відповіда:
— Ай запопав же я рибину,
Та перервав навпіл — скорблю...
Одніс додому половину,
А другу знов оце ловлю.
— А я,— Охрім на те рибалці,—
Стріляв у коршака. І от,
Дивлюся, падає у балці.
І що б ти думав?.. Самольот
Одної вражої держави.
Оце біжу, щоб заявить.—
Тут Клим і каже:
— Кепські справи,
Обох баби нас будуть бить.

У КОЛИСЦІ З КОМПЛІМЕНТІВ

Леся Дудар уже відколи
Думу дума наодинці,
Про яку й слівця ніколи
Не промовить навіть жінці:

«Інженер ти, і не з гірших,
А підвищення не чути...
На твоєму б місці інший
Вже міністром міг би бути.

А тебе не помічають,
Не дають талантам ходу...»
Раптом Леся призначають
На директора заводу.

Вголос він сказав: — Та що ви!
Краще Голуб чи Нетреба...—
А про себе так промовив:
«Це зробить давно вже треба!»

Запалився, загорівся,
До душі йому ці вісті.
Та погляньмо ж, як повівся
Цей талант на новім місці.

Був з годину доброзичним,
Чемним, чулим аж ліричним,
З півгодини був критичним,
Трохи менш — самокритичним.

Потім дещо трохи в нього
У натурі одмінилось,
І з'явилося більш такого,
Що другому і не снилось.

В кабінеті все частіше
Став директор пропадати,—
Заводським поетам вірші
Став про себе замовляти.

Од випадку до випадку
Звав на раду тих робочих,
Що сміливо правду-матку
Різали начальству в очі.

Вимагали збільшити плани,
Наполігши на резерви...
Нащо Лесю критикани,
Що сотають тільки нерви,

Що на серце тільки діють?
Що кричать отут даремне?
Він покличе тих, що вміють
Щось йому сказати приємне.

Й закрутилось біля нього
Досить різних елементів.
І колишуть Леся того
У колисці з компліментів.

Лесь уже не вдовольнявся
Прохідними похвалами,—
Більше того, ображався,
Хто звичайними словами
Скаже й добре хай про нього.

Він завжди таку промову
Досить сухо й досить строго
Обірве, як пустякову,
Оскальнеться, ніби щука,
У дзвінок закалатає,
Олівцем в графин постука,
Про регламент нагадає...

Ну, і зовсім інша справа,
Як промова та не проста,
А солодка й кучерява,
Пишна ще й золотохвоста.

Він одразу з тим подружить,
Руки згорне на животик,
Очі масляні примружить
І мурличе, ніби котик.

Наче він лежить в колисці,
Що літає аж під стелю,—
І плигають променисті
З вікон «зайчики» в постелю...

Він їх ловить і сміється,
Пнеться, верхи хоче сісти.
В мить оту йому здається,
Що добувся він в міністри...

Одного лиш не здається,
Що затишна та коліска
Незабаром обірветься,
І наб'є директор писка.

СМЕРТЬ ВІД «КУЛЬТУРИ»

Шумейко Лаврін передчасно помер,
Дарма що було йому сімдесят років,—
Він правив би скирти в колгоспі й тепер,
Бо мав дід здоров'я, як кажуть, нівроку.

Та десь його раптом грипोक підстеріг
(Колись би не визнав таке за недугу),
Не раз у двобої він смерть переміг,
Невже ж це назавжди він втратив потугу!..

Була його хата у центрі села,
А тут гучномовця вчепили напроти...
Шумейкові тиша потрібна була,
А слухати мусив футбол і фокстроти,

Та вісім дошкільних на день передач,
Та лекції різні з культури й науки.
У хаті в Шумейка був власний приймач,
Та чхати зв'язківцям на згадані шутки...

Не витримав бідний старий хлібороб
Незвичної кінської дози культури.
Безжально загнала вона його в гроб,
Додавши рідні і жалю, і зажури...

— Три тижні тримавсь? — здивувавсь
представник

З контори зв'язку Фемістоклій Кашуба.—
При добрім здоров'ї, видать, був старик,
Бо інші за три дні дають у нас дуба.

1959

УЧЕНИЙ

У вченого помер його колега й друг.
Як друзів, знали їх по всій окрузі.
Так, так, і в стариків, окрім недуг,
Бувають інколи ще і хороші друзі.

До вченого прийшла покійного дочка:
— Скажіть на панахиді двоє слів про тата.
— Без підготовки? — Вчений здивувався.—
З кондачка?

Про це хоча б за три дні треба
нас попереджати!..

1954

«ВЕРХОГЛЯДСТВО»

Ніч з нахмуреним чолом
Думу дума про сатиру...
Сяє місяць над селом,
Як медаль за службу щиру.

Сяє лисий, та чому
В нього усмішка лисиці?

Чи, буває, не тому,
Що відомі і йому
Наші з вами таємниці?

Верхоглядство довело
Тут старого до смішного.
Ми ж, якщо на те пішло,
Знаємо вже більш про нього.

1962

В ПЕРУКАРНІ

В районний центр із слободи
Прийшли постригтись два діди.

В Кіндрата чуб — як дим з труби!
В Панька ж — хоч глобуса роби,
Так облісів уже голубчик...
Тільки з боків лишився чубчик.

Тому з Панька й рішили взяти
За стрижку голови півплати.
Старий пита: — В чім річ, дівчата?
— Та голова в вас лисувата!...

Скипів Панько: — Це що, насмішка? —
І вже кричить на перукарок: —
За цю голову в афішках
Фашист давав п'ять тисяч марок!

1954

КМІТЛИВІСТЬ

Як працівник Матвій Нудота
Ні в тин, як кажуть, ні в ворота.
Тому й старались добрі люди
Нудоти спекатися всюди.
Подумавши, знайшов Матвій
Супроти цього метод свій:
Влаштується десь в установі,
Нагострить добре язика
Й на перших зборах у промові
Розпушить вщент керівника...
— Тепер до нас, — Матвій всміхається, —
Начальник цей не підкопається,
Бо кожен скаже: «Ясна справа,
Що то за критику розправа».

1954

ЧИНОШАНУВАННЯ

Спорудив дачу в нас торік
Один прекрасний чоловік.
Були незручності у нього:
Він мав усяких звань премного.

Василь Трохимович Сікач
Був і заслужений діяч,
Був і в райраді депутатом,
І на конгресі делегатом,
Якогось конкурсу лауреатом...
І членом домкому
І профкомуну,
Учасник одної наради,
Та член агіт- і культбригади...

І раптом на таку персону
Біда! Будиночок горить!..
Кербуд побіг до телефону,
Став до пожежників дзвонить.

— Гало-о-о!.. У члена, в делегата...
В учасника... у депутата...
У лау... лав... лауреата...—
Перелічивши все, кербуд упрів.
Тим часом і будиночок згорів.

1954

ЗАПОПАДЛИВІСТЬ

— Я чув на зборах ваше слово,
Як ви сказали пречудово-о-о!!!

На зама подивився зав:

— Та я ж нічого не казав.

Тут зам почав аж присідати.

— Але ж ви можете сказати,

Це знаю я вже пречудово,

Завжди найкраще ваше слово!!!

1954

ГОСПОДАР СВОГО СЛОВА

— Я давно тебе, Іване,
Запитати хочу:
Нащо ти, як п'єш горілку,
То й заплющив очі?

— Бо дружині дав я слово
Серед всього люду:
Що й дивитись на горілку
Більше вже не буду!..

1954

ЗАЯВА ЧЕСНОГО КАСИРА

Люди добрі, допомагайте,
Заберіть од мене касу!..
А мені вже службу дайте
Не таку занадто ласу.

Пробачайте, що тривожу,
Що поробите, як треба.
Більше в касі я не можу:
Не ручуся я за себе...

1954

ВИНЯТКОВА ХОРОБРИСТЬ

Один хвалько шептав другому:

— Ти ж тільки не кажи нікому,

Як я піймав його на слові

І трахнув у своїй промові!

Я в порошок розтер його!

— Кого?

— Ну, та начальника ж свого.

Йому тепер уже не встать!

— Коли ж це сталося з тобою?

— А вчора, — каже, — як ліг спать

Та вкривсь кожухом з головою...

1954

ЗАЄЦЬ

Зелено в полі уздовж і вшир,—
Спокій в вагоні щасливий.
Трапився тільки один пасажир
Надто уже галасливий.

Вказує кожному, і з усіма
Спорить, і тикає пальцем...
Чуєм, а в нього квитка нема —
Їде, нахаба, зайцем...

1954

«ПЕРЕКОНЛИВИЙ» АРГУМЕНТ

Один начальник рангу обласного
Хотів позбутись одного працівника
За те, що працівник той був тямущіший за нього
І мав-таки гостренького товариш язика.
Щоденно згарячу начальник за перо хапався
Та в запалі про звільнення накази все писав,
А потім, прохолонувши, од них він одрікався,
Бо не було в наказах тих підстав.
Та ось з'явивсь-таки наказ глибокодумний:
«Звільнити, щоб не був такий розумний!..»

1954

СЛИЗЬКОЯЗИКИЙ

— Яку почув я новину-у!..
Всі ахнуть, як узнають:
Того нікчому, Сарану,
Завторгом призначають...

— Чому ж? Хороша новина,—
Тямуций хлопець Сарана!

— Путяций хлопець, далебі,
І я ж про це кажу тобі...

1954

ЗАЛІЗНА ЛОГІКА

Вся артіль «Водоканалу»
І врочиста, й рада, й горда —
Їхній токарь по металу
Вчора встановив рекорда.

З главку їдуть делегати
Токаря преміювати.

— Ну, а я? Мені нічого? —
В них питає голова.
— Але ж ви тут ні до чого, —
Чує він такі слова.

— Це де-юре, а на ділі, —
Голова почав сичать, —
Я як керівник артілі
Міг би той рекорд зірвать!

1954

ПЕРУКАР-ПІДЛАБУЗНИК

Почну я вірш з того моменту,
Як перукар свого клієнта
До половини вже достриг,
А тут начальник на поріг!..
Голяр, мов дзига, закрутився
Й під ноги шовком простелився:
— Сідайте, прошу! Я вас — вмить!
— Та в тебе ж чоловік сидить?
Голяр догідливо прорік:
— То маловажний чоловік...

1954

ТОВАРИШ З ХАРАКТЕРОМ

Шлють Грицька Богемію
Вчитись в академію.
— І поїду! І піду! —
Сердиться Богемія.—
Тільки я вам доведу,
Що мені не допоможе
Навіть академія!..

1954

ДИРЕКТОР-«ОПТИМІСТ»

Завод наш плану не давав.
— Бува ще й гірш на світі...—
І наш директор приписав
Ту недостачу в звіті.
— Кого ж ти дуриш? — каже бух.
Того як підмінили:
— Еге-е, так ти, брат, слабодух,
Не віриш в наші сили?!
Дивись, а я й не знав об тім...
Ти ж на чиему боці?
Те, що не додано у цім,
Дамо в наступнім році!

1956

ТАЛАНТ

Кажуть люди:

— І в нездар,

Хоч якийсь, а теж є дар,

Тільки,— кажуть,— треба вміти

Той талант в собі відкрити.

Дар такий відкривсь і в Пашки

(Правда, аж у двадцять два):

Пашка з будь-якої пляшки

Корок з маху вибива!

1968

ПОСТАРАВСЯ ДЛІЯ НАЩАДКІВ

Дружно гнаний звідусіль,
На людей напавши зрячих,—
Він торік прийняв артіль
Забавок-цяцьок дитячих,

Де умільці-мастаки,
В чесній праці посивілі,
Роблять дітлахам хатки
Й заводні автомобілі.

Взяв у руки керівник
Хатку — іграшку дитячу,
Й сам прорік його язик:
— Згрохай з іграшок цих дачу,

Щоб не змалиться зовсім
На оцім дитячім ділі...—
І директор згрохав дім
В лісі коштами артілі.

«Це за стаж тобі й труди
Нагорода від народу!»
Притаївсь і ждав біди,
Наче кіт, що скоїв шкоду.

Притаївсь і нітелень,
А гризота стука в груди...
І в один погожий день
У палац з'явились люди:

— Щоб не кидавсь ти вночі,
Щоб тебе не гризли муки,
Ти, мабуть, віддай ключі
Від будинку в наші руки.

Ми поселим тут малят,
Хай блаженствують малята!
І давай не будем, брат,
Часу гаяти в дебатах.

Ах, який зробив віраж
Бувший керівник артілі.
Мав чималий, видно, стаж
Чоловік у цьому ділі:

— Нащо вам з керівником
Удаватись до емоцій,
Ще й тоді, як він цілком,
В даний мент на вашім боці!

Дача наша, не моя,
Не порушив я порядків.
Так її й задумав я
Для маляток, для нащадків...

Все добротне в хаті цій,
У яку не гляньте призму.
Це, сказати б, внесок мій
У скарбницю комунізму.

Людям корисно було
Ці слова почуть лукаві:
Знатимуть тепер, що зло
І в такій бува справі.

ЧИ ТОБІ НАЙБІЛЬШЕ ТРЕБА...

«...Та чи тобі найбільше треба,
Що ти береш до серця все?
Були ці вади і до тебе,
І далі світ їх понесе...
Були, до речі, й донкіхоти,
Такі ж самісінькі, як ти,
Що прагли кривду побороти,
Неправду й зло перемогти...

Та дивакам ніде пощади
Від темних сил тих не було.
Косили їх одвічні вади,
Перемагали кривда й зло,
Які себе одшліфували
До блиску в вічній боротьбі...
Яких богатирів ламали!
Куди там кволому тобі».

...Лиш той, хто має рабську вдачу
Й весь вік упорожні іде,
Зручну платформу цю ледачу
Під власні вчинки підведе,
Розв'яже будь-яку проблему...
На світі це й трима нікчому.

1964

ТЕПЕР СМІЯТИМУСЯ ТІЛЬКИ НАД СОБОЮ

Не раз я зарікавсь покинути сатиру,—
Боюся, що мене зваблива ця кума
На старості з людьми позбавить миру.
І це кажу серйозно вам, не жартома.

По-дружньому над кимсь, буває, пожартуєш,
В душі бажаючи йому лише добра,—
І вже привітного від нього слова не почувеш,
Уже товариш спідлоба на тебе позирає.

А ще коли прохопиться на кого епіграма,
Тоді хоч не з'являйся між людьми...
Всміхнеться так, мов хоче тебе згамать
Разом з рибальськими снастями й чобітьми.

Грапляється й читач не зовсім добродесний
(В житті мазурики колись були і зараз є!),
Такий у віршах сатиричних, безадресних
Насамперед себе і витівки свої визнає,
Він певен, що все те у нього ти підглядів.
Чи хтось тобі повідав тайкома...
Коротше кажучи, в сатирика чимало сторчоглядів,
Хоч є такі сатирики, у котрих ворогів нема...

Як бачите, тут висновки робити треба,
Бо надто вже незатишно живеться, далєбі...
І я сказав: пиши лише про себе.
А інші хай на вус намотують собі.

Пиши, бо застарілих вад і пережитків
В свідомості твоїй також чимало є,
А це, як звісно, шкоди і всіляких збитків
Загальній справі нашої завдає.

Отож, проголосивши пережиткам тим війну,
Сміятися віднині над собою я почну.

1973

«РАЙГОРОДОК»

Стоїть це містечко на большаку,
На бетонованій автостраді,
Що впадає на Чорному в гавань морську,
А починається десь в Ленінграді.
Мальованим зветься містечко моє,
Містечко сільського типу...
Все літо бджола тут пишноцвіт п'є,
Соняхи, гречку, липу.
Поле навколо,
Луки і ліс,
Яблуні, вишні, дині...
Торкаючись ніжно вербових кіс,
Рось протікає посередині.
Попід горою бузкові гаї,
В травні то справжнє багатство.
А місяць над Россю!
А солов'ї!..
Та й інше співуче птаство.
Тому-то й з мораллю все в нас гаразд...
Це питання вивчали й сусіди всебічно,—
І з'ясувалось:
Кохають в Мальованим тільки раз,
Бо закохуються навічно.
І дітки тут схожі на татків своїх,
Не на зальотників чи донжуанів...
Тут, правда, чували про витівки їх
З прадавніх, старезних романів.
Хоч треба признатися,
Чтиво оте,
Дарма що в конфлікті воно з прогресом
І давно застаріле, проте,

Читається тут з інтересом...
А найпаче тоді, як лящать солов'ї,
І аж поки одквітнуть липи...
Не можуть прижитися тут шахраї
Та всякі пролазливі типи.
Тут хто вже осів із якихось причин,
Той дужає сам свої вади,
Які б не були в нього титули й чин,
Які б не займав він посади.
Мальоване гідне, як бачите, од,—
Дай боже такої усякому слави!..
Справедливий і щирий у ньому народ,
І пренепорочні нрави.
Чим ще воно славне, Мальоване це?
На узвишші стоять:

радар і локатор.

В містечку самім розмістився райцентр,
У якому... нема бюрократів,
Хабарників також не видно ніде,
І в цьому заслуга, звичайно, міліції...
Нехай тільки факт оцей не приведе
Міліції нашої до амбіції...
Недурний хтось район перевів сюди,
На світі куточків таких залишилося мало...
Хоча попідтинню ще тьма лободи,
І гусей по асфальту бродить чимало.
Кінотеатрів тут два,
Поліклініка є,
Ресторан і чайна.
Магазинів усяких багато.
Фонтаном життя у Мальованім б'є
У будень і в свято.
Дістаються у центр із села
Автобусом за півгодини.
А приводять людей сюди всякі діла,
Часом їдуть і без ніякої причини.

Просто світу побачити прагне душа,
А потім, дивись, появляються й плани...
Молодь в театри частіш поспіша,
А пенсіонери ідуть в ресторани.
Закуску привозять із дому сюди,
Завбачливі з біса оті ветерани!
А просять на гурт тільки пляшку води,
І одип, а, як можна, то й два стакани.
А вже після тамтих «моральних» вод
Співають пісень у сквері.
Прехороший в моєму районі народ,
Включаючи й міліціонерів.
Я спершу подумав був:
«Боже ж ти мій,
Які ж ви бездільники і лінивці!
А хто ж там у полі,
На посівній?
Не буде в цім році в нас цукру й пшениці!..»
Та коли я із центру понав на поля,
Розвіялись вмить оті страхи в мене:
Скільки око сягало —
Лежала земля
Святково-врочистая,
Врунно-зелена.
Всміхалась привітно і радо мені,
Збудивши далекі, безрадісні дні...

1963

ЦАР КОРНІЙ ПЕРШИЙ

(І останній)

...Батюшка схожий був на упира.
В школу ввалився,
Сів і заплакав:
— О горенько, горе!..
Нема в нас царя..
Біда нас тепер дошкулятиме всяка...

Нема, так нема вже,
А що дівторі?
Помер, значить, цар!
Ну то що, поховають...
Не знали тоді малюки, що царі
Ніде і ніколи самі не вмирають,
І ще треба мати було їм на оці,
Що діялось це у сімнадцятім році!

І все ж несвідома ота дівтора,
Як вибігла геть із шкільного двора,
На радощах стала кувікати, вити:
— Тю-тю!.. Гаря-ря!..
— Нема більш царя! —
І стала свідомо синка шинкаря,
А з ним заодно й куркуленків лупити.
Зривали й топтали новенькі шапки,
А згодом цього їм було вже замало —
Батькам їх показували язики,
Сміялись їм в очі
Знущально, зухвало.
Угледівши те, Семилатка Корній
Злякався й почав заганяти до хати

Численний обшарпаний виводок свій,
І в передчутті ще страшніших подій
Сховався за тин сам,
І став вижидати...
...Коли ж він упевнився,
Що все так і є,
Що справді з престолу
Прогнали Миколу;—
Він мовчки поліз на горище своє,
Три дні і три ночі не злазив додола.
Лише на четвертий підвечір з'явивсь
З рукою піднятою вверх на драбині.
У позі величній стояв і дививсь,
У жінки мурашки полізли по спині...

Про те, що до влади
Цар новий прийшов,
Узнали перш діти і жінка Мелашка.
Не знали про це тимчасові:
Гучков,
Всілякі Родзянки
Та Керенський Сашка.
Про те, як він стати монархом зумів,
Корній пояснити не міг би нікому!
...З драбини він зліз,
Бараболі поїв,
Одяг сірячину і вийшов із дому.
А згодом в селі
Загуло, заревло!
Забилися дзвони невлад на дзвіниці.
До церкви усе повалило село:
Діди, малюки,
Мужики, молодиці.
— Та годі в ті дзвони тобі калатать!
— Що сталося? Можеш по-людськи сказать?
— Ти що там, сказився, гвалтуєш дарма?!

— Ану лишень злазь! —
Гомоніла юрма.
Тоді із дзвіниці,
Аж десь із-під хмар,
Корній Семилатка явився народу
І крикнув: — Миряни!
Я новий ваш цар!
Іще не було того звіку і зроду,
Щоб стадо не мало собі пастуха.
А то ж без царя отакенна держава!
Чого смієтесь ви?
Тут не до сміха...
Я можу тепер притягти вас до права!
Одні земляки розгубилися вкрай,
А інші уже почали жартувати:
— Нехай живе цар Корній Перший!..
— Неха-ай!
— Давайте мерщій його коронувати!..—
А ще трохи згодом сміялися всі.
І з кого ж сміялись —
З монарха держави!..
У день коронації ще на Русі
Ніколи не знали такої забави...
Корній переждав той гармидер і сміх
І виклав коротку програму народу:
— Тепер ми землю наділимо всіх!
І рівно на всіх розподілим свободу.
Отямились першими тут куркулі:
— Чого захотіла безверха сволота?
— А гейте наб'єм йому в пельку землі!..—
Але за царя... заступилась голота.
І класова тут боротьба почалась.
Которі молодші — пішли навкулачки!
І вже коли ніч по селі розлилась,
Тікав цар додому здебільшого рачки.

Корній після того в запілля пішов,
Проте, ненавидівши зроду безділля,
Почав він державою правити знов
З горища та з погребя,
Тобто з підпілля...
В царя із бідноти й актив уже був.
Афішки гуртом до народу писали.
Але для солідності
(Хтось десь те чув!)
Афішки ті часом указами звали.
Багатих просили частину землі
Навічно й задарма віддати бідноті.
На що одвічали царю куркулі:
— Дамо!
Скільки вміститься в тебе у роті...—
Корнієве «царство» в безвихідь зайшло,
Цар думав:
«Ну як же тепер його бути?»

Аж ось в листопаді у рідне село
Вертається з фронту Данило Роззутий.
— Земля тепер наша! Так Ленін сказав.
Про це ми довідались там ще з декрету,—
І тут же Данило із шапки дістав
Пожовклу й потерту
Солдатську газету.
І став він декрет той напам'ять читать,
Де сказано коротко, ясно і сміло:
«У дідичів землю негайно забрать!»
Забрать — не канючити,
Вам зрозуміло?
— А хто ж такий Ленін? Не цар він, бува? —
Корній аж підвівся:
— Скажи, бога ради!
— А Ленін,— Данило сказав,— голова
В Росії нової, народної влади.—

Зрадів, але виду Корній не подав:
Не личить це людям монаршого стану...
А потім врочисто й покірно сказав:
— Тоді я зрікаюся царського сану,
І Леніну низько вклоняюся я,
І слова ніколи свого не порушу,
Бо в Леніна майже програма моя,
Та тільки ляга вона краще на душу.

Актив цю заяву до відома взяв
І перейшов до важливіших справ.
Не гаючи часу, створили ревком
(Бо гідра буржуйська не здасться без бою).
Корній у Данила став помічником,
Данила ж обрали в ревком головою.
...Отак не помітив Корній того й сам,
Як зріс він
Тій «гідрі» на зло й на досаду!
Уже через рік очолив комнезам,
А ще через рік очолив і сільраду.
І так все життя у своєму селі
Корній добував, гартував перемогу!..
— Стріляли з обріза мене куркулі,
Фашисти живого ховали в землі,
А я ще понині живу, слава богу! —
Сміється старий сміхом добрим, не злим
І далі розказує гаряче, вміло
Сільським комсомольцям
Про царський режим
І як воно з ним взагалі було діло...
Корній ровесник — старий дід Павло —
Уже сорок років сміється з Корнія:
— Такого царя-добряка не було...
Такого монарха не знала Росія!

СЕРЖАНТ ІВАН РАХУБА

(Солдатська поема)

НА ЇХНІЙ ЗЕМЛІ

Здорові будьте, земляки
Й рідня, котора люба!
Вам пише з фронту ці рядки
Сержант Іван Рахуба.

Ваш лист мої товариші,
Як пісню, прочитали
І по-солдатськи, від душі,
Мене і вас вітали.

Хороший лист фронтовику,
І хто це догадався?
Авторитет мій у полку
Від нього враз піднявся.

А для гвардійця, земляки,
Це дуже важна штука.
Хай кожен візьме це втямки
Від діда до онука.

І про частину я свою
Вам розкажу по суті:
Завзяті хлопці! А в бою
Неначе в криці куті.

І кожен з нас спеціаліст,
І кожен шану має.
Чи він обозник,
Чи танкіст,
Чи чоботи латає.

У нашім взводі є боець —
То майстер на всі руки.
Скрізь молодець, а як стрілець —
Загадка й для науки.

Летять, приміром, літаки
На лінію на нашу,
Зенітки луплять, шум такий...
А він собі їсть кашу.

Аж ось один іде в піке —
Він дістає рушницю,
А око в Дробота зірке
На цю фашистську птицю.

Літак не вийде вже з піке,
На землю пада нашу,
А він говорить: «Іч яке...»
Сіда й кінчає кашу.

Кричать фашисти: «Вас іст дас?»
У чім секрет — не знають,
І вже коли летять до нас,
То полк наш обминають.

...А я в розвідниках служу,
Вже мало не два роки,
І щиро, друзі, вам скажу —
Набрався я мороки.

Це служба знаєте ж яка,
Все страшно точно й строго.
Дістати треба «язика»,
А головне — живого.

Цього-то я й не вмів якраз,
Піду, було, на влови,

Піймаю, вдарю в тім'я раз,
А він уже й готовий.

Біда була то, земляки,
Ходив, як вовк, я злющий,
Що бог смертельні кулаки
Такі мені втелющив.

«Воно, — як мовить Гужевій,
Товариш мій з Таращі, —
Завжди фашисти неживі
Для нас, Іване, кращі».

Насправді це не завше так —
Й живого треба мати.
І ось почав я на кулак
Намотувати вати.

І цей компрес як прикладу, —
Фашисти нині слабі, —
Зів'яне, шельма, на виду,
Очуня тільки в штабі.

Понастягав їх, так сказать,
До нашого окопу —
Ну, так, щоб вам не набрехать,
То мало вже не копу.

Отак, як бачте, й живемо
В годину цю бурхливу.
На їх земельці їх б'ємо,
У хвіст б'ємо і в гриву.

З Берліна ще раз напишу,
Як ворог вріже дуба.
Всього найкращого, спішу.
Сержант Іван Рахуба.

Не знаю, з чого і почать...
 А вийшло справжнє диво.
 В листі докладно описать
 Усього неможливо.

Почну, порву, закреслю й знов,—
 І, мабуть, так з годину...
 Учора я таки знайшов
 Свою любов — Марину.

Перекажіть усій рідні —
 Марина вже за мною:
 Це мало збутись навесні
 Іще перед війною.

Три довгих роки ця любов
 Мене пекла, їй-право...
 А як Маринку я знайшов —
 Послухайте: цікаво.

Приходжу з розвідки. Два дні
 Сидів собі в окопці...
 Дивлюсь — усі якісь чудні
 Мені здаються хлопці.

В очах у кожного смішок.
 Все надто підозріло.
 Невже зробив якийсь грішок?
 Неважне, значить, діло...

«Казбек» полковник роздає
 Й мене не поминає.
 І теж сміється. Щось тут є,
 А що — ніхто не знає...

У клуб ідуть, мене ведуть,
І яюсь так недбало.
Зайшли всередину — і тут
Мені все ясно стало.

Запанувала тишина.
Пройшла, мабуть, хвилинка,
Дивлюсь, дівчата і вона —
Любов моя — Марина.

Неначе вкопаний стою
І з місця вже не рушу...
Марина тут усю мою
Перевернула душу.

І все одразу загуло
Од краю і до краю...
А що вже далі там було,
Не дуже пам'ятаю.

Музики тут заграли туш.
Товариші вітали.
Тоді підбігло з двісті душ
І нас обох качали.

А потім сіли за столи,
Наповнили бокали,
За нас з Мариною пили
Бійці і генерали.

Тут «гірко» хтось давай кричать.
Таке там почалося...
При генералах цілувать
Марину довелося.

Співало, грало все, як є, —
Душі таке привілля!..

Так одгуляли ми своє
З Мариною весілля.

І де? Аж тут, в Німеччині,
І знов-таки весною,
Що мало збутись навесні,
Іще перед війною.

ПРИВІТ ІЗ БЕРЛІНА

Привіт, Марино, всім привіт
І зокрема папаші.
Вже від фашистів цілий світ
Урятували наші.

Побідний одлунав салют —
Давно його ми ждали,
А те, що вийде їм капут,
Ми ще з початку знали.

Ти ж тільки, любко, уяви,
Яка це переміна, —
Від Сталінграда і Москви
Прийти аж до Берліна.

Скінчилася страшна війна.
Вже гуркоту не чути.
Настала раптом тишина,
Й не можу я заснути.

І ось поклали спати нас
В одному замку нині.
Скрізь глухо, тихо, «мертвий час»,
Аж дроз іде по спині.

Десь раптом муха задзижчить,
Зашкрябає десь миша.
Не можу спати, і друг не спить,
Бо заважає тиша.

Було це, правда, в перші дні.
Тепер почав звикати.
І мушу визнать: в тишині
Таки смачніше спати.

НА МИРНОМУ СТАНОВИЩІ

Довгенько щось листа нема
Від тебе, любко мила...
У мене в серці мов сурма
Відтоді засурмила,

Як ти поїхала. Бринить
І радісно співає,
Не затихає ні на мить,
На хвильку не вгаває.

Вночі дивлюся на зорю,
А серце — наче п'яне,
З тобою знов поговорю —
І ніби легше стане.

Настав жаданий мирний час,
А наставав він трудно.
Все дивувало спершу нас,
Ще й зараз трохи чудно.

На нас-бо дивиться весь світ —
І друзі, і фашисти.
Одні сердечний плють привіт,
А інші ладні б з'їсти.

Хотіли ж нас уже ковтнуть,
Не вийшло — подавились.
Ну й цих така ж чекає путь,
Хоч як вони б не злились.

Всілякі биті псята й пси
Хай одвертають морди,
А ти, брат, голову неси,
Як переможець, — гордо.

...Я, видно, вартий похвали
У дні війни і миру —
Сержанта старшого дали
Мені за службу щиру.

Ти ж знаєш приказку таку
Про нашенського брата:
«Жезл маршальський лежить в мішку
У кожного солдата».

ЛИСТ ВІД ДРУЖИНИ

Здрастуй, Ваню. Я вже дома —
Чувш, Ваню, дома я!
Вже не бранка, не сірома,
Вірна подруга твоя.

А коли я в поїзд сіла,
Що вертався із війни,
То не їхала — летіла
До своєї сторони.

Затуливши очі, вуха,
Поспішала звідтіля,
Де труїла нас задуха
І ворожа, зла земля.

Три важких і довгих роки
По краплині, мов росу,
Вишивали з мене соки,
Молоду мою красу.

А надії все ж не вбили
В рідний край на вортах.
Віриш, Ваню, в мене крила
Виросли. І я в життя

Порхнула, і ось на волі,
На своїй уже землі...
Сходило на видноколі
Сонце в голубій імлі.

Навпростець дорослі, діти
Плавом линуть звідусіль.
Молоко несуть і квіти,
Матері й батьки — хліб-сіль.

«Чи не бачили моєї?
Чи не чули? Чи нема?» —
Плачуть, мліють, мов лілеї,
Виглядають — і дарма...

«Мамо рідна!»
«Доню мила!..»
«Сестро, сестронько, сюди!..»
На руках бійців носили,
Цілували їх сліди.

Всю дорогу я пеклася,
При вікні усе стою,
Ледве-ледве добулася
У Малинівку свою.

Три дні дома, а до тям
Я ніяк ще не прийду.
Походжу удень полями,
Посиджу вночі в саду.

А садки то ще ніколи
Не цвіли отак, мабуть...
І степи, і гори, й доли,
Навіть зорі — й ті цвітуть.

Рідна пісня звідусюди
Лине й душу звеселя.
Рідна мова, рідні люди,
Рідна звільнена земля.

Сонце рідне в ріднім небі,
Перший теплий, рідний грім...
Я думками коло тебе,
Ти ж у серці у моім.

Я твій голос, Ваню, чула,
Як заснула в першу ніч.
Щось казав ти, я забула,
Прокидаюсь. В чому ж річ?

Аж зозуля, що на клені,
Все кує й кує давно,
Хитро дивиться на мене
У розчинене вікно.

Не могла я спати більше —
Десь гриміли поїзди.
Ваню, голубе, скоріше
Управляйся й приїзди.

Жде тебе уся родина,
А найбільш, звичайно, я.
Будь здоров. Твоя Марина,
Вірна подруга твоя!

ПАРАД ПЕРЕМОГИ

Салют, Маринко, всім салют!
В мені усе співає,
Бо те, про що пишу я тут,
Раз на віку буває.

В Москву приїхав я, авжеж,
З берлінського барлогу.
І взяв активну участь теж
В параді Перемоги.

Москва моя, Москва! Сюди
В тяжку годину скрути
Думками рвався я з біди
І прагнув тут побути.

На той світ брала нас земля,
Не раз були ми в пеклі.
Та знов вертали відтіля,
Бо люди ми запеклі.

А хто казав:

«Помрем все 'дно.

А хто вціліє — щастя...»
Але ж до рук саме воно
Отак спроста не дасться.

Казав я часто сам собі,
Це знали всі солдати,
Що можна тільки в боротьбі
Його завоювати.

Як бачиш, вийшло на моє,
Інакше бути не може.
У кого віра в правду є,
Той всюди переможе.

Я мов напився з джерела
Життя, снаги, спромоги.
Нас віра в правду привела
Усіх до Перемоги.

Москва гримить, співа, гуде.
Така гостинна, люба...
По Красній площі браво йде
З героями Рахуба.

Пишу тобі про ті діла,
Що дорогі для мене;
Про ту колону, що тягла
Фашистівські знамена.

Це з ними бути у Москві
Хвалився Гітлер здуру.
Ми протягли їх по Москві
І скидали на хуру.

Всі барабани в мить одну,
Як грім, зарокотали.
Останні цвяхи ми в труну
Фашизму забивали.

Цього, допоки я живу,
То, мабуть, не забуду.
Докладно визнаш про Москву,
Як у село прибуду.

Бо пофортунило мені
І другові одному —
Нам дозволяють на три дні
Заскочити додому.

Ми з ним і пісню склали тут,
Щоб з друзями співати:
«Через Берлін найближча путь
Солдатові до хати».

ПОЧНЕМ ТЕПЕР ЖИТТЯ НОВЕ

Уже й не знаю, чи жалю
Завдам тобі я, мила,
Листом оцим чи звеселю,
Та не писать — несила.

А справи повернулись так,
Що дивно ще й самому:
Не можу зараз я ніяк
Приїхати додому.

В думках вже грався з вітерцем,
Косив на ріднім полі...
А опинивсь кінець кінцем
У офіцерській школі.

І не тому на цей поріг
Я змушений був стати,
Що звик до битв і вже не міг
Без автомата спати.

Служив я в армії й служу
Не з примусу, а щиро,
Й лишився в ній, бо дорожу
В житті найбільше миром.

Згадаю інколи на мить,
Що нам кати зробили,
І серце кров'ю обкипить...
Бо ж скільки вміння, сили,

Надій, і праці, і снаги
В своє життя ми вклали!..
...Не всі ще наші вороги
Головами наклали.

І ти це добре зрозумій:
Хоч ці і в іншій формі,
Але з мерцями на одній
Стоять вони платформі.

Їм припікає звідусіль,
Ми їм як вила в боці,
А як не вила ж, то як сіль
У їх неситім оці.

І ці джентльмени заводні,
Посли та дипломати,
Ножа з усмішкою ладні
У спину нам загнати.

Дарма сподіванки свої
Плекають недоріки —
Ми утвердились на землі
Не на роки, навіки!

Привіт, Маринко! Хай живе
Час миру і спокою!
Почнем тепер життя нове
І ми разом з тобою.

«КОНТИНЕНТАЛЬНИЙ КЛІМАТ»

У виступі по радіо керівник німецького сільського господарства імперський міністр Бакке сказав таке: «Україна, якщо спинитися на цій найбільш цікавій для нас області, хоч і має кращі й найбільш родючі шари чорнозему в Європі і, мабуть, в усьому світі, проте, на жаль, на врожай там сильно впливає несприятливий континентальний клімат...»

Стеліпати можна всяке —
Це яка вже голова.
Ось послухайте, як Бакке
Німцям баки забива:
«Ох, там клімат... хай він згине!
Споминати боляче:
В липні вас у холод кине,
В січні жаром опече.
Страшно там континентально,
А найгірш посуха та...
Як пришкварить — моментально
Дух із тіла виліта.
Ще й якась нечиста сила
Рвала склади та мости.
А земля не хліб родила,
А березові хрести.
Ох, зрадлива ж, ох, мінлива
Там погода нам здалась,
Як на нас упала злива
Та, що з Волги піднялась...
Від Міуса до Хорола,
Від Хорола аж до Ясс

Полоскала та порола,
Поливала й сікла нас.
Може, дехто й більше знає,
Я ж сказав усе, брати:
України в нас немає,—
Підтягайте животи...»

Ні, обскубана ворона,
Це далеко ще не все.
Скоро Армія Червона
З України
До Берліна
Клімат цей перенесе.

1944

ПІСНЯ КУХАРЯ

Тим ніколи не збагнути,
Хто не має талану,
Як то тяжко було бути
Кухарем у цю війну.

Із супами та борщами,
З котлетами й кашами
В заметілі й під дощами
Поспішать за нашими.

А щоб муха у розсолі
Чи в борщі була коли, —
Хай бог милує, ніколи,
От осколки — так були.

Ну, хіба ж тому збагнути,
Хто не має талану,
Як то тяжко було бути
Кухарем у цю війну.

В Польщі снідають, обідать
Подавай в Німеччину!
Довелось усього звідать.
Стану, гляну вдалину
Та з бульйонами, борщами,
З одбивними, з кашами —
В заметілі й під дощами
Знов женусь за нашими.
На передній край прибуду:
— Ну, — гукаю, — навали!
— Що ти, — кажуть, — з'їхав з глузду,
Одчепись, нема коли!..

Я з досади та з відчаю
Залишаю борщ, омлет
І собі між них лягаю
За станковий кулемет.

Б'ють гармати, б'ють «катюші»,
Здійметься такий базар!..
А фашистські чорні душі
Підлітають аж до хмар.

Тим ніколи не збагнути,
Хто не має талану,
Як то тяжко було бути
Кухарем у цю війну.

1945

ПІСНЯ РЕГУЛЮВАЛЬНИЦІ

На фронті були в нас прекрасні діла,
Ми йшли з Сталінграда й прийшли до Полтави.
Коли ж прапорці я в Полтаві взяла,
Ще краще пішли на фронтах наші справи...

Змахну, було, білим — на захід летять,
Аж сніг під гарячими танками тоне.
Червоний підношу — наказую стать!
І кожна машина, як вкопана, стане.

За це і люблю вас, мої прапорці,
Дарма що ви зовсім уже полиняли.
Та слухались вас офіцери, й бійці,
І маршали навіть, і всі генерали.

І знала героїв одважна сім'я:
В Берліні завершим свою перемогу!
Ішло та й ішло наше військо, а я
Справляла його на Берлінську дорогу.

Далека та путь, ой, далека була
З Полтави на Київ, тоді на Пюєшті.
Крізь вісім держав я війська провела,
Аж поки в Берлін не вступили нарешті.

За це і люблю вас, мої прапорці,
Дарма що ви зовсім уже полиняли.
Та слухались вас офіцери, й бійці,
І маршали навіть, і всі генерали.

Тепер однесу вас і здам у музей —
І люди всі будуть на вас задивляться,
Я нишком стоятиму серед людей
І буду за вас і за себе пишатись.

А воїн замислиться і спом'яне
Форсовані ріки, військові дороги,
Всміхнеться привітно, згадавши мене
І вас, що вели його до Перемоги.

За це і люблю вас, мої прапорці,
Дарма що ви зовсім уже полиняли.
Та слухались вас офіцери, й бійці,
І маршали навіть, і всі генерали.

1945

ПІСНЯ ПРО СМЕРТЬ ТА ДІДА КОВАЛЯ

Дід Василько занедужав,
Смерть-карга зайшла до хати:
— Так що, значить, любий друже,
Будем,— каже,— помирати?!
— Я не звав тебе до себе,—
Дід говорить.— Вийди з хати!
Ач яка, мені он треба
Трактори ремонтувати.—
І додав лукавим басом: —
Прийдеш, мабуть, іншим часом...

Дід у кузні пісню зводить,
Дід обковує колеса.
В кузню знов-таки заходить
Смерть-карга довготелеса.
Нахилилась аж до вуха:
— Ну, то як? — прошепотіла.
А коваль і каже: — Слухай,
Так що знов не буде діла.—
І сміється хитро, басом: —
Прийдеш, мабуть, іншим часом...—
Смерть прийшла у листопаді
І сама далася диву:
Дід Василь був у сільраді
На засіданні активу.
Смерть киває: «Я по тебе!..»
Дід їй пише: «Як же бути?
Нам фашистську танку треба
На турбіну перекути»,—
І сміється дужим басом:

— Прийдеш, мабуть, іншим часом...—
Знов прийшла: — Збирайся, враже,
Аж тепер тебе я візьму...—
Дід сміється: — Дудки, — каже, —
Буду жить до комунізму!

.

Смерть зітхнула: — Ну, доволі,
Дід цей, певно, в комсомолі...

1949

ДЛЯ ДІТЕЙ І ПРО ДІТЕЙ

ЗАБІЯКА

Якщо гуси десь кричать
Чи собаки скавучать,—
Не питайте, що та де.
То Роман до школи йде.

Вдачу цього забіяки
Добре знають у селі
Гуси, кури та собаки,
Навіть кози і кролі.

Бо не раз уже від Роми
Шкутильгали ці сіроми.
Ось чому тепер від нього
Через брами і тини,
Скільки є в них сили й змоги,
Перестрибують вони.
Став хлопчисько задаваться,
Що його усі бояться...

Тільки ж якось цей хвастун
В полі стрів собак табун.
Навкруги — ніде нікого,
Пересохло в роті в нього,
Пси ще ближче підійшли,
Загарчали і лягли.
Ромка в плач: — Ой де ви, люди?
Що тепер зі мною буде?
Відпустіть... — почав благать,—
Я ж один, а вас аж п'ять...

Та собаки дуже строго
Загарчали знов на нього.
Він злякався, аж побілів,
І на землю мовчки сів.
Ворухнутися боявся.
Весь табун собак сміявся...

Довелося так Роману,
З вечора і аж до рану
Одному в собачім колі
Дрижаки ловити в полі.

А як сонечко зійшло,
Люди їхали в село,
Від собак звільнили Рому,
Привезли його додому.
Ой зраділи ж як батьки,
Що синок знайшовсь-таки.

.

У селі тепер ніде,
Як Роман до школи йде,
Ні собаки не скавчать,
Ані гуси не кричать.
Не займає він їх більше,
Бо, мабуть, порозумнішав...

А вони у гурт зберуться,
Дивляться Роману вслід
І сміються, так сміються,
Аж беруться за живіт.

ПЕТРИКОВІ ДРУЗІ

Любо в лісі Петі влітку.
Тут йому не первина.

Кожну пташку, кожну квітку,
Кожну білку тут він зна.

Знають і вони його,
Як товариша свого.

З ним не страшно їм нічого,
Вірять Петрику вони, —

Їжу з рук беруть у нього
Ці веселі пустуни.

Білочки — з горіха зерно,
А пташки — клюють шпоно,

Ніжно, хутко і химерно...
Найдобріше їм воно.

Наїдяться — і на гілку!
Всядуться рядком.

Тоді
Петрик грає на сопілку,
А вони — раді, раді.

Крилець власних не шкодують,
Петрикові аплодують.

Чорний ворон десь гаркаво
Басом карка: — Браво! Браво!

Деко́трі пташки на плечі
Сядуть Петрику й щебечуть.

Повідають все, як є, —
Кожна, звісно, про своє.

Терпеливо й дуже щиро
Петрик ставиться до всіх:

Тих похвалить,
Тих помирить,
Потім співи слуха їх.

Ну, а білочці, як видно,
На пташок стає завидно.

Пирхає вона, муркоче,
Лапкою об лапку б'є.

Дуже Петрикові хоче
Показать щось і своє.

Потім плиг на ближчу гілку,
З рук його хапа сопілку,

Починає в ню дудить,
А сопілочка мовчить.

Білка дме в сопілку, хука,
А сопілочка ні звука.

— Що воно за дивина? —
Як не плаче тут вона,
Безпорадна і смішна.

Кида Петрику сопілку,
Потім з гілки та на гілку,

Із берези на сосну...
Розгулялась так, що ну!

Не стрибає, а літає,
Ніби Петрика питає:

«Де ж така на світі є ще?»
Петрик їй в долоні плече

І гукає: — Дуже гарно,
Спритно, сміливо, зугарно!

...Так у radoщах, не в тузі
І проводять літо друзі.

1965

РАНО-ВРАНЦІ

Влітку це торік було;
Я поїхав до бабуні
На канікули в село.

Ось яка там вийшла штука
На світанку, в першу ж ніч:

Чую, хтось немовби стука,—
Не збагну я, в чому річ?

І гукаю:
— Входьте, можна! —
А воно —
тук-тук, тук-тук...

Хочу крикнуть і не можу:
Застрає в гортані звук.

Ще гукнути пориваюсь
І, нарешті, прокидаюсь.

Що зі мною?
Де я є?

Усміхається бабуса,
Я дивлюсь і теж сміюся,
Бо зозуля ж то кув.

Крізь відчинене вікно
Чую вже її давно...

Враз я з хати вибігаю,
Наша хата край села.

Небові немає краю,
А пташкам нема числа...

В лісі горлиці туркочуть,
Іволги свистять в гаю.

Ніби кожна пташка хоче
Проспівать мені доконче
Кращу співанку свою.

Солов'їні линуть луни
До найдальшої зорі...

Жайворонки б'ють у струни
Над ланами угорі...

Потім хмари, мов завісу,
Щось над лісом підняло,—

В синє небо з-поза лісу
Сонце весело пішло!..

Я спинився біля гаю,
На узгір'ї, за селом.

Радо сонце зустрічаю,
Низько б'ю йому чолом.

1965

МІСЬКА ДИТИНА

Довелося вперше Прісі
Дятла вгледіти у лісі.
— Що воно таке за штука?
Нащо дзьобиком він стука? —
Потім Пріся засміялась: —
Догадалась, догадалась!
Він сидить собі в хатинці
І друкує на машинці!

1954

МАМИНА МАЗУХА

В школу йти пора вже Нелі,—
Неля ніжитья в постелі,
Кличе мамоньку ласкаву,
Щоб дала в постелю каву,
Щоб умила, зачесала,
Ще й задачу розв'язала.
Гульк, а в школу запізнилась
І на маму обізлилась:
— Що ти робиш? Що ти дієш?
Виховать мене не вмієш!..
Ось я зараз побіжу
Та все татку розкажу!..

1954

СПОСТЕРЕЖЛИВЕ ХЛОП'Я

Мати хлопчикові каже:
— Будь хорошим, Котю,
Ввічливим, привітним будь —
Поцілуй-но тьотю!
— Я не буду,— каже Котя.—
Тьотя Мотя дуже зла:
Таткові за поцілунок
Вчора ляпаса дала.

1954

З НАРОДНИХ ЖАРТІВ

ДОБРИЙ СИНОК

Раз батько мимохідь
Пита сінка Євмена:

— Чи довго ти збираєшся сидіть на шії
в мене?

Синок відповідає недвозначно теж:

— Хіба я знаю, скільки ти ще проживеш?

1970

ОНУЧКА

Бабуся внучці каже:

— Любцю мила,
Хоч перед їжею ти б руки мила.

— Не буду мити,—
Закричала внучка,—
І так про мене кажуть: «Білоручка».

1970

У МІСЬКОМУ ПАРКУ

У шортах шкіряних і майже боса
Іде білявка довгокоса.
Поглянувши в той бік,
Звернувся до сусіда літній чоловік:
— Чого ця молодь тільки вже не носить!..—
Сказав розважливо, без глумоти.—
Коли б цій дівчині не коси,
Могла б за юнака зійти.

Під бокс пострижений сусіда
Аж випнувсь тут, неначе проковтнув аршин,
І процідив зневажливо до діда:
— Ніяка то не дівчина,
То Едуард, мій син!..

— Пробачте,— знітивсь недогадко,—
Не знав, що ви його, даруйте, батько.—
Сусід не витерпів і став кричати:
— Не батько я йому, а мати!..

1970

ЧОЛОВІК-ВАРИВОДА

Вже з півгодини, як зайшов він до крамниці,
І варить воду з бідолахи продавщиці.
Все вибирає подарунки для дружини,
Сьогодні, бачте, в неї іменини.

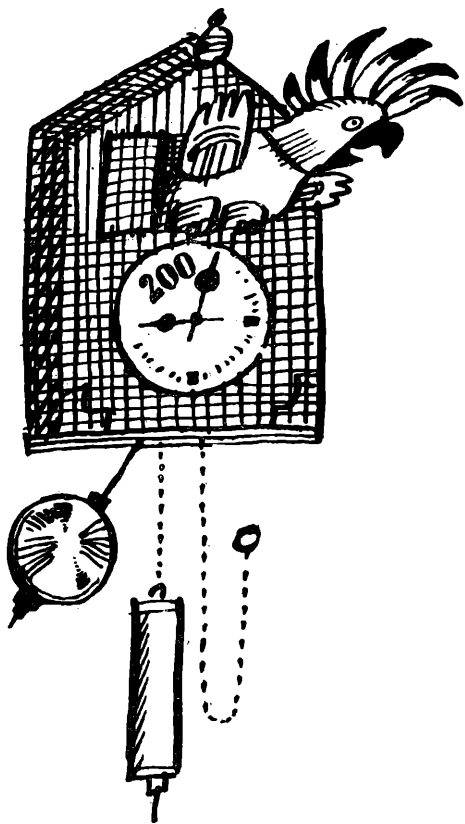
Всі кліпси перебрав уже,
Всі брошки і кулони,
Поперенюхував усі одеколони...

Нарешті, втомлений і розімлілий,
Він став на раду з продавщицею тією:

— От ви були б, скажімо, жінкою моєю,
Щоб ви хотіли?

І так йому сказала продавщиця небайдужа:
— Хотіла б поміняти мужа.

1970

ПЕНСІОНЕР-МАФУСАІЛ

Один дідусь на radoщах
Півпенсії пропив,
За другу ж половину пенсії
Папугу він купив.

— На власні очі, — каже, — хочу подивитися,
Чи й справді двісті літ живе ця птиця.

1970

ЛІТАЮЧИЙ УТЮГ

— Чого це перев'язана у тебе голова?
Чи не з весілля йдеш, бува?

Зніяковіло потерпілий оскалнувся:
— Із утюгом літаючим зіткнувся...

— І де було це? Ах, сірома...

— Було це вчора, в мене дома.

1970

НЕВИХОВАНІСТЬ

Який у тебе кавалер невихований,
Доню мила,
Весь час він позіхав,
Коли я говорила.

— Не позіхав,— від доньки чує мати,—
А намагався щось сказати.

1970

РОЗМОВА ПСАЛОМЩИКА З ІВАНОМ

— Дружина в тебе, Йване, ліпшої не треба,
Від неї в мене умопомраченіє...
Зустрінешся, бува, й шепочеш сам до себе:
«Та не введи ж ти нас во іскушеніє...»

— Коли б, добродію, ви краще її знали,
Іван озвався до псаломщика ласкавого,—
То, їй же право, ви б сказали:
«Ізбав нас од лукавого...»

1970

ЧОЛОВІК ЗАСУМУВАВ

— Чого сумний такий? —
Левко поспівчував Ониську.
— Та знову, — каже той, —
Розбила жінка миску...

— Пусте, — Левко йому відповідає, —
У кожного таке буває.

— Та я, — сказав Онисько, —
Теж на тім стою,
Але розбила жінка миску ту об голову мою.

1970

* *
*

Питається учитель у малого Толі:
— Чого це аж два дні не був ти в школі?

— Бо мати випрали штани,
А висохнуть не встигнули вони...

— Це позавчора так було, а вчора?

Душа у Толі чиста, аж прозора:

— А вчора, бачу, сохнуть ваші на приколі,
То я подумав, що не буде вас у школі.

1970

ЧУДАСІЯ

Приходить чоловік із ярмарку й сміється,
Сміється так, аж за живіт береться:

— Ти тільки-но послухай, жінко,
Що за чудасія
Сьогодні трапилась у кума нашого Муся:
Продав ще вранці він свої воли,
І тут же, зразу в нього гроші потягли!..
Ну ж і кумедія, ну й сміхота!..

— А в тебе? — жінка злякано пита.

— Хе-хе, я,— каже,— не такий, як кум,
роззява.

Важка для них була то справа...
Поповодив я тих злодюг як слід,
У мене гроші витягли вони
Аж десь уже після обід.

1970

БАТЮШКА ВИГРАВ ЦУЦИКА

З минулого

На шум дитячий батюшка підходить:

— Чого ви галасуєте? — питає дівчорю.

— Це ми в таку гуляємося гру:
Той, хто найкраще збреше з ходу,
Одержить цуцика у нагороду.

— Ах, ви ж, сякі-такі! —
Тут батюшка руками замахав.—
Коли я був таким, як ви, ніколи не брехав.

І закричала дружно дівчорю:

— Ур-ра! Тепер це ваше цуценя!

1970

ДЛЯ ЧОГО ВИ НА СВІТІ ЖИВЕТЕ?

У лікаря запитує здоровий дядько, соковитий:
— Як треба жити, щоб на світі більш прожити?

Помовчав лікар, погадав,
Тоді у пацієнта запитав:

— Ви курите? Не курите,
І в карти не гуляєте,
І не п'єте?
Тоді для чого ж ви на світі живете?

1970

ДІСТАВ СВОЮ ЧАСТКУ

Один дружок стрічає другого друга:

— І хто це приліпив тобі такого синяка?

— Померла в мене теща, друже милий,
Так ми із шуряком оце майно її ділили...
І я,— признався він,— не без підстав
Там частку і свою дістав.

1970

ТАТО-МАМА

— Ясюнчику хороший, — каже мати,
Вкладаючи малого спати, —
Коли тобі вночі щось буде треба,
Ти крикни: «Мамо!»
І татусь одразу прибіжить до тебе.

1970

БАТЬКИ Й ДІТИ

— Мій татко обома руками
Підніме тут найбільший камінь!

— А мій, — сказав малий Сергій, —
Підніме два таких, як твій...

— А мій не піднімає сам нічого,
Бо є заступники у нього.

1970

ТВЕРДА НА СЛОВІ

Запитали дівку люди:

— Скільки це тобі, Орисю, років буде?

— Вісімнадцять! — одрубала їй очі вбік...

— Але ж бо стільки ти казала і торік.

— А я не з тих — по-перше і по-друге,
Що сьогодні кажуть вам одне,
А завтра друге...

1970

ДБАЙЛИВИЙ МУЖ

Запитує дружина:

— Любий чоловічку,
Щоб ти зробив, якби я впала в річку?

І чоловік відповідає:

— Йй-богу,
Побіг би у село по допомогу...

— Та це ж далеко, бий тебе пан біг!

— Я задля тебе й далі б ще побіг.

1970

ТАТКІВ ПОМІЧНИК

Данько Ванькові каже:

— Слухай-но,

Давай сьогодні підемо в кіно!

— Не клич мене сьогодні ти,

Я мушу татові допомогти.

— А що йому ти будеш помагати?

— Мої уроки готувати.

1970

В УНІВЕРМАЗІ

Немолодий уже одвідувач

Питає продавця у магазині:

— Де б міг я подарунок вибрати

До дня народження своїй дружині?

— Ви скільки літ одружені,

Дозвольте запитать?

— Та, слава богу, скоро двадцять п'ять!

— Тоді спустіться нижче поверхом,—

Говорить продавець,

Свої справи неабиякий знавець: —

У нас там відділ є, до речі,

Де продають дешеві речі.

1970

НА ПРЕМ'ЄРІ

Директор випихає автора
На сцену з-за куліс:

— Вас вимагає публіка!
Тримайтесь молодцем!

А той уперся, наче в землю вріс:
— Ні, я не з тих, щоб публіці здаватися
живцем.

1969

НА КОНЦЕРТІ

Огрядна дама на кону, заламуючи руки,
Потужні випускала з себе звуки.

Усі, хто ту колоратуру слухав,
Долоньями позатуляли вуха...

А лікар-терапевт розгублено відзначив:
— Такої астми я ніколи ще не бачив...

1969

В СУДІ

1

Суддя в підсудного вдивлявся пильно,
Суворо поглядав, але й прихильно...

А потім запитав:

— Ну, як це ти зумів
У чоловіка вибити за раз аж п'ять зубів?

— Цього словами я не розкажу,
Як хочете, то я вам краще покажу...

2

Хлопчака суддя суворо запитав:

— Навіщо ти на цвинтарі велосипеда вкрав?

Хлопчисько носа рукавом утер:

— Я думав, що хазяїн його вмер.

1969

СПІВАЧКА

— Коли моя дружина почина співати,
То я мерщій тікаю з хати...

— А то чому, шановний Стасю?

— Щоб не подумали, що я її дубасю.

1969

ЧОМУ КРУТЯТЬСЯ ДУМКИ

Перед студентами вихвастувавсь джигун
верткий:

— У мене так і крутяться у голові думки!

Професор посміхнувся, піднявши пальця вгору:
— То значить, їм доволі там простору.

1971

ХАЗЯЇН ТА ВІСЛЮК

Привів хазяїн віслюка до річки напоїть.
Віслюк напивсь, постояв мить
І став поволеньки виходить із води.

Але хазяїн знову заверта його туди
І голову осяччу пригина:
— Та пий же, твар дурна.
Вода ж смачна!..

Віслюк на воду більш уваги не зверта
І морду набік одверта.

Подумавши, хазяїн виніс рішенець:
— Йй-право, ти, віслюче, молодець!
Напивсь уміру — і кінець.
А я на вмови друзів піддаюсь
І так надудлюся, аж з ніг валюсь.

1970

ВІРНА ЖОНА

(За східними мотивами)

Вона була щира, вродлива і мила,
Любила лише чоловіка свого.
І ось бідолаха покинула сила,
Звалила недуга у ліжко його.

Дружина ридала й клялась, що не зможе
Прожити без нього й добу одну.
І так, як ділила по досі з ним ложе,
Поділить із мужем своїм і труну.
— Не зарікайся, допоки жива, —
Такі чоловік їй промовив слова.
Вона ж відказала, подумавши мить:
— Якщо мені дано тебе пережити,
То я, далєбі,
Вірна й по смерті буду тобі!
— Не зарікайся, бо чого не бува,
Поки людина жива.
— А я перед господом богом клянусь,
Що більше ні з ким уже не поберусь!
— Не зарікайся, допоки жива,
У світі бувають великі дива. —
І ще він такії слова промовля: —
Тримайся, хоч поки

просохне земля... —

Скорботна й сумна,
Присяглась жона.
Слабою рукою сльозу він утер,
До стіни повернувся і вмер.

.

Третю ніч, третю ніч уже, наче мана,
На кладовище крадеться вірна жона.
Запиалом махає та все примовля,
Щоб скоріш на могилі просохла земля...

1968

БЮРОКРАТИЧНИЙ ТЕЛЕГРАФ

Прибіг юнак на телеграф
І всіх розніс він в пух і в прах...

— Ну, скільки ж можна ще терпіть,
І доки все це буде?..

— В чім річ? Ви толком розкажіть! —
Говорять йому люди.

— Я телеграму татку дав,
Щоб сто карбованців прислав, —
Два тижні вже ходжу дарма,
Грошей і досі ще нема!..

1954

САТИРИЧНІ МІНІАТЮРИ

* *
*

Для того, щоб талант зростити,
Любові треба і ума,

Не бійсь людину похвалити,
А бійся скривдити дарма.

* *
*

Вмирають всі — негідник і герой,
Ніхто ще не знаходив тут собі заміну.

Але найменш боїться смерті той,
Чис життя найбільшу має ціну.

* *
*

Він спершу катував себе і мучив,
Якщо комусь, бувало, нападлючить...
Тепер же совість його мучить,
Якщо нікому він не нападлучив.

* *
*

Про це вам скажуть навіть діти,
Я згоден з ними тут цілком:
В житті потрібно щось уміти,
А не молоти язиком.

* *
*

Кумедна штука це життя,
Якщо ми будемо одверті:
Той помирає за життя,
А той живе і після смерті.

* *
*

Запам'ятай, шановний мій читачу:
Змія міняє шкіру, а не вдачу.

* *
*

Дрібні чуття тобою движуть,
Покручена у тебе путь...

Не будь солодкий, бо розлижуть,
Не будь гірким, бо розплюють.

* *
*

Найдорожча похвала завжди бува від того,
Кому ти не зробив хорошого нічого.

Найтяжча кривда від людей, яких любив,
Яким нічого ти лихого не зробив.

* *
*

Не будь дрібничками щаслив,
Не вдовольняйся тим,
Що вже зробив.

Життя лише тоді щасливе,
Якщо зробити прагнеш неможливе.

* *
*

Життя своє ти не вважай путящим,
Чого б собі ти в ньому не здобув,
Якщо лишаєш світ не кращим,
Ніж він до тебе був.

ДЕКОМУ НА ПАМ'ЯТЬ

...Ми з вами теж хороші люди, —
Це ж ми звеличили свій час.
І все ж нащадки наші будуть
Далеко кращими за нас.

Отож не будемо чваньками,
Щоб чванство нас не підвело.

Ми й живемо для того з вами,
Щоб краще все колись було.

* *
*
*
*

Всі люди появляються однаково на світ,
Та сходять неоднаково з орбіт.

По-різному йдуть люди із життя:
Одні — у вічність,
Інші — в забуття.

* *
*

Хто чесно вказує на вади,
Той допомагає збутись їм,
А хто цього робить не радить,
Той б'є з-за рогу по своїх...

* *
*

Такого шанувати треба,
Хто в вічі каже правду всім,—

Цей не вигадує для себе,
А ризикує ще й своїм.

* *
*

Той, хто засидівся в старім сідлі,
Упевнений, що кращого немає від старого.

І все,
Що появляється нового на землі,
Трактуює він як випад проти нього.

* *
*

Не вихваляй ти сам себе дарма
І не нав'язуй догм своїх нікому:
Щоб іншого навчити —
Треба більш ума,
Аніж для того,
Щоб навчитися самому.

* *
*

Є люди, що в інших багато беруть,
А іншим нічого самі не дають,
І, мов кораблі, з вантажем заодно
Ідуть непомітно на дно.

* *
*

Користолюбєць щохвилини
Торочить про свої права,
А от про те, що сам повинен
Зробити людям,
забува.

* *
*

Ті, що доходять до глибин буття,—
У міру оптимісти й песимісти.
А дурень реготатиме усе життя
Лише давай йому удосталь попоїсти.

* *
*

Багато в світі дива діється,
Та вірити в дива не треба...

Слабий на випадок надіється,
А сильний на самого себе.

* *
*

В'ються лестунці тому між нами,
Що дістають за лестоці дари,—
Бо знають добре,
Що солодкими словами
Й гадюку можна виманить з нори.

* *
*

Піввіку одна його думка живила:
Талантом своїм здивувати світ!

Був певен, що в нього виростуть крила,
А виріс великий живіт.

* *
*

Є в нього щось і добре й хиже,
Як у дворняги-пса:
Хазяїну він руки лиже,
А гостя покуса.

* *
*

За бороду ти бога ще, юначе, не захопив,
Почому лиха ківш —
Також іще не знаєш.
Ти для людей ще й на копійку не зробив,
А вже для себе на червінець вимагаєш.

* *
*

Крутій мазурик перед вами
Впаде й навколішки, бува,
І під медовими словами
Лукавий замір прихова.

* *
*

Від грубіянства інших він з трибуни відуча,
І хамів пробирає так, як треба,
Але чомусь не поміча
Цих вад в самого себе.

* *
*

Є прицільна доброта,
Доброта з акцентом...
Він за неї виверта
Гонорар з процентом.

* *
*

Я бачив сам (ганьба й срамбта),
Як «правдолюбцю» з довгим язиком
Користолюбці затикали рота
Ікоркою і коньяком.

* *
*

В обиді на погоничів воли,
І ремствують вони не дарма:
Погоничі б добрішими були,
Якби хоч раз воли могли
Їх запрягти у ярма.

* *
*

Солодкий з кожним він, бо мусить,
Та заздрість в нього не згаса.
Загавишся — обов'язково вкусить,
Не вбережешся — покуса.

* *
*

Пішло життя моє на лад!
Нові часи й пісні нові приносять:
Раніш мене вигонили з посад,
Тепер не виганяють більш, а просять.

* *
*

Немов рекламною аф'ішкою,
Лице заліплене усмішкою:
Угодницько-привітною,
Довірливо-підзвітною,
Прицілочно-оптичною,
Ура-кар'єристичною.

* *
*

Похвалив мене вчора мій зав,
(А вдача у нього ловча)...
Похвалив не за те, що я на зборах сказав,
А за те, що я замовчав.

* *
*

Є на світі аси хапу,
Є хапуги й рядові.

Але знайте всі живі:

Хто давати вмів в лапу,
Той умів брати в дві.

* *
*

Один шахрай прилюдно викривав
У шахермахерстві свого сусіда:

Його сушила і пекла обида,
Що той успішніше шахраював.

* *
*

Якби я богом став, читачу,
То не робив би я ніяких див,—
Лише б отих, що мають свинську вдачу,
І вродою б свинячою нагородив.

* *
*

Лихі то й небезпечні люди,
В яких девіз:
«А нам усе одно!»
Яким страхатися посмертної огуди
На цьому світі не дано.

* *
*

Буває й таке: людина
Іншим дає не тому допомогу,
Щоб справді зарадити їм у біді,
А тільки для того,
Щоб чути про себе лише похвальбу.

* *
*

Коли пройде світа прикрутить скрута,
Він очі запускає в небеса,
І, ніби лис отой, петляє, й плута,
І сам себе лукаво кута
У пишномовні словеса...

ХАБАРНИК

Хабарник — грабіжник!
Одна в них мета.
Жадоба наживи — їх спільна прикмета.
Різниця між ними хіба тільки та,
Що діє хабарник без пістолета.

* *
*

Ви ганьбите підлизу всує!
Він слуха вас і в вус не дує.
Мовляв, усякому своє...

Плазун-лакуза гараздує
Там, де на нього попит є.

* *
*

Тепер мене одно гнітить,
Якщо одверто вам сказати:

— Лише навчивсь, як треба жить,
А вже збирайсь на той світ мандрувати.

* *
*

Це істина категорична
І неспростовна, як глупота:
Страшна в людині не фізична,
Страшна душевна глухота.

* *
*

Цей нишком скривдить вас на все життя
І перший висловить вам співчуття.

МАЙСТРИ ДОВГОЛІТТЯ

Довголіття людського є дві причини,
Що не мають відношення до медицини.
Перша — це думка, яка не вгасає й на мить:
«Я повинен ще жити,
Бо не встиг основного зробити!»
А інших на світі так довго друга причина трима,
Що ніяких думок у них
Не було і нема.

* *
*

Він безсрібреник, одеї скромний чоловік,
Саме лиш золото копичить цілий вік.

* *
*

Писав художник полотно...
А вийшло звичайнісіньке рядно.

* *
*

Колись язика він на зборах протер:
Страшенно промови любив і дебати...
Страждаючи гострим безсонням,
Тепер
Він ходить на збори поспати.

ДЕВІЗ КОРИСТОЛЮБЦЯ

Навіщо ті красиві жести,—
Затям ти істину прости:
Мішок із грішми легше нести,
Ніж торбу злидаря пуста.

ПІДЛАБУЗНИК

Він стойку вам зробить,
Впаде на живіт,
Попискуватиме буде в догоду, вищати...
Він буде вам тертись об ногу, мов кіт,
Щоб тільки ласенький шматочок дістати.

* *
*

На зборах критику так радо він прийма,
Як дитинча прийма гостинці...
А після зборів тайкома
Тих критиків з'їдає поодивці.

* * *

*

Цей може сяк, а може й так...
Було б собі на руку.
Він перевтілення мастак,
Найперше у падлюку.

* * *

*

Життя не звільниш від пороків,
Допоки цей існує світ.
Отож девіз у нього — спокій
І добре напханий живіт.

ШИРОКА НАТУРА

Таку вже має він одроду
І скромну, і широку вдачу:
Весь світ ладен віддати народові,
Собі ж...

Хапне лише на дачу.

* *
*

Є боягузи дуже вперті.
Я знав такого сіромаху.
Він так уже боявся смерті,
Що і помер від того страху.

* *
*

Погляньте, на якій він опинився висоті!..
А виповз чоловік туди на животі.

ЮВІЛЕЙНЕ

Півсотні років, а не кроків!..
Не сподівався, не гадав...
Насправді жив я тридцять років,
А двадцять літ прозасідав.

* *
*

Товариш цей народ жалів,
За нього він весь час в турботі...

Від тих турбот вже мозолів
У нього повно в роті.

* *
*

Життя — це ріка бистроплинна, жива,
У нього по вінця роботи-турботи.
Одного від бруду воно обмива,
На іншій лишає свої нечистоти.

* *
*

Отих, що люблять людські муки,
Немало ще на білім світі є.

Людина гірша від тварюки,
Якщо вона тварюкою стає.

* *
*

Я знаю бідака й такого:
Без доброти і без пороків,
Який живе лише для того,
Щоб якнайбільш прожити років.

* *
*

Угодникам він щедро роздає,
Не власне, звісно, не своє,—
Він коштом нашим і держави
Собі зажити прагне слави.

ПАРОДІЇ, ЕПІГРАМИ, ФЕЙЛЕТОНИ, ДРУЖНІ ШАРЖІ

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ САТИРИЧНИХ ПЕРСОНАЖІВ ДО СВОГО ПОЕТА ДМИТРА БІЛОУСА

Від хворих тільки й чути:
«Ме-ме...», «Ве-ве...», «Му-му».
«Незвичайна лікарня»

І пищить пискунець:
— Пі-і, пі-і... Невже кінець?
Д. Білоус, «Голуб'я»

— Пі-пі...— воно, конешно,
Як і «ме-ме», й «му-му»...
Але скажіть сердешно,
Поете наш, чому
Писать про Ёиць ви стали,
Про нас же перестали?

Не чуємо!.. Шо-шо?
Ні-ні, нехорошо!

Хоч ми жили й не в мирі,
Хоч ви й лупили нас,
Та все-таки в сатирі
Ми звикли вже до вас...
Вертайтеся, дмитруйте!
Та більше не хитруйте.

1962

ІВАН ВИРГАН

То в високій, шумкій пшениці,
Крізь її колихкі вали...
І ластівки в натхненному мовчанні
Ліпили гнізда на моїх плечах...
І нехай з пісень моїх віднині
Переймають голос солов'ї...

І. Вирган.

З книги «Над Сулою шумлять явори»

У шумкій, колихкій пшениці
Клецинь-дерево зацвіта...
Зірки дзьобають жар-птиці,
На одній з них плахта золота.
Я сиджу у калині й співаю,
Поки ранок-світанок свіне.
Соловейків співати навчаю,
А не солов'ї мене.
Гніздами од краю й до краю
Ластівки заліпили мене.
Ходить пустопаш скотина
Об цій об такій об весні.
Кукібна дівчина-рибчина
Моні надоїть мені.

1962

СТЕПАН КРИЖАНІВСЬКИЙ

Питаєш ти мене — чи я поет?
Ні, я вже не поет, хоч і лечу вперед,
Хоч для спочинку не згортаю крила.
Поезія палка покинула мене,
Наука нелегка привабила мене
І інший, важчий шлях мені відкрила.

*С. Крижанівський.
З книги «Срібне весілля»*

Весілля срібне з Музою улаштував,
Аж тут її зустріну, так мені здалося.
Сонета їй рядків на сорок написав,
А от весілля і не відбулося...
Прийшли з МЖ, із академії, з Союзу.
І я прийшов, звичайно, не з'явилась Муза.
Мене вона й на цей раз обдурила.
Тоді, згорнувши, зняв я поетичні крила
І, як печальний спомин про минулі дні,
Повісив їх у себе в кабінеті на стіні.

1962

АНДРІЙ МАЛИШКО

Ми з Платоном на тім рушничкові,
Немов на космічному кораблі,
Завдяки співаку Гнатюкові
Летимо й летимо навколо матусі Землі.

І скрізь, і всюди,
Й повсякчас
Люди, прекрасні люди
Квітами, хлібом і сіллю стрічають нас.

І стає чомусь Драча й Вінграновського шкода...
І дуже приємно, що хвалять тебе.
І хочеться, так хочеться зійти до народу
І ще ближче йому показати себе.

А ще хочеться всіх до одного обняти!..
І написати з тим же Платоном про Київську ГЕС,
А Шеремета хочеться високо, високо підняти
І легенько впустити на матінку Землю
з-під самих небес.

1964

МИКОЛА НАГНИБИДА

Ще малим мене за руку
До рибалок дід повів.
— Покажіть,— сказав,— онуку,
Як ловити окунів.

М. Нагнибіда

З того часу цілі гори
Наловив я окунів,

Юшки випив, мабуть, море
З тих моїх дитячих днів.

В мозолях у мене руки,
В складках мудрощів чоло,

Та ніколи риби щуки
В тих уловах не було.

Ще з дитинства, друзі-браття,
«Засікла» вона мене.

Зараз гляне з-під латаття,
Підморгне мені й пірне.

Пам'ятає, бо живуча
(Кажуть, живе триста літ!..),

А хіба було б не лучче,
Якби стільки жив мій дід!

Він би взяв мене за руку
І навчив ловити щуку.

1962

ОЛЕКСАНДР ПІДСУХА

Ти мене до себе не мани.

О. Підсуха

Одійди, одійди, одійди!
Сатано ти, лукава, підривна!
Крім усього, ти ще й негативна,
Я з сім'ї не піду нікуди!..

Не мани, не допоможе, бо я ж
Позитивний цілком персонаж.
Саме в цьому, мабуть, і вся суть.
Іншим я і не можу бути.

1962

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ

Благословен хай буду я!
Щось у мені є віще, благовісне...
На прю супроти зла зведись, моя
Єдвабно-харалужна пісне.

Лисиці брешуть на щити,
В борні здолать я кривду мрію.
І ви повинні тут мені допомогти,
Малишку наш великий, друже мій, Андрію!

В нас множество поетів є,
А нас, по суті, тільки ж двоє...
Хай бог здоров'я ж нам дає,
Благословенні будьмо ми обоє!

1961

ПЕРШИЙ ПАРУБОК

Ті поженились. Той сутулиться.
А то малеча ще німа.
Я перший парубок на вулиці,
Де парубків нема.
Ну, а дівчата ходять хмарою...

М. Сом. «Чому дівчата в нас кирпаті»

Так дівчата й ходять хмарами
Із очима синьо-карими,
Як поїду в Бровари.
Як же тут, скажу одверто,
Пробачайте, не задерти
Носа догори!
А від цього, кажуть мати,
Чоловік стає кирпатий.
Так нащо ж мені ці справи,
Нащо тих овацій тріс?
Краще жить без тої слави,
Але мати рівний ніс.

1962

ВАСИЛЬ ШВЕЦЬ

Гуде реактивний літак.

А хлопчик сміється. Для нього
І мрія, і щастя літак.
Він сам крізь бурани й тривоги
Хотів би піднятись отак.
І як розказати лошатам,
Телятам, ягнятам, волам,
Рудим, круторогим, кошлатим,
Що так він лігатиме й сам.

В. Швець. «На пасовиську»

Про ці свої мрії хлопчина
Торочив худобі весь день.
Нічого не вдієш, скотина!..
Пасеться собі, й нітелень.

Пастух уже сердився й плакав,
В роботу пускав батога,
Уже й по-німецьки балакав..
Нічого не допомага.

Тоді забалакав віршами —
І тварі таке підняли!
Захлопали дружно вушами,
Ягнята ревіли, іржали воли.

У риму лоша доповіло:
— Тепер нам усе зрозуміло!..

1962

ПАВЛО ТИЧИНА

Пісня про партизанку Олесю Кулик

А я у ліс ходила,
Самісінька-сама.
А там дерева люлі...
І знов-таки зозулі
Кували недарма.
Фашиста я там стріла
Та з автомата — пах!
А він — ах, ах...
Та ниць —
Беркиць!
З кущів дивлюсь. Фашистська гидь
Ногами — сов, руками — кидь...
Біля мене скрізь пом'ята
Партизанами трава.
Трохи далі вчора стята
Поліцейська голова...
Потоки як токи,
Руто, ой руто.
Я сміюся, і не чує
Тут мене ніхто.
Я гукаю, не боюся:
— Це вам, гади, ще не все! —
І, як вітер, далі мчуся
На дорогу, на шосе.
На дорозі щось гуркоче —
Я туди гранату — на!
Потім другу... Ой же смішно!
Потім третю! Ну й чудна.
...Дим-димок від машин,

Вгору ворог зліта.
Не той тепер час настав,
Та й сама вже я не та...

Я пишаюся добою,
Я пишаюся собою
І Павлом Тичиною.
Ще горджуся я по всьому
Тим, що я тепер у всьому
Рівна із мужчиною.

1945

ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ ПОЕТА

(На Павла Усенка)

Хлиснув я ковточок з баклаги
(Звичайно, води).
У мене з поетами змаги —
Куди їм до мене, агей!..
Поезії стяг я нестиму
Незламний завжди.
Яку тут придумаш риму?
Найкраще, звичайно, «сухий».
Хто зна між поетами тими,
Що вірші — це річ непроста.
В поезії, друзі, без рими
І сила не та, і краса.
Давно вже надворі біліє,
А я все сиджу край вірша.
За всіх вас, колеги, боліє
Моя поетична душа.
Можливо, що декому й нудно,
Та треба ж і «декому» знать,
Як тяжко, як важко, як трудно
Вірші хороші писать.

1944

МИКОЛА ШЕРЕМЕТ

В Індії хоч був я й малувато,
Та зате побачив я багато.
І скажу Минку я просто в вічі,
Що за нього бачив більше вдвічі,
Бо зі мною там була й дружина.
І тому ясніш мені картина.
І хоч Індія довжезна і широка,
Охопили ми її в чотири.ока.
Нам у перший день там стало видно,
Що живуть індійці прості бідно.
Бачив я міста багатолюдні,
І хоч це було вже пізно, в грудні,
Хоч могла вже вдарить завірюха,
Не стрічав на людях я чобіт ані кожуха...
Люди там коричневі на тілі,
Це в той час, як ми із вами білі.
Можна б ще було сказати вам багато,
Та, на жаль, я був там малувато.

1962

ПОЕТУ ХИТРЬОШКУ

Сен-
су
не-
ма-
є
по-
ету
Хит-
рьош-
ку

Братъ
го-
но-
ра-
ри
за
вір-
ші
по-
трош-
ку,

Ви-
брав
хит-
рі-
шу
со-
бі
він
до-
рож-
ку:

Вір-
ші
по-
чав
роз-
тя-
га-
ти
в
гар-
мош-
ку.

І ЯК ВОНО ВСЕ СТАЛОСЯ?

Захоплений з дитинства віршами,
почав я сам дещо римувати.

Одного разу вийшов я на аудиторію,
що складалася з чотирьох дядьків,
які покурювали на дубку під нашою
коморою.

Вступне слово зробив мій ніжний
татко:

— Поривається сочиняти. І помічаю,
що велика в нього невидержка до
цього діла.

Степан Олійник. «Мої перші кроки»

І як воно все сталося,
Не можу й сам я допойнять...
Невидержка ота мене спіткала,
Либонь, ще на печі у просі.
І як почав тоді я сочинять,
То сочиняю й досі.

1972

ІВАКІН СПИТЬ НА ВЧЕНІЙ РАДІ

Сон поступово перетворювався в кошмар. І я вирішив вистрибнути із сну... Напружив волю і — гоп. Ніхто на вченій раді й не помітив, що я спав.

*Юрій Івакін.
Із циклу «Сни на вченій раді»*

Чому ж не помічають вчені дяді,
Що їх колега спить на вченій раді?

Чи не тому, що, як і всі учені,
Ці дяді також люди чемні.

А може... Можна й так гадать,
Що дяді ті й самі там сплять.

Чи, може, ще й тому
Не можуть підловити побратима,
Що вміє спати він з відкритими очима.

1972

МИКИТА ГОДОВАНЕЦЬ *

В нас байкарі є — хлопці й молодиці,
Але не кожен з них у цьому жанрі молодець,
Хоч і живуть вони у Києві, в столиці...
Столиця ж байки на Україні — КАМ'ЯНЕЦЬ!

1962

ОСТАП ВИШНЯ

У нього стільки доброти
У серці щедрому було,
Що, де він мав лише пройти,
Уже звідтіль тікало зло.

1957

* Микита Годованець жив у місті Кам'янці-Подільському.

ОЛЕКСАНДР ДОВЖЕНКО

Великий був він!

Біля нього

Й маленькі більшими ставали,
А всі надуті та бундючні,
Ті й зовсім плюсклий вигляд мали.

1957

ВОЛОДИМИР СОСЮРА

Такий, як в нього, щирий спів

Буває тільки в солов'їв.

Та в солов'я вмовкає голос,

Як викине ячмінь свій колос,

А він як добрий чоловік

Співа невтомно цілий вік.

1960

* *
*

Вберіть орла у золотії шати,
І більш під хмарами
Не зможе він ширяти.

1960

ПОЕТ-ОПТИМІСТ

Поет я маленький,
але не безликий.
І в тому ще втіха моя:
Що з тих, котрі ходять сьогодні в великих,
Багато ще менших, ніж я.

1958

* *

*

Радію з удачі колеги поета,
Що вплив Україні своїй у вінок
Одну бодай пісню, чи навіть куплета,
Чи, може, й один самоцвітний рядок.

Нехай у віках той вінок не вгасає.
За це вам, колеги, воздасться яса!
Хай наших нащадків той дар надихає
Як доблесть, і труд, і краса!

1970

БАЙКА ПРО КИЦЬКУ ТА МУХУ

(Для дошкільнят)

Кицька почала вертїти
Хвостиком коло люстерка:
— Я не проста,— каже,— діти,
Кицька вам... я мільйонерка!..
Я служу у Дитвидавї
Нїби як за тягача...
Постачаю їм автуру
У малу літературу,
Для малого читача.
Бїля мене їх немало
Веселенько жити стало...
Мають дачки, мають ЗІМи.
І мені не кепсько з ними.

Цю промову й Муха вчула;
Крильцями поворухнула
І сказала:
— В цїм видаві
Я не в меншій шанї й славі!
І мені
Від поетні
Сорок літ нема одбою...

Хай ще Кицька та зрівняється зі мною!..
Тут подвійна вже мораль:
Діток жаль
І грошей жаль.

1958

В ЛІТЕРАТУРНОМУ БУФЕТІ

З більярдної в підвал-буфет
Зайшла компанія тепленька.

Один розпечений поет
За себе п'ятий тост підняв:
Дружків своїх він запевняв,
Що він не менший від Шевченка.

А ті йому аплодували
І, мов ікону, цілували.

У горілчаному запалі
Один з дружків пішов ще далі.
Він склав про те негайно вірші,
Що друг їх за Шевченка більший!..

Поет до цього ще балакав.
Тепер од щастя тільки плакав.

Десь прибиральниця взялася
Й дошкульно мовила: — Ого!
Ви всі у шапці у Тараса
Вмістилися б до одного!

1956

ЗАВБАЧЛИВИЙ ПОЕТ

У дачнім селищі Тюльпан,
Поміж хатин-картинок,
Високий появивсь паркан,
А згодом і будинок.

За тим парканом оселився
Один поет дитячий.

Зустрінувши його колись,
Я той паркан відзначив:
— Нащо високий він такий? —
Почав я дивуватись, —
Читач у вас, — кажу, — малий,
Нема чого боятись...

На зауваження моє
Сказав він: — Це між нами,
Читач малий, та в нього ж є
Великі татки й мами...

1956

МИСЛИВЦІ

(Уривок з поеми «Подолання відставання»)

...У вишняку біля криниці,
Поставивши свої рушниці,
Сидять запеклі два мисливці.
А перед ними на травиці
Двоствольні стопки з бузини,—
То — Вишня й Рильський, то — вони!
Поцокались в кінці кінців
За довгий вік у всіх зайців.
Зайці ж, повибігавши з саду,
Щипали поблизу розсаду.
Стара досвідчена зайчиха,
Затиснувши букет між лап,
Розповідала меншим стиха,
Хто з них Максим, а хто — Остап.
— За те ми, — каже, — їх злюбили
І будемо любити весь час,
Що за весь вік вони не вбили
Ані жоднісінького з нас.
Коли ж хто вб'є, вони у тузі,
З жалю до нас наллють чарки...
То — наші справжні, вірні друзі,
Срібноголові ті дідки!
Отак про двох отих щасливців
Давно подейкують зайці.
Дай боже, щоб про всіх мисливців
Так говорили звірі ці.

1956

«ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦІ»

Онук хашнув з літератури
Жирнющу двійку.

Дід скипів:

— Та я ж колись такі фігури
Носив хіба що від попів...

З літератури ж мав я тільки
Законновроджені п'ятірки! —

І тут уже онук скипів:

— Хіба ви знали горе, діду!

Та вам же рай був у дяка:

Читай веселу «Енеїду»,

Шевченка, Лесю та Франка...

Тепер же тих, що для народу

Книжки друкують, — тьмуца тьма.

Ви, діду, лаєтесь дарма,

Бо я ще знаю і Неходу,

Пригару, Чалого, Бичка,

Та Іваненко, та Забілу,

Іще жінок силенну силу...

Фантастів: Багмута й Владка,

Грицьків двох — Бойка і Донця.

Як хоче, всіх назву з кінця...

Це ж тільки ті, дідусю, гей,

Що обслуговують дітей.

А треба ж буде знати нам

Ще й тих, що пишуть і для мам,

І для татусиків. Так от.

А кажуть компетентні люди,

Що загалом таких ще буде

На Україні зо п'ятсот.

Візьміть та й спробуйте самі
Удержать їх усіх в умі!..
Ну, хай би треба було знати,
Которі вже лауреати!
Та ні ж бо, знай (у тім-то й суть)
І тих, що хочуть ними быть.
А хочуть всі зробитись ними,—
Кажу вам це не задля рими...
Це ще не всі мої турботи:
А скільки критиків тепер!
Од Новиченка та Шамоти
До рецензентської піхоти.
У нас один відмінник вмер —
Старався мати й тут п'ятірку...
А ви свою до мене мірку,
Та ще й з насмішкою, з докором...

Ввігнав у краску діда сором.
Бо дід був справді симпатичний,
Крім того, ще й самокритичний.

1960

ТРАГЕДІЯ ЛЖЕПИСЬМЕННИКА

У куток з кутка крокує,
Все не так, усе невлад.
Музи знов йому бракує,
Як і двадцять літ назад.
Раптом, юна і жива
(Тільки в казці так бува),
Крильцями затріпотіла
І сама на руку сіла.
Він до неї:

— Музо-нене,
Чи ще вийде щось із мене?
Слава ж богу, цілих сорок
Стукнуло мені в вівторок.
За плечима ж ні книжини,
Ані вірша, ні статті...
Правда, мав я три дружини
В своєму творчому житті.
Але жодна, слід сказати,
Не збагнула ще мене.
Щось писну, почну читати,
А вона зітхне й засне.
А бува й така ще справа —
Забульчить, як самовар:
«Де ж твоя, — питає, — слава?
Де ж твій, — каже, — гонорар?»
А того й не знають вперті
(Звісно, бабська голова),
Що до генія по смерті
Завжди слава прибува.
Правда, я б не відцурався
Мати славу за життя,

Але скільки не старався —
Не виходить до пуття.
Жертва, бачиш, я кричуща,
Бо письменників тьма-тьмуща.
Вискочить таке зелене,
А дивись — пішло й пішло...
Ех, якби... якби, крім мене,
Їх нікого не було!
Отоді б нам повезло...
Ну, а так... між нами строго,
Аж під ложечкою ссе.
Не лишилося ж нічого,
Вже написано про все...
Тож признайся, музо-нене,
Чи ще вийде щось із мене?

Муза, сплутавши адресу,
Ждала чесно до кінця,
Потім, зовсім не до речі,
Скікнула йому на плечі,
Поплескала, мов по плесу,
Лису голову творця
І, натягнувши шапку-бирку,
Захурчала у квартиру.

1944

РОМАНТИК

Жив собі в літературі
Пересічний повістяр,
Романтичний по натурі,
Жан... Іванович Грабар.

Романтичним я сірому
Недаремно тут назвав,
Бо товариш в основному
І здебільшого писав:

Про волошки сині в житі,
Про хлівці та про сажі,
Про вівчарика у свиті
На прабатьківській межі,

Що в калинову сопілку
Він аж стогне та дудить,
Смокче іноді горілку,
А насмокчеться, то спить.

І про глечики на лісі,
Самобутні каганці
Та про те, як гарно в стрісі
Піють сови й горобці.

Що в хатині 'дна кімната,
Ну, а в ній сім'я уся.
На печі пищать курчата,
А під піччю поросся.

От якось попало читиво
У колгосп до земляків.
І сказали люди: — Диво!
Чи земляк наш не здурів?

Щоб дарма не мудрувати
І не спорить без кінця,
То домовились послати
До письменника гінця.

Повістяр не знав нічого
І писав собі с'як-так.
Несподівано до нього
Завітав його земляк.

Той зустрів його в світлиці,
Загорнувшись у халат
(Жив, звичайно, він в столиці
У квартирі з трьох кімнат).

Тут земляк нахмурих брови
І замислився на час.
Все оглянув і промовив:
— Що ж, не гірше, як і в нас!

Про яке ж село та повість,
Що до нас отам прийшла?
І чи в тебе, — каже, — совість
Хоч в гостях коли була?

Ти в тій повісті хатину
Хвалиш нам на всі лади,
У якій, в лиху годину,
Скніли прадіди й діди.

Та не ті ж тепер онуки,
Щоб по-дідівськи й собі
Скніть отак згорнувши руки
І підхлипувать тобі.

Не на те, кажу, робили
Революцію вони
І в Берліні закінчили
Переможний хід війни.

І життя в них не безпутнє,
Й хата вабить їх не та.
Їм дорогу у майбутнє
Осява нова мета.

Ну, а ти завів якої
На своїй нудній струні?
Ні, не ті тепер герої
І зовсім не ті пісні!..

Плаче муза твоя, плаче,
Бо загнав її ти в саж.
Схаменись, кажу, земляче,
Щоб не вилетіть в тираж.

Попрощавсь, надів кашкета
І подався з кабінету.

СИЛА ПОЕЗІЇ

(Жарт)

В одній солідній установі
Завівся також свій поет.
Писав начальству він промови,
Міг байку скласти і сонет —

Це вже залежно від події.
Поет відгукувавсь на все:
У байці рознесе злодіїв,
Хто вмре, — в сонеті вознесе!

З тамтого часу і по досі
Немовби краще йдуть діла —
Злодійство вивелося зовсім.
А смертність ніби аж зросла.

І я сказати не побоюся
За всіх усопших, в чому суть, —
Велика надто вже спокуса
Оспіваним в сонетах бути.

1960

ЛЕВ ТОЛСТОЙ І Я

Толстой — прозаїк,
І я прозаїк.
У школі йде по наших творах залік.
Ну, як тут не торжествувать!..

За мене учням ставлять «5»,
А за Толстого Льва
Відміннику вліпили «2».

— Чому це так? — питаєш ти.

— У мене більше простоти.

* *
*

В літературі теж є лази, —
Прокляли їх задля вигоди
Заробітчани-тихолази
Та графомани-всюдиходи.

1970

* *
*

Є літератори, які схожі на богиню
Афродіту, вони теж народилися з піни,
тільки не з морської, а з літературної.

«СИЛАЧ»

Письменник на п'ятсот сторінок
Накатав за рік роман...

Яка завидна у товариша фізична сила!

1970

ЛІТЕРАТУРНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

Якщо сучасник твій
Себе в книжках твоїх не пізнає,—
Зміни на інше ремесло своє.

1971

* *
*

Нехай ця істина не забувається
Творена віками:
Муза часом задихається
Під величальними вінками.

1967

* *
*

Якби частіше ти читав Шекспіра
І наших славних попередників читав,
Ти б сам із себе не робив кумира,
А може, й зовсім би писати перестав.

1969

* *
*

Ось головна його прикмета:
Цей критик Януса дволикого любив...
Він величав тепер покійного поета,
Хоча усе життя його ганьбив.

1967

* *
*

Белетрист, що новелу в роман роздува,
Для більшого, звісно, надою,
На спритну шинкарку схожий бува,
Яка розбавляє горілку водою.

1969

* *
*

Поет — насамперед поборник правди
І лютий ворог підлості й вигод.
Поет за друга вмерти ладен,
А друг в поета — весь народ.

1970

* *
*

Редагували всі його
Сумлінно, щиро, дбало.
Аж поки у співця того
Свого
Нічого вже не стало.

1961

* *
*

В літературі мода і колись була й тепер
Усього-на-всього
Метелик-одноденка.

А вічно живі:
Пушкін, і Гомер,
І твори геніального Шевченка.

1964

* *
*

Поетові, що хоче знать,
Чи буде жити він і після смерті,
Насамперед потрібно вмерти.

1969

* *
*

Так споконвіку ведеться,
Кожен говорить про те, що болить...
Хороший товар сам продається,
Поганий — потрібно хвалить.

1969

* *
*

До слави весь вік безоглядно він рвавсь,
Ночами не міг, бідолаха, спати.
І так за примарною нею ганявсь,
Що справжня його не могла наздогнати.

1966

ДЕЯКИМ РОМАНІСТАМ

Писать романів довжелезних я не раю,
Тут програють герої у великій мірі.
Протопавши роман такий від краю і до краю,
Стають вони, бідахи, немоцні і сірі...

1953

Є Й ТАКІ

Він пише про великих тільки.
З тієї писанини нам
Видніше робиться, наскільки
Цей чоловік маленький сам.

1960

ЛІРИКА

КОМУНІСТИ

Ще й досі в світі небезпечно комуністом бути...
До гибелі на цій землі ще є таких,
Які ладні
Живцем усіх нас проковтнути,
Щоб правди голосу не чути,
Щоб не дрижати й не жахатися вві сні.
А комуністи в бій ідуть, не відаючи страху,
Напоєні звитягою й надіями уцерьть,
За щастя для людей ідуть вони на плаху,
Перемагаючи своєю смертю смерть.

1972

НА МОГИЛІ ДРУГА

*Пам'яті перших
комсомольців Канівщини*

Чи то громів нічний відгомін,
Чи шум дніпрової води
Несуть про тебе давній спомин
І кличуть знов мене туди,
Де ми разом вночі на луки
Чужі вигонили воли...
Де ми в слабкі дитячі руки
Гвинтівки вперше узяли
І рано-вранці вийшли з дому
З благословенням матерів,
І нас секретар райпарткому
Як справжніх воїнів зустрів
У ніч, од полум'я червону,
В зрадливій, чорній тишині
Поперед нашого загону
На розпашілому коні.
Один одного пізнавали
Тоді ми тільки в боротьбі.
Якою радістю сяяли
У тебе очі голубі,
В яких і натяку ніколи
На загадковість не було.

...Стоїть могила серед поля
Під тихим дубом за селом...
На дубі тім кує возуля,
Віщує нам багато літ.
Це тут, під ним, ворожа куля
Тебе спіткала. Білий світ

Проплив, мов дим, перед тобою
І зник назавжди вдалині.
Ти нас востаннє вивів з бою
Вже мертвий на живім коні...
Росла, мов туча, чорна туга
І не вміщалася в серцях.
Здіймалась важко тиша з луку
І тінню йшла по пшеницях.
І ми похмуро за труною
Несли вінок з живих півонь.
В руках музика мовчазною
Тримав стару свою гармонь.
Її притис він, мов дитину,
До розхвильованих грудей,
На неї падали невпинно
Благальні погляди людей...
І ось гармонь та серед ночі
Тужливу пісню почала, —
Вона знялась, мов крик дівочий,
У даль, у безвість попливла...
І довго, довго потім з нами
Скакала поруч у сідлі.
Її ще й досі над степами
Несуть весною журавлі,
У марші скорбному Шопена
Вона вчувається мені.
Я бачу в повкових знаменах
Тебе на воронім коні,
Що б'є тривожно копитами
В могилу злежану твою.
На нім ти, друже, разом з нами
Промчиш в наступному бою.

НАД СТАРИМИ КНИГАМИ

За вікнами в'ється ласкавий сніжок,
Над містом застигла нічна тишина.
Немов хуртовина, з пожовклих книжок
Здіймається сива, глуха давнина,
І торгає двері, і стука в серця,
Снагою наповнені, духом міцні...
В цю ніч дивовижну,
В цю ніч без кінця
Минулі страхіття ввижались мені:
Я бачив голодних, блідих немовлят,
Сваволю, розпусту і учти панів.
Я бачив, як груддю годує щенят
Заплакана мати, тамуючи гнів...
Безмежними трактами, в шумах пшениць,
Повз рідні оселі, задумливий бір
Батьки наші сиві під страхом рушниць
Кайдани волочать в далекий Сибір.
А біля високих дубових воріт,
Під муром мальованим у глитая,
З саквами, в глибокім снігу, без чобіт
Сестра у відчаї застигла моя...
Я навстіж вікно розчинив!

Молода

Звитяжної пісні співає земля,
І сонце веселе з-за хмар вигляда,
Привітне і чисте, мов те немовля.
Тут ми народились, тут вирости ми,
Спізнали і радість, і велич життя,
Тут гнані і кривджені стали людьми
Безстрашного лету, міцного життя.
Підводяться гори, ліси і моря,

І рвуться пісні з мільонів грудей
Про того, хто мужністю багатиря
До подвигів кликав робітних людей.
За вікнами сніг і початок весни —
Як пісні привітної дальня луна.
Великого Леніна образ ясний
Величним безсмертям над світом зрина.

1931

ЩАСТЯ

Від Спартака й до Леніна про щастя мріяли раби.
Богам складали і несли в серцях плачі-молитви...
І ні за які найкоштовніші скарби
На світі не велось нещаднішої битви.

Димами й зойками у небо підіймалася війна,
І не було ні краю ні кінця людському мору.
Біда немилосердна, люта, навісна
Над мріями людей незмінно брала гору.

Ішла звитяжно і зухвало по землі,
Степи родючі обертаючи в пустелі...
А люд знедолений в серцях плекав жалі,
Скорботу, й зненависть, і думи невеселі.

Одні із вірою в те щастя йшли з життя,
А інші,— кленучи народження свого годину.
Одні зневіру і відчай, другі — п'янки передчуття
На той світ із собою забирали в домовину...

На все життя з дитинства полюбив я Спартака,
Навіки в душу вкарбував його героїв.
Обрав його в думках собі за ватажка,
Грудьми ставав на тих, хто людям кривду коїв.

Носив їх болі і страждання в серці я,
Сподіванки викохував, плекав надії...
В тих болях краялась і гартувалася душа моя,
Міцніли зненавида, й гнів, і мста на лиходіїв.

Я без жалю й вагання їх четвертував...
На барикадах завдавав смертельних їм ударів.
І вперше перемогу святкував
У лавах тріумфуючих паризьких комунарів.

В загонах Разіна я люто мстився їм,
Кармалюкових на панів наводив я вояків...
І кидався на них, як блискавка, як грім,
В безстрашних лавах Кобзаревих гайдамаків...

Тоді ж іще, в бентежному дитинстві, я збагнув,
Що й поміж добрими людьми ховаються іуди.
Збагнув і те, яку важку і дорогу ціну
За наймаліше щастя платять чесні люди.

Ось-ось воно, здається, вже в руках!
Яким блаженним сяєвом промінять людські лиця!
Сподіване, омріяне, леліяне в віках...
І вислизає з рук горьованих, мов та жар-птиця...

Якою б радістю пройнявся предок мій,
Побачивши на власні очі Перемогу
І що на віки вічні кривді тій лихій
Заказано дорогу до його порога.

Велике щастя повнить душу і мою,
Бо вніс я часточку й свою в священну справу.
І півстоліття у дозорі теж стою,
Не мріючи про вигоду ані про славу.

І віри у мені ніхто не похитнув
В омріяні комуністичні ідеали.
І залишусь я до кінця таким, як був,
Як ті, котрі за них в катівнях помирали.

1970

ЗРОБЛЕНО НЕ ДОСКОНАЛО

Кажуть, що землю господь створив
І все, що опісля на ній постало...
Та треба сказати, що майстер тих див
Зробив це не так уже й досконало.

В одному місці тьма-тьмуца води,
В іншому — гори, в третьому — піски.
Там — спека одвічна,
Там — вічні льоди.
Ні кіньми туди не дістатись,
Ні пішки.

Є землі, де панству не треба й робить,—
Дари їм, як манна, сиплються з неба...
А поряд — мільйонам, щоб якомсь прожить,
До сьомого поту трудитися треба.

Трудилися й ми за двох і за трьох,
І все ж заїдала нас люта злидота.
А нам говорили:
То бог, то все бог...
По заслугах про кожного в нього турбота.

Та взули апостолів ми в постолі.
Спровадили з світу і їхню еліту.
І в дні вікопомні самі почали
Створення нового світу!

І стільки зробили справдешніх див
За єдине лише півстоліття,
Що бог у трьох лицях того не зробив
За многії тисячоліття.

1965

* *
*

Служить народу — перше діло!
Тож треба так життя прожити,
Щоб нам його не закортіло
На старості переробить.

1960

МОЛОДА ВЧИТЕЛЬКА

З такою приязню й довірою на неї
Ще стільки не дивилося очей.
Мов пелюстки назустріч днів,
Розкрили діти душі їй свої.

За кожду з них віднині ти в одвіті.
Відповідальний ти посів започала,
Тож допильнуй кожнісіньку зернину,
Щоб вади ні найменшої не проглядіти в ній.

Од вірусів отруйних ти повинна
Оберігати довірою наповні серця.
Ти захисти незаймані їх душі від мутацій
І від морального каліцтва вбережи.

Нехай з душі у кожного дитяти,
На втіху й радість людству, проростуть
Любов до правди, чесність і відвага.
Нехай звитяга їх вінчає в боротьбі!

Хай благородний гнів у них палає до підлоти,
До всіх захисників і носіїв її.

1972

* *
*

Не купиш радості за гроші,
Не варто тратитись дарма.

Її не знайдеш і в розкошах,
Якщо в душі її нема.

Будь всюди честі оборонцем
І щирим будь поміж людьми.

Вбирай у душу тільки сонце
І не впускай туди пітьми.

1968

* *
*

Хвалу тому складаю день при днині,
Хто в горі мужність надихнув людині.

Ганьблю того,
Хто серце їй розбив,
У слово вкутавшись облесне.
Хто душу добру надщербив,
Хто чесному сподіяв щось нечесне.

1971

ДИВОСВІТ

Сидить під хатою срібноголовий дід.
Сто літ,
Сто зморщок на лиці в старого,
А й досі він милується на світ,
Як світ старий
Милується на нього.

1972

* *
*

Воно і розмовляти ще не вміє,
На ніжки тільки-но сп'ялось,
А вже біжить, летить,
Куди — не розуміє.
Уже шукає щось,
Гукає вже когось...

І примовля любовно мати молода:
— Це не дитина буде, а якась біда,
А не вгамується ж тобі й на мить,
Усе біжить кудись,
Усе кудись летить.

Бабуся каже їй:
— Не стримуй малюка, —
То вже воно себе шука.

1972 .

* *
*

В молодій матері первісток на руках,
Щастям, як сонцем, осяяна мати.

Мирно бджоли гудуть на весняних квітках.

Подив і захват в очах немовляти.
Вабить усе його, радує все!

Світ увесь хоче воно обняти.

Спокійна за світле майбутнє його,
Радістю світиться мати.

1972

МОЄ ВНУЧАТКО

Яке ж ти хороше і чисте, нене!

Ладки,

ладусеньки,

ладки!

Очима твоїми дивляться на мене

Предки мої і мої нащадки.

1972

МІЙ ДРУГ

О. В.

Саме такий він до серця мені.
Підлоти не зробить задля бариша.
Очі у нього відверті, ясні,
В них світиться чиста душа.

Захоплено дивиться друг мій на світ,
Сивоголове дитя...
Міцніша натура його за граніт,
Його не зламало життя...

І де б не з'явився цей чоловік —
Усе зловороже зникає в п'їтьму,
А все, що скраша й звеселяє нам вік,
З привітом виходить назустріч йому.

1970

НАД РОССІЮ

1

Я знов у тихій Хохітві
На Росі, біля Богуслава.

Ќудлаті хмари дощові
Несе повз мене Рось хушава...

Благословляється на світ,
І пахнуть лугові покоси.
А на калині білий цвіт
Ранкові оббивають роси.

До шуму білого іду,
Як кажуть тут, до Запорожця...
Зозулю слухаю і жду
Із Семигір появи сонця.

Ось і воно у струни б'є,
Всміхається мені в привіті:
«Той, хто раніше устає,—
Живе за інших більш на світі».

Багато Рось вістей несе
Про гідростанції і в лузі
Розповіда мені про все.
Ми з нею щирі й давні друзі...

В нас дружба чиста, як у птиць,
Чи як у сонця з тихим гаєм.
У нас ніяких таємниць
Ніколи не було й немає.

Кімната ця мене давно
 До себе в гості просить.
 У ній лише одне вікно,
 А з мене й цього досить.

Веселе сонце, ніжний цвіт,
 І дощ опісля грому.
 Весь несходимий білий світ
 В віконечку мойому.

Музею тут собі з картин
 Я не роблю, не треба!
 Як робить це мій друг один
 У Києві для себе.

Мені природа їх за рік
 Тут стільки надарує,
 Що не побачить він за вік,
 Хоч як нехай мудрує.

І все на тих картинах є —
 І люди, й звірі, й птаство!..

Це найкоштовніше моє
 В моїм житті багатство.

Спадає вода, як настрій спада
 Після безсонної ночі.
 Весна завітчалася, як молода,
 По вітру розмаявши стрічки дівочі.

Скільки оком сягнеш,
В голубій далині
На сонячних гусях десь жайвори грають...

Хай ніколи не буде оцій весні
Ні кінця ані краю!

1956

ЛІТО

Літо, мов хвиля зелена, росте.
Хвала благодатному літові!
Спіють вишні, і ружа цвіте,
І діти радіють світові.

Все на втіху і радощі їм:
І сонце, і небо, і птиці,
І старий буркотливий грім,
І веселки, і блискавиці.

1971

* *
*

Простелила весна килими й рушники,
Барви — аж очі у себе вбирають.
Над квітами мирно зумрять бджілки,
Немовби десь арфи грають.

Задивилась хмаринка на луг з висоти,
Пливучи за моря понад нашим краєм,
Ніби хоче ввібрати всю красу й понести
Туди, де цієї краси немає.

1972

В ЛІСІ

* *

*

У тому ж буйному розгулі
Шумлять ті ж сосни і дуби,
Кують однаково зозулі,
Воркують дикі голуби.
І тільки липу найгустішу,
Де в незабутні, юні дні
Я пригорнув тебе і втішив, —
Гроза розбила навесні.

* *

*

Над синім бором — сизий дим
Тривоги й супокою,
І білий голуб з-над води
Тріпоче крильцями в сади,
Мов дівчина рукою.

* *
*

Іду все далі й далі в ліс,
Де видно тільки цятку неба...
І чую шелест русих кіс,
І знову згадую про тебе.

* *
*

Над лісом ураз настає тишина,
Все птаство вмовкає навколо,
Як іволга десь почина
Своє інтимне соло.

* *
*

Гостюю в лісника.
Навколо благодать!

Зелений шум. Пісні пташині.
Деся цівкотить струмок в долині...

А кицька з цуциком
З одного блюдечка їдять...

* *
*

Деся горлиця так задушевно туркоче,
Мов дівчину зражену втішити хоче.

1936—1971

ЖОВТЕ ЛИСТЯ НА БЕРЕЗІ...

Жовте листя на березі,
На дубі зелене...
— Чом ти, милий, не приходиш
Звечора до мене.

Чом не прийдеш, не пригорнеш,
Як було весною!
Через тебе я довіку
Серця не загою...

— Не кори мене, дівчино,
Я тебе не стою...
Мое серце баламутне
Рветься до другої,

А в тієї до іншого,
Тільки не до мене...

Жовте листя на березі,
На дубі зелене.

1946

ПЕРЕДВЕСІННЄ

В саду на груші дятел стука.
Виходить мати. Немовля
Випростує до сонця руки,
Із журавлями розмовля...
Немовби музика, проміння
На землю з неба потекло.
О серця радісне горіння!
Квітневий грім, дощі, тепло!
...У котрий раз переживаю
Чарівну пору золоту!..
Разом із сонцем я співаю,
Разом з природою цвіту!

1934

* *
*

Ми йдемо алеями пустими —
Прохолода. Тиша. Листопад.
Чом весни сьогодні не впустили
В цей прекрасний, дивовижний сад —
З буркотливими, травневими громами,
З переливами мінливої води?..
Ми вслухалися тривожно, як за нами
Тихим шелестом заносило сліди.
Я не зважувався глянути в ті очі,
Де осінній відбивався сад,
Де зростали пристрасті дівочі
І відсвічувався зорепад.
Золота, безперестанна злива
В надвечірній сизуватій млі...
Ми йдемо зворушені, щасливі
По залитій місяцем землі.
Ось і присмерки нас тихо оповили.
На береті лист кленовий і роса.
Хай назавше залишиться, мила,
В нашім серці той прекрасний сад!

1934

У ТРАВНІ ЗОРІ ПАХНУТЬ ЦВІТОМ

У травні зорі пахнуть цвітом,
І ніч п'янить — сама хмільна.
Понад рікою перед світом
Ідуть закохані — весна!
Ідуть, побравшись за руки,
По сизих травах, навмання.
Під ноги стеляться їм луки,
Мов килим дивного ткання.
Зелену землю непомітно,
Неначе палубу, гойда...
Стріча світанок їх привітно,
До ніг зірками припада.
Задивляться вони у воду
І друге небо бачать там,
Врочисто прибрану природу,
Де не ступить людським ногам.
А потім знов одне одному
У вічі глянуть... Почуття
У пісню виллюються. Ні грому,
Ні снігопаду, ні виття
Вітрів рвучких їм не почути,
Лише земля кудись пливе...
Нехай же радість, не отрута,
В коханні першому живе!
Та й що їм стане на заваді
В прекрасні, вільні літа ці!
Ідуть зворушені і раді,
Із сяйвом щастя на лиці.

1936

* *
*

Вона прийшла із першим громом,
Незрима, ніжна і палка,
І ніби пісня незнайома
Злетіла вперше з-під смичка.
І ми звели щасливо очі,
Вдивляючись в п'яний туман.
Над нами тихо серед ночі
Зацвів щасливим днем каштан...
Затрепетали легко віти
Од невідомого тепла, —
Серцями власними зігріті,
Ми починаємо п'яніти.
І ще раз грім!
Любов прийшла.

1935

НА СХИЛАХ ДИВНОГО ДНІПРА

Вином настоящим омита,
На схилах дивного Дніпра
Ясна, прозора, сумовита
Зійшла задумлива пора.
Горять ліси явтарним листом,
Пливе димок удалину...
Хтось літом ще разок намиста
Вронив на жовту мілину.
Гойдають злегка тьмяні хвилі
Глибоку тишу на плотах,
В воді, мов райдуга, відбилися
Химерні плетива моста.
Не видно птиць над синім лісом,
Здається, так було завжди.
...І раптом грізний білий глісер
Торпедою проти води!
Іде вода суцільним плином,
Гойдаючи важкі плоти.
Палахкотить уже калина,
А дика яблуня в долині
Удруге почала цвісти.

1934

* *
*

Вона його приймає за такого,
Яким його
Любов її створила:
За велета, за красеня,
За неземного,
У кого дужі за плечима крила.
А він,
Маленький серцем і душею,
Що ніби зваляні були із вати,
Не міг ні повзати
Перед нею,
Ні літати.

1964

* *
*

За правду і красу
Я в жертву принесу
Життя своє в нещаднім герці.

Велика правда втілена в красу,
Краса у правду,
Й живуть вони в людському серці.
І звідтіля проміняться,
Мов сонце у росі,
І грають самоцвітами,
Немов роса на сонці,
Краса у правді,
Правда у красі —
Людської добрості незримі охоронці.
Тож їм нехай в литаври б'ють,
Тож їм нехай гримлять оркестри!

По світу
У звитяжній парі йдуть
Краса і Правда — рідні сестри.

1967

* *
*

Багато способів є скривдити людину,
Була б для цього тільки хіть.
І треба ще малу провину
На злочин повернути вмить.
А можна й просто, без провини
Вжалить, дошкулить, насолить:
Замовчати набуток здібної людини,
А недотепу похвалить.
І про таку дрібничку мушу
Згадати вам, товариші:
Презлобну треба мати душу
Чи й зовсім бути без душі.

1968

* *
*

Любити правду ще замало,
Не досить їй і співчуття.
Щоб правда скрізь запанувала,
За власне не тремти життя.
За неї в битву кличе муза,
Гартує душу боротьба,
Здолайте в серці боягуза,
Щоб обминула вас ганьба.

1968

* *
*

В мені, наче рана, давня, глибока,
Перша жорстока моя любов...

Змахну її з пам'яті,
Ніби сльозину з ока,

Вона ж навертається знов.

1972

* *
*

Живуть віки, тисячоліття
Славетних геніїв суцвіття,
Живуть шляхетні їхні дії,—
Безсмертні їхні імена!
Живуть також і лиходії,
І світ про них так само зна.

Не знає тільки він численних
Людей звичайних, безіменних,
Які своїм святим сумлінням
Осяяли навічно світ...

Ми світло те несем
Із покоління в покоління,
Із роду в рід.

1968

* *
*

Плакай неспокій у душі,
Людей люби,
З неправдою і кривдою борися!
Ненависті людської бійся
І ганьби.
Таким на суд перед нащадками з'явися.
Зумій земні спокуси побороть,
Котрі презирства
І зневаги варті...
Гартуй свій дух,
І волю, й плоть
У безнастаннім гарті!
І чесними ділами одведи
Від себе каламуть нападків.
Інакше слави світлої не жди
Ні від сучасників,
Ні від нащадків.

1968

* *
*

Брехня не появляється між люди
Без прикрас.
І найзвабливіша прикраса — позолота.
Людей вона заводила не раз
Не в ті,
А в підставні ворота...
Але задля величної мети,
Щоб викрити брехню-підлоту,
Не гріх, бува,
І правду одягти
У щиру позолоту.

1968

* *
*

Щаслива людина, котра чогось жде,
Вірить, і прагне,
І сподівається...
Сонце таких уперед веде,
Щиро щоранку до них посміхається.
У щасливого завше життя молоде,
А щасливий тому він,
Що вірить і бореться,
Спотикається, падає,
Але ніде
Долі примхливій не кориться.

1968

МИНАЄ ВЕРЕСЕНЬ

Минає вересень, а й досі
Стоять ясні, погожі дні.
Виписує узори осінь
На голубому полотні.
Торкне берізку білокору
Ранковий промінь, і дивись —
Ще й сонце не підбилось вгору,
Берізки й інші зайнялись...
І вже те полум'я на клені
(А в небі білі голуби),
Лиш по-весінньому зелені
Стоять незаймані дуби.
А сонце струни натягає
Із золота у синій млі,
Незримо десь музика грає...
Летять на південь журавлі.

1938

В ПОЛІ

Вийду в поле на світанку,
Наближаються жнива.
Гляну на свою ділянку —
І душа моя співа.

Вітерець торкнувся жита
І побіг, побіг, побіг...
Білим цвітом перевита
Гречка хилиться до ніг.

В синім небі біла хмара
Усміхається мені,
Попід гай пшениця яра
Зацвітає в тишині.

А на трепетній стеблині,
В краплі чистої роси
Бачу річку у долині,
Гори, луки та ліси...

Краю радощам немає,
І земля на всі лади
Славу і хвалу співає
Добрим людям за труди.

1935

«ВИПАДКОВА» ЗУСТРІЧ

...Іхав хлопець, одно слово,
Лугом-долом, поміж трав...
І до Галі... «випадково»
На пташарню завітав...

Галя глянула на хлопця,
В краску кинуло її,
Й затулила, мов від сонця,
Очі дівчина свої.

Він же зовсім не до речі
Усміхнувся — і нітелень.
Потім каже: — Добрий вечір! —
Хоч стояв ще добрий день.

Розгубився вкрай хлопчина,
Ні сюди, ані туди...
Перша мовила Галина:
— Зараз винесу води.

А вода навіщо? Хлопці,
Що заскакують сюди,
Всі до одного молодці
Просять винести води...

Хай там холод а чи спека,
Всіх водою з джерела
Напувала. І далека
Від других думок була.

А Тимка цього зустріла,—
І стривожилась вона,—
Десь у грудях забриніла
Невідома ще струна...

А Тимко як?

Чесне слово
Дасть Галині наш Тиміш,
Що на ферму випадково
Він забивсь, ніяк не більш...

А що він по орнім полі
Дав з кілометра гака,
Те зовсім не грає ролі —
Що той гак для юнака?

Як не важно й те, до речі,
Скаже хлопець наперед,
Що, крім гаку, він на плечах
Ще й таскав велосипед.

Гарно й любо наодинці
Погулять завжди йому...
Ну, гаразд, а от гостинці
У кишени, то ж кому?

Є й гостинці, що ж такого,
Шоколад і монпансьє,
Так мала ж небога в нього
У селі сусіднім є!..

Все обдумано зразково,
Не боїться він огуд.
Одно слово, випадково
Опинився хлопець тут.

Ну, та й хмариться ж он стало,
Дощ лине, а він куди?
Це також тому сприяло,
Що потрапив він сюди.

Тут виносить Галя квартиру
Бригадирові води.

Глянув потайки на милу,
Як на нього ж і вона,—
Взяв ту квартиру й через силу
Випив воду всю до дна,

Щоб у дівчини і духу
Підозріння не було.
Потім офіційно й сухо,
Ще й нахмуривши чоло,
Став Галину він повчати:

— Ряску та кушир в ставу
Мусили б збирать качата,—
Ти ж загнала їх в траву.
А занадиться лисиця?

Гуси й вутки, всяк те зна,
Водоплаваюча птиця,
В основному неземна...

Птахівниця пильно й строго
Глянула на Тимоша.
І майнула думка в нього:
«Зараз схопиш одкоша!..»

І сказала Галя сміло:
— Можеш з богом далі йти!
Птиця, хлопче, наше діло,
Бригадир тут я, не ти.—

І всміхнулась: — Диво з див!
Чи не вчитель!.. Може б, ти цю
Водоплаваючу птицю
Нам ще плавати навчив?

І до пtiчого покою
Птахівниця подалась.
Вдарив грім над головою,
Раптом злива почалась.

Галя з хати вже ласкаво:
— Та біжи ж мерщій сюди! —
Посміхається лукаво: —
Може, ще схотів води?..

— Ні,— Тиміш говорить,— досить,
Випив я свою до дна...
Хоч водичку ми, матроси,
Любим, як і нас вона.

Вийшло в нього це до ладу.
Гордо глянувши навкіл,
Витяг плитку шоколаду
Й дівчині поклав на стіл.

Хоч і як хотілось Галі
Буть твердою, мов скала,
Та цієї ролі далі
Грать вона вже не могла.

Вдячна, щира, в мислях світла,
В вічі глянула Тимку,
Зашарілася, розквітла,
Наче рожа в квітнику.

— Не готова, чесне слово,
Пригощати тут гостей,
Що заходять... випадково
До зовсім чужих людей...

Чарівна, привітна, мила,
Мов у казці, мов у сні,
Шоколадку розломилася:
— Це тобі, а це мені!

І така зайшла хвилинка
Злагоди і тишини,
Що здавалось їм, неначе
Вік любилися вони...

А настала мить прощання,
То розстатись не могла,
Ніби зустріч ця остання
В їхньому житті була.

.

1951

З М І С Т

КОМУ — ХВАЛА, КОМУ — ХУЛА

Виводити на чисту воду	5
В честолюбстві вся причина	6
«Не клянись, що життя є виною тому...»	8
«Всіх людей любити треба»	9
Заяча душа	10
Утримався	11
Висотний паркан і Полкан	12
Тихе життя	13
Брехунець	15
Двір його минають люди	16
Завидник	17
Атеїст	18
«Народолобець»	20
«Не курить, не п'є чоловік...»	22
Щиросерді земляки	23
Сільська ідилія...	25
Вовкодав	26
Дві Левиці	28
Діалог	31
Запеклі друзі	35
Чіп — людина перелітна	37
Обіцяльник	39
Назад повернутий очима	41
Давній знайомий	42
«— Я,— каже він...»	43
Свиня	44
Невдаха	45
Незламна вдача	47

На полюванні	49
Розмова Кліма-колісника з самим собою	51
«Божок»	54
Один у двох лицях	56
Зав і зам	57
Спритник	60
Сам себе перехитрив	63
«Базис» і «надбудова»	66
Директива	68
Медаль (<i>Жарт</i>)	69
Добряга	71
Совість	73
На пташарні	75
Дідусь та онук	77
Філька	82
Чорт (<i>З минулого</i>)	85
Злодій на сповіді (<i>З минулого</i>)	88
Добра Горпина	89
Роботяги	91
Катрусеня	92
Марта	94
Чарівниця	96
Від душі	102
Новосільна	104
Слава	105
Шахтарочка	107
Будеш вік парубкувати	109
Янгол молодиця	111
Сильна любов	113
Тереза з ресторану	114
У селі Береговім	115
Мисливець та рибалка	120
У колисці з компліментів	124
Смерть від «культури»	127
Учений	128

«Верхоглядство»	130
В перукарні	131
Кмітливість	132
Чинопанування	133
Запопадливість	134
Господар свого слова	135
Заява чесного касира	136
Виняткова хоробрість	137
Засць	138
«Переконливий» аргумент	139
Слизькоязыкий	140
Залізна логіка	141
Перукар-підлабузник	142
Товариш з характером	143
Директор-«оптиміст»	144
Талант	145
Постарався для нащадків	146
Чи тобі найбільше треба...	148
Тепер сміятимуся тільки над собою	149
Сусіди (<i>Фрагменти з поеми</i>)	151
«Райгородок»	160
Цар Корній Перший (<i>І останній</i>)	163
Сержант Іван Рахуба (<i>Солдатська поема</i>)	168
«Континентальний клімат»	182
Пісня кухаря	184
Пісня регулювальниці	186
Пісня про смерть та діда коваля	188
Еней на Україні (<i>Уривки з поеми</i>)	190
ДЛЯ ДІТЕЙ І ПРО ДІТЕЙ	
Забіяка	209
Петрикові друзі	211
Рано-вранці	214
Міська дитина	216
Мамина мазуха	217
Спостережливе хлоп'я	218

З НАРОДНИХ ЖАРТІВ

Добрий синок	219
Онучка	219
У міському парку	220
Чоловік-варивода	221
Пенсіонер-мафусаїл	223
Літаючий утюг	223
Невихованість	224
Розмова псаломщика з Іваном	224
Чоловік засумував	225
«Питається учитель у малого Толі...»	225
Чудасія	226
Батюшка виграв цуцика	227
Для чого ви на світі живете?	228
Дістав свою частку	228
Тато-мама	229
Батьки й діти	229
Тверда на слові	230
Дбайливий муж	230
Татків помічник	231
В універмазі	231
На прем'єрі	232
На концерті	232
В суді	233
Співачка	234
Чому крутяться думки	234
Хазяїн та віслюк	235
Вірна жона (<i>За слідними мотивами</i>)	236
Бюрократичний телеграф	238
САТИРИЧНІ МІНІАТЮРИ	239

ПАРОДИЇ, ЕПІГРАМИ, ФЕЙЛЕТОНИ, ДРУЖНІ ШАРЖІ

Відкритий лист сатиричних персона- жів до свого поета Дмитра Білоуса	271
Іван Вирган	272

Степан Крижанівський	273
Андрій Малишко	274
Микола Нагнибіда	275
Олександр Підсуха	276
Максим Рильський	277
Перший парубок	278
Василь Швець	279
Павло Тичина	280
Творча лабораторія поета (<i>На Павла Усенка</i>)	282
Микола Шеремет	283
Поету Хитрьошку	284
І як воно все сталося?	286
Івакін спить на вченій раді	287
Микита Годованець	288
Остап Вишня	288
Олександр Довженко	289
Володимир Сосюра	289
«Вберіть орла у золотії шати...»	290
Поет-оптиміст	290
«Радію з удачі колеги поета...»	291
Байка про Кицьку та Муху (<i>Для до- шкіллят</i>)	292
В літературному буфеті	293
Завбачливий поет	294
Мисливці (<i>Уривок з поеми «Подолян- ня відставання»</i>)	296
«Літературознавці»	297
Трагедія лжеписьменника	299
Романтик	301
Сила поезії (<i>Жарт</i>)	304
Лев Толстой і я	306
«В літературі теж є лази...»	306
«Є літератори...»	307
«Силач»	307
Літературна консультація	307

«Нехай ця істина не забувається...»	308
«Якби частіше ти читав Шекспіра...»	308
«Ось головна його прикмета...» . . .	309
«Белетрист, що новелу в роман роздува...»	309
«Поет — насамперед поборник правди...»	310
«Редагували всі його...»	310
«В літературі мода і колись була...» .	311
«Поетові, що хоче знать...»	311
«Так споконвіку ведеться...»	312
«До слави весь вік безоглядно він рвавсь...»	312
Лавіруючий	313
Критик-феномен	313
Деяким романістам	314
Є й такі	314

ЛІРИКА

Комуністи	317
На могилі друга	318
Над старими книгами	320
Щастя	322
Зроблено не досконало	324
«Служить народу — перше діло!» . .	325
Молода вчителька	326
«Не купиш радості за гроші...» . . .	327
«Хвалу тому складаю день при днині...»	328
Дивосвіт	328
«Воно і розмовляти ще не вміє...» . .	329
«В молодій матері первісток на руках...»	330
Моє внучатко	330
Мій друг	331

Над Россю	332
Літо	335
«Простелила весна килими й руш- ники...»	335
В лісі	336
Жовте листя на березі...	339
Передвесінне	340
«Ми йдемо алеями пустими...» . . .	341
У травні зорі пахнуть цвітом . . .	342
«Вона прийшла із першим громом...»	343
На схилах дивного Дніпра	344
«Вона його приймає за такого...» . .	345
«За правду і красу...»	346
«Багато способів є скривдити людину...»	347
«Любити правду ще замало...» . . .	348
«В мені, наче рана, давня, глибока...»	348
«Живуть віки, тисячоліття...» . . .	349
«Плакай неспокій у душі...»	350
«Брехня не появляється між люди...»	351
«Щаслива людина, котра чогось жде...»	352
Минає вересень	353
В полі	354
«Випадкова» зустріч	355

Воскрекасенко Сергей Илларионович

НА ЧИСТУЮ ВОДУ

Юмор, сатира, лирика
(На украинском языке)

Видавництво «Дніпро»,
Київ, Володимирська, 42.

Редактор *Л. С. Малахова*
Художник *А. П. Василенко*
Художній редактор *С. П. Савицький*
Технічний редактор *Л. М. Грицишин*
Коректори *Т. В. Грузинська,*
А. В. Кудрявцева

Виготовлено на книжковій фабриці «Жовтень»
республіканського виробничого об'єднання «По-
ліграфкнига», Київ, Артема, 23-а.

БФ 27799. Здано на виробництво 1.VIII 1975 р.
Підписано до друку 4.XII 1975 р. Папір № 1.
Формат 70×108^{1/32}. Фізичн. друк. арк. 11,5.
Умовн. друк. арк. 16,10+1 вкл. Обліково-видавн.
арк. 10,851. Ціна 1 крб. 27 коп. Тираж 20 000.
Замовл. 862.